

РЕФЕРАТ

Дипломна робота: 149 с., 30 табл., 5 рис., 73 джерела.

Об'єктом дослідження є фінансовий стан підприємства ПАТ "Мотор Січ".

Предмет дослідження - теоретичні засади та підходи до оцінювання фінансового стану підприємства.

Мета дипломної роботи - удосконалення методики та розробка рекомендацій до оцінювання фінансового стану підприємства.

Переоцінити вплив результатів оцінювання фінансового стану підприємства на прийняття управлінських рішень в сучасних умовах господарювання неможливо. Це обумовлено різними обставинами: необхідністю неухильного підвищення ефективності виробництва у зв'язку зі зростанням вартості сировини, підвищенням наукоємності та капіталомісткості виробництва, загостренням внутрішньої і зовнішньої конкуренції, вплив законів ринкової економіки в якій посилюється відповідальність за наслідки прийнятих рішень. Промислові підприємства несуть повну відповідальність за результати своєї виробничо-господарської діяльності перед співвласниками (акціонерами), працівниками, банком і кредиторами.

Основні положення роботи. Досліджено теоретичні засади оцінювання фінансового стану підприємства. Проаналізовано фінансовий стан промислового підприємства. Розроблено заходи по удосконаленню системи показників оцінювання фінансового стану промислового підприємства.

ОЦІНЮВАННЯ, ФІНАНСОВИЙ СТАН, СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ, АНАЛІЗ.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1 Роль та значення оцінки фінансового стану підприємства.....	10
1.2 Сучасні методики оцінки фінансового стану підприємства.....	17
1.3 Зарубіжний досвід оцінки фінансового стану підприємства.....	28
Висновки до 1 розділу.....	37
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ "МОТОР СІЧ".....	39
2.1 Загальна характеристика промислового підприємства ПАТ "Мотор Січ".....	39
2.2 Аналіз основних фінансових показників підприємства ПАТ "Мотор Січ".....	45
2.3 Оцінка фінансового стану підприємства.....	59
Висновки до 2 розділу.....	64
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	66
3.1 Основні напрямки удосконалення підходу до оцінювання фінансового стану підприємства.....	66
3.2 Удосконалення підходу до оцінювання фінансового стану промислового підприємства ПАТ «Мотор-Січ».....	80
3.3 Управління фінансовим станом ПАТ «Мотор Січ».....	103
Висновки до 3 розділу.....	112
РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	113
4.1 Аналіз потенційних небезпек.....	113
4.2 Заходи по забезпеченню безпеки.....	114

4.3 Заходи по забезпеченню виробничої санітарії та гігієни праці.....	115
4.4 Заходи з пожежної безпеки.....	122
4.5 Заходи по забезпеченню безпеки у надзвичайних ситуаціях.....	123
Висновки до 4 розділу.....	125
ВИСНОВКИ.....	126
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	131
ДОДАТКИ.....	138

ВСТУП

Господарська діяльність в даний час вимагає від підприємств підвищення продуктивності та ефективності діяльності, що неможливо досягти без високого рівня конкурентоспроможності продукції та пропонованих послуг, впровадження інновацій та досягнень технічного прогресу, а також ефективного управління виробництвом. Основну роль у вирішенні цього завдання відводиться аналізу економічного стану підприємства. За допомогою аналізу оцінюються результати діяльності підприємства, розробляється стратегія і тактика розвитку підприємства, встановлюються плани і проводиться контроль їх виконання.

Актуальність проведення оцінки фінансового стану відображена зокрема у визначенні фінансового аналізу. Під фінансовим аналізом розуміється процес, який складається з вивчення інформації про фінансовий стан господарюючого суб'єкта, фінансових результатів його роботи в минулому для проведення оцінки майбутніх умов і результатів. Виходячи з цього, можна говорити, що головне завдання проведення фінансового аналізу скорочення неминучою невизначеності, яка пов'язана з прийняттям економічних рішень, орієнтованих в майбутнє.

Використовуючи даних підхід, можна стверджувати, що фінансовий аналіз використовується аналітиками як інструмент обґрунтування короткострокових і довгострокових економічних рішень, доцільності залучення інвестицій; засоби оцінки майстерності і якості управління; способів прогнозу майбутніх доходів і витрат. За підсумками аналізу фінансового стану прогнозування різних фінансових показників дозволить в значній мірі поліпшити управління підприємством на основі забезпечення координації всіх факторів виробництва і реалізації, взаємозв'язків діяльності всіх відділів, і розподілу відповідальності.

Оцінювання фінансового стану підприємства – це комплекс робіт, пов'язаний:

- а) з дослідженням економічних процесів в їх взаємозв'язку, що складаються дією об'єктивних економічних законів і суб'єктивних факторів;
- б) з науковим обґрунтуванням планів управлінських рішень, що приймаються, та з об'єктивною оцінкою результатів їх виконання;
- в) з виявленням позитивних та негативних факторів, що впливають на результати діяльності підприємства;
- г) з розкриттям тенденцій та пропорцій розвитку підприємства, з визначення невикористаних внутрішньогосподарських резервів та ресурсів;
- д) з узагальненням передового досвіду й виробленням пропозицій з його використання в практиці даного підприємства.

Оцінювання фінансового стану є основою для управління фінансами підприємства. Він охоплює три основні напрями:

- 1) оцінювання фінансових потреб підприємства;
- 2) розподіл потоків грошових коштів залежно від конкретних планів підприємства, визначення додаткових обсягів залучених фінансових ресурсів та каналів їх одержання – кредити, пошук внутрішніх резервів, додатковий випуск акцій, облігацій тощо;
- 3) забезпечення системи фінансової звітності, яка б об'єктивно відображала процеси та забезпечувала контроль за фінансовим станом підприємства.

В системі управління підприємством важливе значення має використання інноваційних методів аналізу фінансово стану підприємства, розроблених наукою, але недостатньо використовуваних на практиці. Нові умови управління вимагають від працівників, спеціалістів та керівників підприємств пошуку та впровадження альтернативних підходів до управління виробництвом, посилення його впливу на досягнення високих кінцевих результатів.

Мета дипломної магістерської роботи: удосконалення методики та розробка рекомендацій до оцінювання фінансового стану підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні засади та підходи до оцінювання фінансового стану підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансовий стан підприємства ПАТ "Мотор Січ".

Для досягнення мети в дипломній роботі виконувались наступні завдання:

- визначення ролі та значення оцінки фінансового стану підприємства;
- дослідження та аналіз існуючих підходів до оцінки фінансового стану підприємства;
- вивчення зарубіжного досвіду щодо визначення фінансового стану підприємства;
- надання загальної характеристики підприємства ПАТ "Мотор Січ";
- проведення аналізу фінансових показників діяльності промислового підприємства ПАТ "Мотор Січ";
- проведення оцінки фінансового стану ПАТ "Мотор Січ";
- виявлення основних напрямків удосконалення підходу до оцінювання фінансового стану підприємства;
- розроблення рекомендацій по удосконаленню підходу до оцінювання фінансового стану промислового підприємства ПАТ «Мотор Січ»;
- визначення ефективності впровадження рекомендацій щодо оцінювання фінансового стану в систему управління підприємства.

В магістерській роботі були використані такі методи та прийоми дослідження: прийом середніх величин, індексний метод, балансовий метод, коефіцієнтний аналіз, порівняльний аналіз, синтез, опис, систематизація та системний підхід, графічні методи, економіко-статистичні методи.

Під час проведення дослідження були використані сучасні науково-методичні матеріали, що стосуються оцінки та аналізу фінансового стану підприємства, законодавчі акти, нормативні акти, матеріали з економічних

журналів, матеріали монографій, дисертаційних досліджень, навчальних посібників, а також фінансова звітність машинобудівного підприємства ПАТ "Мотор Січ" і дані з його офіційного сайту.

Одержані результати дослідження дозволили сформулювати наукову новизну, що виражається в подальшому розвитку системи показників оцінювання фінансового стану промислового підприємства, що на відміну від існуючих при скороченні кількості фінансових показників в групах системи охоплюють всі фази кругообігу капіталу та дозволяють при скороченні часу на оцінку фінансового стану визначити «слабкі місця» в управлінні та розробити заходи по їх усуненню.

Практична цінність одержаних результатів магістерської роботи полягає в тому, що проведений аналіз теоретичних положень та існуючих інструментів фінансового аналізу дозволили сформулювати висновки магістерської роботи, які доведені до рівня практичних рекомендацій та пропозицій, та можуть бути впроваджені в практику промислових підприємств з метою підвищення ефективності управління фінансовим станом підприємства.

Основні положення та практичні результати дослідження доповідались, обговорювались й одержали позитивну оцінку на Вузівській науково-практичній конференції «Тиждень науки – 2019». Підготовлено статтю та представлено до друку у фаховому виданні.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Роль та значення оцінки фінансового стану підприємства

Фінансовий стан є найважливішою характеристикою господарської діяльності підприємства, визначає потенціал підприємства та залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. В області фінансового аналізу накопичено достатньо великий досвід і у вітчизняній і зарубіжній практиці. В наукових працях сучасності існують різні визначення цього поняття. Але як і раніше не припиняються дискусії з приводу змістовного характеру фінансового аналізу, етапів та складу показників, що використовуються під час його виконання. Загально прийнято визначати фінансовий стан підприємства як комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства та визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [1, с. 136].

Косова Т.Д. вважає, що фінансово-економічний стан підприємства характеризується ступенем його прибутковості та оборотності капіталу, фінансової стійкості та динаміки структури джерел фінансування, здатності розраховуватися за борговими зобов'язаннями [3, с. 318].

На думку Городньої Т. А., фінансово-економічний стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства. Систематична діагностика фінансово-економічного стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової сталості необхідно здійснювати тому, що дохідність будь-якого підприємства, величина його прибутку багато в чому залежить від його платоспроможності. [4, с. 191].

Москаленко В. П. зазначає, що фінансово-економічний стан – це одна з найважливіших характеристик виробничо-фінансової діяльності

підприємства. Вважає, що під ним розуміють рівень забезпеченості підприємства відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями [5, с. 181].

Заслуговує на увагу визначення А. Д. Шеремета та Е. В. Негашева, згідно якого метою аналізу фінансового стану є дослідження фінансового благополуччя компанії і виявлення основних факторів його визначають для забезпечення сталого розвитку організації в майбутньому. Послідовність і структура аналізу: аналіз активів і пасивів, фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, руху грошових коштів [8, с. 119].

Слушною є думка Т. Д. Бердникова про те, що метою аналізу фінансового стану є вивчення фінансового становища організації та основних кінцевих результатів його діяльності для задоволення інформаційних потреб не тільки працівників організації, але і його партнерів по економічній діяльності, державних, фінансових та податкових органів. Аналіз фінансового стану організації доцільно виконувати по етапах. Він включає послідовне проведення аналізу: аналіз платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, кредитоспроможності організації [6, с. 55].

Н. В. Войтоловський визначає мету аналізу фінансового стану як отримання достовірної та об'єктивної оцінки фінансового становища організації, виявлення відносних факторів, що мають на нього вплив, і прогнозування основних тенденцій у зміні фінансового стану господарюючого суб'єкта. Аналіз фінансового стану проводиться в такій послідовності: аналіз фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності, грошових потоків, чистих активів, за системою критеріїв для оцінки потенційного банкрутства, ефективності використання оборотних активів [24, с. 284].

Актуальним питанням управління є аналіз поточного стану підприємства, що проводять з метою виявлення проблемних питань його

функціонування й розвитку та розробки на основі отриманих результатів, комплексу заходів спрямованих на покращення ситуації, що склалась [6, с. 383].

Аналіз відмінностей в розумінні сутності «аналіз фінансового стану» деякими авторами представлений в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Порівняння сутності «аналіз фінансового стану»

Автор	Визначення
1	2
Савицкая Г.В. [16]	Комплексне системне вивчення фінансового стану підприємства та факторів його формування з метою оцінки ступеня фінансових ризиків і прогнозування рівня прибутковості капіталу.
Ковальов В.В. [35]	Процес ідентифікації, систематизації та аналітичної обробки доступних відомостей фінансового характеру, результатом якого є надання потенційному користувачеві рекомендацій, які можуть служити формалізованої основою для прийняття управлінських рішень щодо певного об'єкта аналізу.
Грязнова А.Г. [48]	Сукупність методів визначення майнового і фінансового становища господарюючого суб'єкта в минулому періоді, а також його можливостей на найближчу і довгострокову перспективу
Богданова Л.С. [49]	Аналіз і управління фінансовими ресурсами підприємства, як основним і пріоритетним видом ресурсів.
Романова Т.Г. [47]	Спосіб накопичення, трансформації і використання інформації фінансового характеру
Банк В.Р. [46]	Оцінка фінансового стану і виявлення можливості підвищення ефективності функціонування господарюючого суб'єкта за допомогою раціональної фінансової політики.
Загорна Т.О. [11, с. 34]	Сукупність методів якісного і кількісного аналізу, методів прогнозування й оцінки ефективності використання ресурсів підприємства для досягнення цілей розвитку бізнесу з урахуванням зовнішніх обмежень у рамках

	стратегічної зони господарювання.
--	-----------------------------------

Продовження таблиці 1.1

1	2
Тищенко О.М. Узунов В.М. Розгон І.В. [20, с. 152]	Система методів і прийомів комплексного дослідження оцінки стану та виявлення характеру порушень нормального ходу економічних процесів.

Дослідженням фінансового аналізу підприємства займалися такі вітчизняні вчені: В. А. Дерій [7], О. О. Шеремет [8], М. Д. Білик [9], Н. М. Притуляк [10], М. В. Стельмах [11], Н. Ю. Невмержицька [12], Б. М. Литвин [13]. А також зарубіжні вчені: А. С. Горбачев [14], Л. А. Бернстайн [15], Г. В. Савицкая [16], Л. В. Донцова [17], В. В. Бочаров [18], А. В. Грачев [19].

Порівняльне дослідження методик аналізу фінансового стану дозволило виділити два основних типи відмінності: що включається в загальну оцінку фінансового стану, характеристиках і в складі використовуваних показників. Більшість вчених тлумачать поняття фінансового стану, як фінансова складова, тому поняття «аналіз фінансового стану» потребує більш точного пояснення.

Широко обговорюються основи аналізу фінансового стану як в роботах вітчизняних так і зарубіжних спеціалістів. Науковці Я.В.Панас [20], Акма і Н. Епіфанова [21], А. Семенов і Н. В. Таран [22] говорять про аналіз, як складову контролю. А інші дослідники розглядали методи аналізу, природу і форми діагностики, розробили прийоми практичного застосування аналізу на підприємстві.

Аналіз економічного стану підприємства розглядається, як процес

розпізнавання і виявлення на основі визначених ознак (ключових оціночних показників, вивчення окремих результатів, неповної інформації) проблем у функціонуванні об'єкта дослідження з метою оцінки наявних тенденцій і виявлення можливих перспектив його розвитку та аналіз варіантів найкращого вирішення виявлених проблем [16, с. 46].

Потреба аналізу фінансово стану підприємства обумовлена сферами застосування результатів:

- аналіз економічного стану підприємства забезпечує можливість спрогнозувати розвиток економіки країни і отже зробити прогнозування отримання податкових платежів до бюджетів;
- оцінка фінансового стану підприємств забезпечує можливість знайти проблеми в галузях і прийняти заходи підтримки на рівні державного і регіонального масштабу;
- на рівні банків або інших установ аналіз фінансово стану є основою визначення кредитоспроможності підприємств, які позичають кошти;
- для інвесторів аналіз фінансового стану є основою встановлення доцільності вкладення коштів в розвиток підприємства, доцільності придбання акцій підприємства;
- на рівні менеджменту самого підприємства аналіз фінансового становища є обов'язковою умовою встановлення правильних управлінських рішень;
- на рівні акціонерів результати аналізу фінансово-економічного стану є основою для прийняття рішень щодо компетентності вищого менеджменту, необхідність заміни його складу тощо;
- для робітників підприємства дані аналізу фінансового стану є основою спонукання до роботи, оскільки забезпечують інформацією про загрозу банкрутства і також про стабільність і платоспроможності підприємства.

Першою умовою для створення стабільності фінансового стану підприємства є порівняння доходів і витрат і отримання максимального доходу з мінімальними витратами.

Б. М. Литвин зазначає, що мета аналізу фінансового стану підприємства полягає в інформаційному забезпеченні прийняття ефективних рішень за такими напрямками діяльності підприємства:

- операційною — управління фінансовими результатами діяльності; прибуткова поточна діяльність за рахунок ефективного використання наявних ресурсів;
- інвестиційною — управління активами; розподіл фінансових ресурсів, визначення оптимальної величини, складу і структури активів підприємства, вибір і реалізація інвестиційних проектів;
- фінансовою — управління пасивами; забезпечення підприємства фінансовими ресурсами; визначення оптимального обсягу, складу і структури джерел фінансування зі свідомим ризиком за очікувані вигоди, що пов'язаний з використанням зовнішніх позик.

Служби підприємства проводять внутрішній аналіз, результати якого використовуються в подальшому для планування діяльності, контрольних функцій і складання прогнозів фінансового розвитку. Метою такого аналізу є забезпечення планомірного надходження грошових коштів і розміщення власних і позикових джерел фінансування для отримання максимального прибутку і виключення вірогідності банкрутства [26, с. 10].

Інвестори, постачальники матеріальних і фінансових ресурсів, контролюючі органи проводять зовнішній аналіз на базі інформації, що публікується, фінансової звітності підприємства. Метою такого аналізу є встановлення можливості вигідного розміщення коштів для максимізації прибутку і виключення втрат. При цьому зовнішній аналіз характеризується такими особливостями [27, с. 39]:

- велика чисельність організацій різних організаційно-правових форм проводять аналіз і користуються інформацією про загальну діяльність підприємства;
- наявність безлічі цілей такого аналізу та інтересів суб'єктів, які його проводять;

- існування типових стандартів і методів обліку і звітності;
- проведення аналізу тільки на підставі зовнішньої звітності (без обліку внутрішньої специфіки);
- обмежена можливість проведення аналізу за рахунок використання тільки зовнішньої фінансової звітності;
- максимальна відкритість результатів такого аналізу для всіх суб'єктів, що використовують інформацію щодо функціонування підприємства.

Оцінка роботи підприємства може бути проведена на основі використання оперативного, розгорнутого і експрес-аналізу (таблиця 1.2). При цьому, необхідно відзначити, що кожному виду аналізу повинна бути покладена своя мета і поставлені свої завдання, використані свої вихідні форми і свій алгоритм.

Таблиця 1.2 - Види аналізу фінансового стану підприємства
[сформовано за 50, с. 43]

Оперативний аналіз	Розгорнутий аналіз		Експрес-аналіз
Вихідна інформація			
1	2	3	4
Бухгалтерська база даних	Бухгалтерська база даних	Річна звітність	Бухгалтерський баланс
Вихідні документи і особливості аналізу			
Зведені рапорти внутрішньої звітності, аналізу і аудиту: аналіз в реальному режимі часу	Аналітичні фінансові таблиці та універсальні аналітичні баланси: побудова балансу доходів і витрат	Таблиці і графіки: встановлення внутрішньої взаємозв'язку між залишками активів і капіталу	Аналіз майнового стану
Усунення дублювання інформації в управлінському обліку	Розрахунок коефіцієнтів платоспроможності за період	Аналіз платоспроможност і, поточної ліквідності і економічного зростання	Аналіз фінансових результатів
Пристосування	Возз'єднання всіх	Побудова графіка	Аналіз

бухгалтерського обліку до потреб аналітики (за рахунок настройки плану рахунків)	форм звітності в одному форматі;	фінансово економного стану підприємства;	фінансового стану
--	----------------------------------	--	-------------------

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4
Облік і контроль матеріальних, грошових і документарних потоків	Встановлення внутрішньої взаємозв'язку між активами і капіталом	Факторний аналіз фінансової стійкості	-
Виявлення арифметичних і логічних помилок моделювання фінансової стійкості	Аналіз платоспроможності, економічного зростання і поточної ліквідності; побудова графіка фінансово економічного стану підприємства	Моделювання фінансової стійкості	-

Розглядаючи особливості проведення традиційного аналізу необхідно відзначити, що більшість наукових видань та навчально-практичних посібників пропонують проведення фінансового аналізу на основі лише комплекту річної звітності, в зв'язку з чим, традиційний аналіз проводиться тільки на цій інформаційній базі. Не можна погодитися з правильністю такого рішення, так як інформаційних джерел набагато більше, зокрема можна використовувати дані шахового бухгалтерського балансу, головної бухгалтерської книги і оборотно-сальдової відомості; комплекту річної, квартальної або місячної звітності.

1.2 Сучасні методики оцінки фінансового стану підприємства

Не можна не говорити про переваги бухгалтерської бази, так як, будучи повним джерелом, вона містить в собі інформацію за різні проміжки часу - рік, квартал і місяць, а також показує залишки і обороти по рахунках обліку активів і капіталу. Перевага цієї бази даних є наявність системності і можливості отримувати всі форми звітності станом на будь-яку дату і за будь-який період часу, а недолік - відсутність доступу для зовнішніх користувачів. Для усунення недоліку багато комп'ютерні програми мають окремий розділ «Звіти», який призначений для складання офіційних форм звітності, передбачають розділ «Фінансовий аналіз», який дозволяє провести аналіз статей кожної форми бухгалтерської звітності, розрахувати важливі показники і визначити відхилення цих показників від нормативних значень. В результаті, використовую одну і ту ж базу даних, внутрішні та зовнішні користувачі можуть отримувати потрібні дані незалежно один від одного. Так, бухгалтерія отримує повний комплект звітності за будь-який період часу, аналітики отримують вихідні форми для аналізу [40, с. 9].

Іншим варіантом є використання аналітика окремої програми з фінансового аналізу, для якої використовується та ж сама бухгалтерська звітність за рік, яку перед цим необхідно сформувати. Виходячи з цього, можна говорити про те, що не можна визнати вдалим використання для аналізу фінансового стану лише даних річної звітності, так як існує безліч інших джерел інформації. При цьому наявні методи проведення аналізу абсолютно не підходять для аналізу квартальної і місячної звітності, а повнота проведеного аналізу безпосередньо залежить від наявних джерел інформації.

Значущим чинником є відсутність обліку фактора доступності інформації в аналізі. Загальна думка така, що немає перешкод для отримань докладної інформації для аналізу. Фактично ж, доступ є у обмеженого кола осіб, таких як фінансовий директор та працівники фінансової служби,

аудитори. При цьому зовнішніх користувачів річної звітності досить багато, зокрема ними виступають податкова інспекція, банк, органи статистики та акціонери, проте обсяг інформації значно скорочується. У багатьох господарюючих суб'єктів бухгалтерська звітність відкрита і доступна для будь-яких користувачів (розміщена на сайті компанії, передана контрагентом для оцінки, направлена в банк для отримання кредиту). У цьому випадку кількість аналітиків збільшується багаторазово при різкому скороченні обсягів інформації. Звідси очевидно, що рівень доступності інформації істотно впливає на обсяг самої інформації і коло користувачів, а значить, більш доступна інформація має мінімальну кількість даних.

На даний момент не вироблено єдиних класифікаційних способів, методів і прийомів проведення фінансового аналізу стану суб'єктів господарювання в зв'язку з різноманіттям задач такого аналізу [28, с. 331].

У загальному плані методика аналізу фінансового стану призначена для формування достовірної оцінки наявних фінансових ресурсів, їх розміщення і використання в процесі фінансової діяльності, виявлення ресурсів мобілізації та поліпшення фінансового стану. Для цього в процесі проведення аналітичних дій використовують стандартні методи читання бухгалтерської (фінансової) звітності. До них відносяться [29, с. 558]:

- горизонтальний (тимчасовий) аналіз - порівняння кожної позиції з попереднім періодом, що дозволяє визначити закономірності зміни окремих статей звітності або їх груп. Основою аналізу є визначення базисних темпів зростання статей балансу або звіту про фінансові результати;

- вертикальний (структурний) аналіз - визначення структурних елементів ключових показників звітності і ступеня впливу таких елементів на загальний результат. Основою аналізу є виявлення динаміки елементів, що дозволяє в подальшому здійснювати прогноз зрушень майнового стану, складу засобів господарювання та джерел покриття;

- трендовий аналіз - визначення тренда на основі зміни кожної позиції звітності за ряд попередніх років, тобто формування основної тенденції

розвитку показника, очищеної від випадкових впливів і індивідуальних особливостей окремих періодів. За допомогою тренда формують можливі значення показників в майбутньому, а, отже, ведеться перспективний прогнозний аналіз;

- аналіз відносних показників (коефіцієнтів) - розрахунок фінансових коефіцієнтів - аналіз і інтерпретація фінансової звітності за допомогою набору фінансових показників (коефіцієнтів);

- порівняльний (просторовий) аналіз - поєднує як внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками підприємства, підрозділів, цехів, так і міжгосподарський аналіз показників даного підприємства з показниками конкурентів, зі середньогалузевими та середніми загальноєкономічними даними;

- факторний аналіз - виявлення причин і ступеня впливу факторів на зміну результативного показника з використанням детермінованих і стохастичних прийомів дослідження. При цьому виділяють прямий факторний аналіз (власне аналіз) - поділ результативного показника на окремі складові елементи - і зворотний (синтез) - з'єднання елементів в загальний результативний показник.

Порівняння деяких методик аналізу фінансового стану підприємства представлено в таблиці 1.3.

Представлене порівняння демонструє існування різних підходів в оцінці фінансового стану підприємства. Залежно від авторського підходу методики передбачають різну кількість етапів, способів і інструментів їх реалізації.

В залежності від використовуваного методу і комплексності підходу змінюється і трудомісткість процесу аналізу. А саме, чим більший набір показників та складність їх розрахунку, тим більша трудомісткість процесу аналізу.

У загальному вигляді методику аналізу фінансового стану підприємства зображено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.3 - Порівняння сучасних методик аналізу фінансового стану

Автор	Основні елементи методики аналізу	Критерії, які оцінюються						
		всeбiчна оцiнка	комплекснiсть	простота розрахункiв	оцiнка банкрутства	факторний аналіз	прогнозування	грудомiсткiсть
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ефімов О. В. [3, с. 28-38]	Використання декількох видів аналізу: попередній аналіз, експрес-аналіз, поглиблений аналіз, прогнозний аналіз фінансових показників.	-	-	+	-	-	+	-
Жилкіна А. Н. [31, с. 39-96]	Використання трьох способів аналізу: графічного, табличного і коефіцієнтного.	+	+	-	+	-	-	+
Ковальов В. В. [32, с. 115]	Експрес-аналіз і поглиблений аналіз. Застосування різних способів і прийомів аналізу.	+	+	-	-	+	+	+
Савіцька Г. В. [16, с. 398-636]	Аналіз майнового стану, джерел формування та розміщення капіталу,	+	+	-	+	+	+	+

	ефективності та інтенсивності використання капіталу, діагностика фінансової стійкості, платоспроможності та ризику банкрутства.							
--	---	--	--	--	--	--	--	--

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Шеремет А. Д. [8.с. 131-202]	Проведення комплексного аналізу на основі всіх форм звітності з використанням горизонтального, вертикального, трендового, коефіцієнтного і факторного аналізу.	+	+	-	+	-	-	+

Перший етап аналізу дозволяє визначити наявні фінансові ресурси, оцінити ефективність їх розміщення і використання. Для цього проводять аналіз пасиву балансу як основного джерела формування майна підприємства.

Таблиця 1.4 - Етапи аналізу фінансового стану підприємства

Процес, який виконується	Складові аналізу фінансового складу
1	2
Аналіз фінансового стану	1. Аналіз динаміки, складу і структури фінансових ресурсів
	2. Аналіз динаміки, складу і структури майна
	3. Аналіз ділової активності
	4. Аналіз фінансової стійкості
	5. Аналіз ліквідності і платоспроможності

	6. Оцінка можливого банкрутства
--	---------------------------------

Класифікація пасивів будується за двома ознаками: за тривалістю знаходження коштів в обороті (сокам їх погашення) і юридичної приладдя.

Фінансові ресурси відповідно до першої ознаки підрозділяються на перманентний капітал і короткострокові зобов'язання, згідно з другим - на власні і позикові (таблиця 1.5) [сформовано з 32, с. 36].

Таблиця 1.5 - Склад фінансових ресурсів по строках використання і юридичної належності

Фінансові ресурси - джерела формування майна		
1	2	
Власні кошти	Позикові кошти	
Перманентний капітал	Довгострокові зобов'язки	Короткострокові зобов'язки

Фінансові ресурси, тривалий час використовуються в процесі формування активів, утворюють перманентний капітал.

Оцінка динаміки власного і позикового капіталу формується на базі зіставлення темпів зростання основних елементів фінансових ресурсів. Переважне зростання позикового капіталу, що призводить до збільшення його питомої ваги в структурі фінансових ресурсів, оцінюється позитивно, за умови, що економічна рентабельність більше середньої відсоткової ставки за користування кредитними ресурсами, тобто якщо ефект фінансового важеля має позитивне значення. В іншому випадку вітається більш інтенсивне зростання власного капіталу, що призводить до підвищення його питомої ваги в загальній величині фінансових ресурсів [перероблено з 33, с. 161].

Структура фінансових ресурсів оцінюється позитивно, якщо в ній превалює питома вага капіталу, що має меншу ціну. Проте, в умовах значної величини відсотків за користування позиковими засобами організація

вважається фінансово незалежною за умови, що не менше 50% припадає на власний капітал, в якому переважає його накопичена частина (нерозподілений прибуток і поповнені за рахунок неї капітал і резерви). Виконання даної умови означатиме фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Однак слід пам'ятати, що низька частка власного капіталу може бути допустимим фактом в галузях з низькою фондоємністю, тобто для підприємств, що мають низьке значення питомої ваги необоротних активів. За таких обставин ознакою фінансової незалежності буде виступати частка власних оборотних коштів у фінансуванні поточних активів [перероблено з 33, с. 161].

Наступний етап аналізу передбачає аналіз динаміки, складу і структури майна, який показує ефективність використання фінансових ресурсів на підставі доцільності їх розміщення в активах. Значення даного етапу аналізу полягає у формуванні обґрунтованої оцінки динаміки активів, їх складу і структури, ступеня ризику вкладень капіталу в них, а також у виявленні резервів зростання.

Критерії оцінки складу і структури майна [перероблено з 34, с. 361]:

- зростання вартості майна не завжди свідчить про збільшення економічного потенціалу організації, оскільки збільшення може відбуватися по неліквідним статтям активу, таким як довгострокова дебіторська заборгованість, наднормативні запаси сировини і матеріалів, що не користується попитом готова продукція і товари для перепродажу;
- в структурі підприємства виробничої сфери найчастіше переважають необоротні активи, в сфері обігу найбільшу питому вагу припадає на оборотні активи;
- зростання питомої ваги необоротних активів свідчить про підвищення рівня фінансової стійкості організації;
- зростання питомої ваги оборотних активів створює передумови для прискорення оборотності майна в цілому в разі їх раціональної структури;

– наявність дебіторської заборгованості зі строком погашення більше 12 місяців (довгострокової), тим більше зростання її в абсолютній формі і її питомої ваги оцінюється вкрай негативно.

– в рамках аналізу необоротних активів визначають тип стратегії керівництва організації на основі переважного питомої ваги відповідних видів необоротних активів. Можливо три види стратегії: виробничий, інноваційний та інвестиційний. Залежно від типу стратегії в ході подальшого аналізу більш детально вивчається відповідний вид необоротних активів.

Після формування узагальненої оцінки структури активів і зміни майнового стану підприємства слід вивчити ефективність використання фінансових ресурсів. Дані показники враховуються при визначенні очікуваної ділової активності, яка проводиться на третьому етапі аналізу фінансового стану.

Ділова активність характеризує ефективність використання фінансових і господарських ресурсів комерційної організації в процесі всіх видів діяльності. Її оцінюють на базі якісних і кількісних показників. Як якісні показники: широта ринку збуту, імідж в середовищі партнерів по бізнесу, наявність товарного знака, відомого за межами регіону діяльності, розвинене міжнародне співробітництво. Кількісна оцінка проводиться на базі коефіцієнтів оборотності і може бути проведена за двома напрямками: ступінь виконання плану (встановленого вищестоящою організацією або самостійно) за основними показниками, забезпечення заданих темпів їхнього зростання і рівень ефективності використання ресурсів комерційної організації [35, с. 268].

Метою аналізу третього етапу є формування економічно обґрунтованої оцінки фінансово-економічної віддачі і виявленні резервів її зростання. Завдання аналізу ділової активності [перероблено з 32, с. 62]:

– вивчення та оцінка тенденцій зміни показників ділової активності;
дослідження впливу основних факторів, що обумовили зміну показників ділової активності і розрахунок величини їх конкретного впливу;

– вивчення впливу показників інтенсивності використання активів і капіталу на фінансовий стан і основні оціночні показники діяльності організації;

– узагальнення результатів аналізу, розробка конкретних заходів по залученню до обороту виявлених резервів.

На четвертому етапі проводиться аналіз фінансової стійкості підприємства. Вона характеризує певний ступінь незалежності від зовнішніх джерел організації. Оцінка може проводитися на базі відносних і абсолютних показників. При цьому можливо чотири типи фінансової стійкості, які представлені в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 - Типи фінансової стійкості підприємства [сформовано з 32, с. 73-75]

Тип фінансової стійкості	Описання
1	2
Абсолютна фінансова стійкість	Характерний надлишок оборотних коштів. Чи не використовуються позикові кошти, призначені для фінансування МПЗ
Нормальна фінансова стійкість	Означає, що для формування матеріальних оборотних активів обґрунтовано використовуються як власні, так і залучені джерела
Нестійкий фінансовий стан	Характерний недолік нормальних джерел фінансування, який перекривається іншою кредиторською заборгованістю
Кризовий фінансовий стан	Так само як і в третьому типі, але при цьому на відміну від нестійкого має

	місце прострочена заборгованість перед контрагентами
--	--

З метою конкретизації оцінки фінансової стійкості, отриманої на базі абсолютних показників, розраховують відносні коефіцієнти: коефіцієнт автономії, коефіцієнт забезпеченості підприємства власними оборотними засобами (ВОК), коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними засобами, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт фінансової стійкості.

Фінансовий стан підприємства з позиції короткострокової перспективи оцінюється показниками ліквідності та платоспроможності, в найбільш загальному вигляді характеризують, чи може воно своєчасно і в повному обсязі провести розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями перед контрагентами [перероблено 35, с. 240]. Це п'ятий етап аналізу.

Під ліквідністю якого-небудь активу розуміють здатність його трансформуватися в грошові кошти, а ступінь ліквідності визначається тривалістю тимчасового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротший період, тим вище ліквідність даного виду активів. В такому розумінні будь-які активи, які можна перетворити на гроші, є ліквідними [35, с. 240].

Якісно ліквідність характеризується ліквідністю балансу, яка визначається як відповідність засобів певною мірою ліквідності (готовності до платежу) зобов'язаннями, термін погашення яких тотожний терміну перетворення активів в грошову форму; кількісно - спеціальними відносними показниками - коефіцієнтами ліквідності [32, с. 83].

Після формування оцінки рівня ліквідності слід дати оцінку платоспроможності підприємства. Поняття ліквідності і її платоспроможності близькі, але не ідентичні. Платоспроможність залежить від рівня ліквідності. Основною ознакою платоспроможності є відсутність простроченої заборгованості за короткостроковими зобов'язаннями підприємства. Ліквідне

підприємство може бути і неплатоспроможним, якщо має місце нереальна до стягнення дебіторська заборгованість, сировину низької якості і не користується попитом готова продукція або товари.

Для оцінки платоспроможності організації використовується коефіцієнт платоспроможності, який розраховується за формулою (1.1):

$$K_{\text{пл}} = \frac{\sum \text{грошових коштів в наявності}}{\sum \text{використаних грошових засоби}} \quad (1.1)$$

Значення коефіцієнта більше одиниці дозволяє оцінити організацію як платоспроможну. Для оперативного розрахунку коефіцієнта можна використовувати дані поточного обліку грошових коштів. Основною причиною неплатоспроможності організації є наявність довгострокової дебіторської заборгованості [20, с. 146].

Наступний етап передбачає оцінку ймовірності банкрутства підприємства. Існує ряд методик такої оцінки. Так, модель Альтмана передбачає розрахунок на основі п'яти показників, кожен з яких наділений певною вагою, встановленим статистичними методами:

$$Z\text{-счет} = 1,2 K_1 + 1,4 * K_2 + 3,3 * K_3 + 0,6 * K_4 + 1,0 * K_5, \quad (1.2)$$

де Z - дискримінантна функція, числові значення якої діагностують наявність кризової ситуації;

K_1 - частка чистого оборотного капіталу у всіх активах організації;

K_2 - відношення накопиченої прибутку до активів;

K_3 - рентабельність активів;

K_4 - частка статутного капіталу в загальній сумі активів (валюти балансу);

K_5 - оборотність активів.

За рівнем вірогідності банкрутства розділяються таким чином:

- $Z < 1,8$ - дуже висока;
- $1,8 < Z < 2,7$ - висока;
- $2,8 < Z < 2,9$ - не висока;
- $Z \geq 3$ - дуже мала.

Дана методика може лише зафіксувати факт високої ймовірності банкрутства в найближчому майбутньому, але не дозволяє виявити його причини, а також чинники, здатні в майбутньому дестабілізувати фінансове становище у заможних організацій [29, с. 214].

1.3 Зарубіжний досвід оцінки фінансового стану підприємства

Сучасні світові тенденції свідчать, що світовий фінансовий ринок розвивався в умовах інтеграції, інновацій та глобалізації. У цих умовах функціонування різко зросла частка ринків, при цьому виникли нові фінансові ризики, вплив яких необхідно мінімізувати. Отже, в сучасних умовах кожне підприємство повинно чітко орієнтуватися в складному лабіринті ринкових відносин, правильно оцінювати фінансовий потенціал, тактику і стратегію свого подальшого розвитку, а також фінансовий стан як свого підприємства, так і підприємств-партнерів. Ключовою метою фінансового аналізу є отримання ряду основоположних параметрів, що надають об'єктивну картину фінансового стану комерційної організації, його прибутків і збитків, змін в структурі активів і пасивів, у розрахунках з дебіторами і кредиторами. Але також мета ж аналізу полягає і в тому, щоб

постійно проводити роботу, спрямовану на його покращення фінансового стану комерційної організації. [51, с. 179].

Аналіз фінансового стану також дозволяє виявити вже існуючі, і нові проблеми і привернути до них увагу керівництва підприємства [52, с. 7]. Західна практика демонструє активний розвиток процесів стандартизації в галузі кількісної оцінки і управління ризиками, як на національному, так і міжнародному рівнях. Підтвердженням тому стали національні стандарти Австралії та Нової Зеландії, Японії, Великобританії, Канади і багатьох інших країн.

В умовах міжнародної інтеграції, розширення ринків капіталу, активізації підприємницької діяльності, фінансові аналітики нашої країни повинні все частіше звертатися до характеристик аналітичних систем економічно розвинених зарубіжних країн для того, щоб краще зрозуміти досягнення і результати діяльності підприємств, процвітаючих на світовому ринку.

Вивчення різної вітчизняної та зарубіжної літератури свідчить про низьку ефективність пропонованих в теорії і застосовуваних на практиці методів аналізу, так як традиційний фінансовий аналіз має ряд недоліків (таблиця 1.7).

Таблиця 1.7 - Недоліки проведення традиційного фінансового аналізу
[складено за 40, с. 85]

Назва	Недоліки
1	2
Недоліки традиційного фінансового аналізу	В якості інформаційної бази використовується лише річна звітність
	Проведення тільки на 1-е і 30-е (31-е) число досліджуваного періоду

	Проводиться розрахунок тільки абсолютних, відносних і питомих відхилень за всіма статтями бухгалтерської звітності
	Відсутність загального алгоритму досягнення рекомендованих значень коефіцієнтами ліквідності, фінансової стійкості та ділової активності, рентабельності
	Не дозволяє розкрити методи оцінки фінансового стану в реальному режимі часу

Обмеженість інформаційної бази аналізу обумовлюється тільки даними річної бухгалтерської звітності. Проведення аналізу здійснюється тільки на перше і останнє число періоду, що аналізується, в результаті дані за другий і передостанній день не враховуються.

Розрахунок лише абсолютних і відносних відхилень не дає повної картини зміни в діяльності підприємства. Найважливішим недоліком у проведенні аналізу виступає відсутність загальних заходів, спрямованих на досягнення всіма показниками ліквідності, фінансової стійкості та ділової активності, рентабельності та оборотності, нормативних значень. І на закінчення необхідно відзначити відсутність проведення аналізу в режимі часу.

Проводячи порівняльний аналіз змісту бухгалтерської звітності, можна відзначити значні відмінності. Так, бухгалтерський баланс містить лише залишки активів і капіталу на 1-е і останнє число року. Аналіз статей пасиву показав, що в зв'язку з відсутністю розшифровки кредиторської заборгованості неможливо оцінити стан заборгованості підприємства. В цілому нова форма бухгалтерського балансу дозволяє скоротити час на аналіз оборотності, тобто можна безперешкодно визначити середньорічну вартість активів і капіталу. Раніше ж, для цього було потрібно мати в наявності окремо бухгалтерський баланс за звітний рік, окремо - за минулий рік. Хоча

сторонній аналітик не завжди міг мати наявності звітність за минулий і звітний рік. Недоліком нових форм звітності при оцінці ділової активності підприємства є відсутність можливості розрахувати показники оборотності, матеріалів, товарів відвантажених. Розрахунок даних показників в деяких випадках значно пояснює причину зміни оборотності запасів. Крім того, розрахунок даних показників сигналізує керівництву підприємства про наявність наднормативних залишків запасів або, навпаки, їх нестачі. Тобто результати такого аналізу спрямовані, перш за все, на оцінку заготівельної політики організації. Звіт про фінансові результати складається лише з оборотів по рахунках обліку фінансових результатів. «Звіт про власний капітал» і «Звіт про рух грошових коштів» мають і залишки, і обороти по рахунках. А будь-яка податкова декларація - це сукупність тільки оборотів.

На заході інтерес до фінансових даних компаній дуже високий. Це пов'язано з тим, що різні категорії користувачів інформації в тій чи іншій мірі зацікавлені в результатах фінансової діяльності компанії. Користувачі фінансових звітів поділяються на внутрішніх і зовнішніх. До перших відносять адміністрацію до других - кредиторів і інвесторів.

Методика проведення зарубіжного аналізу відрізняється по ряду напрямків з принципами кількісної оцінки ризиків та їх управлінні у вітчизняній практиці [38, с. 1012–1013].

Аналіз фінансової стійкості підприємств, прийнятий на Заході, а також відомі досі варіанти аналізу фінансового стану підприємств в Україні, спираються на статті та розділи бухгалтерських балансів, які містять дані тільки на початок і на кінець звітного періоду (року, кварталу) і є характеристикою діяльності підприємства.

В першу чергу, слід зазначити, що аналіз фінансової звітності, як в Україні так і за кордоном проводиться на базі бухгалтерського балансу, проте в країнах з розвиненою ринковою економікою працівників, які не мають бухгалтерської освіти, навчають вмінню читати бухгалтерські документи. У вітчизняній практиці робиться наголос на оцінку кредитоспроможності

підприємства; не враховується сукупний ризик, пов'язаний з підприємством; про оцінку платоспроможності мови не йде взагалі; в свою чергу в зарубіжній практиці, хоча ефект сукупного ризику і розглядається, оцінка платоспроможності виноситься за межі аналізу фінансової стійкості. Так як платоспроможність підприємства є зовнішнім проявом фінансової стійкості, розглядати їх раціональніше спільно, що призведе до більш об'єктивним висновкам.

У зарубіжній практиці аналіз фінансового стану проводиться переважно шляхом коефіцієнтного аналізу за окремими напрямками. Це дозволяє аналізувати різні підприємства, незважаючи на масштаби їх діяльності, визначаючи ефективність і прибутковість їх діяльності. Перевага віддається проведенню порівняльного аналізу, трендового аналізу, який включає в себе аналіз відносних показників.

Порівнюємо методики фінансового аналізу і кількісної оцінки ризиків підприємствами за окремими напрямками вітчизняних і зарубіжних авторів. У таблицях 1.8-1.10, складених на основі [39], представлена їх порівняльна характеристика.

Таблиця 1.8 - Аналіз оборненості активів

Назва показника	Формула для розрахунку		Характеристика
	Вітчизняний досвід	Зарубіжний досвід	
1	2	3	4
Коефіцієнт оборотності необоротних активів	B / BOA , де B - виручка від продажу; BOA - необоротні активи	B / OcK , де B - виручка від продажу; OcK - основний капітал	Дозволяє оцінити ефективність використання необоротних активів
Коефіцієнт оборотності	$Bч / ДЗср$, де $Bч$ - чиста	$ДЗ / B$, де B - виручка від	Дозволяє оцінити ефективність

дебіторської заборгованості	виручка від продажів; ДЗср - середньорічна вартість	продажів за рік; ДЗ - дебіторська заборгованість	кредитної політики підприємства, швидкість оплати
Коефіцієнт обороту кредиторської заборгованості	Вч / КЗср, де Вч - чиста виручка від продажів; ДЗср - середньорічна вартість кредиторської заборгованості	Ссть / КЗ, де Ссть - Собівартість продажів; КЗ - кредиторська заборгованість	Дає оцінку швидкості обороту заборгованості підприємства
Коефіцієнт оборотності основних засобів	Вч / ОСср, де Вч - чиста виручка від продажів; ОСср - середньорічна вартість основних засобів	В / ОСср, де В - виручка від продажу; ОСср - середньорічна вартість основних засобів	Дає оцінку швидкості обороту основних коштів

Продовження таблиці 1.8

1	2	3	4
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	В / ОБср, де В - виручка від продажу; ОБср - середня сума оборотних	В / (ТА - ТП), де В - виручка від продажу; ТА - поточні	Дає оцінку швидкості обороту матеріальних і грошових

	коштів за той же період	активи; ТП - поточні пасиви	ресурсів підприємства за звітний період
--	-------------------------	-----------------------------------	---

Вивчивши методики аналізу оборотності активів, можна відзначити, що вітчизняна зарубіжна методика мають досить великі відмінності. Зарубіжна практика для оцінки майнового стану використовує коефіцієнти оборотності, що дозволяє оцінити ефективність засобів, вкладених в виробничий процес. В українській практиці оцінка майнового стану включає більш великі показники - коефіцієнти придатності основних засобів, коефіцієнт завантаженості оборотних фондів, ступінь забезпеченості активами для ведення господарської діяльності.

Рентабельність також має кілька модифікованих форм залежно від того, які саме прибуток і ресурси (витрати) використовують у розрахунках (таблиця 1.9).

Таблиця 1.9 - Аналіз рентабельності

Назва показника	Формула для розрахунку		Характеристика
	Вітчизняний досвід	Зарубіжний досвід	
1	2	3	4
Рентабельність	ЧП / СК · 100%,	ЧП / СК,	Показує величину

Продовження таблиці 1.9

1	2	3	4
власного капіталу	де ЧП - чистий прибуток; СК - власний капітал	де ЧП - чистий прибуток; СК - власний капітал	прибутку з 1 одиниці власних коштів

Рентабельність активів	$\text{ЧП} / \text{А} \cdot 100\%$, де ЧП - чистий прибуток; А - активи	$\text{ПП} / \text{А}$, де ЧП - чистий прибуток; А - загальна сума активів	Показує загальну прибутковість використання майна підприємства
Рентабельність продажів	$\text{ЧП} / \text{В} \cdot 100\%$, де ЧП - чистий прибуток; В - виручка від продажів	$\text{Пвал} / \text{В}$, де Пвал - валовий прибуток; В - виручка від продажів	Показує, скільки прибутку припадає на одиницю реалізованої продукції

У зарубіжній практиці використовується ряд показників, що дозволяють частково усунути вищезгадані недоліки. Крім загальних показників, що характеризують залежність підприємства від зовнішнього фінансування, використовуються також показники покриття відсотків за запозиченнями - процес обслуговування боргу.

У зарубіжному досвіді одним з основних напрямків аналізу фінансового стану підприємств є аналіз їх ринкової вартості (таблиця 1.10).

Досить часто реальна вартість фірми значно менше її ринкової вартості. Розвинений фондовий ринок зарубіжних країн використовує можливість підвищення вартості компанії за рахунок гудвілу, тоді як у українські підприємства цього не роблять.

Таблиця 1.10 - Аналіз фінансової стійкості

Назва показника	Формула для розрахунку		Характеристика
	Вітчизняний досвід	Зарубіжний досвід	
Коефіцієнт	$\text{ОІ} / \text{СК}$,	$\text{СП} / \text{СА}$,	Характеризує

фінансової залежності	де ОІ - всього джерел коштів; СК - власний капітал	де СП - сукупні пасиви; СА - сукупні активи	рівень фінансування активів за рахунок зобов'язань
Коефіцієнт фінансової активності(фінансовий важіль, коефіцієнт фінансового ризику)	ЗК / СК, де ЗК - позикові кошти; СК - власний капітал	Д / СК, де Д - загальна заборгованість; СК - власний капітал	Характеризує ступінь залежності підприємства від зовнішніх агентів
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	ДЗС / (ДЗС + СК), де ДЗС - довгострокові зобов'язання СК - власний капітал	ДЗС / (ДЗС + СК), де ДЗС - довгострокові зобов'язання; СК - власний капітал	Показує частку залученого капіталу в перманентному капіталі підприємства

Узагальнюючи український і зарубіжний досвід аналізу фінансового стану і ризиків, можна зробити висновок, що останні схильні до впливу багатьох чинників і оцінити їх по одному показнику неможливо. Достовірну інформацію прийняття можна отримати, провівши аналіз грошових потоків, з урахуванням переваг обох систем фінансового аналізу та управління ризиків - зарубіжної і вітчизняної.

Таким чином, спостерігається певна відмінність в переліку показників для визначення фінансового стану підприємств і методах розрахунку подібних показників. Проведене дослідження показало, що, незважаючи на значущість фінансового стану та ризиків, у вітчизняній практиці до цих пір

відсутні достовірні методи їх оцінки. Для успішного управління фінансовою стійкістю необхідно підібрати підхід, що включає систему показників, які дозволять з високим ступенем достовірності визначити фінансову стійкість організації, і відповідно до результатів аналізу виробити способи і методи управління фінансовими ризиками.

Висновки до 1 розділу

У фінансовому аналізі існують різноманітні методики, що дозволяють оцінити поточний фінансовий стан підприємства і дати прогноз його розвитку. При цьому управління фінансовим станом здійснюється на основі складання прогнозних значень майбутніх показників.

Ефективність проведеного аналізу фінансового стану підприємства залежить від повноти і якості використовуваної інформації.

Основа аналізу фінансового стану підприємства - це сукупність трьох видів джерел: бухгалтерської бази даних, комплект звітності та бухгалтерський баланс. Всі ці джерела розрізняються обсягом інформації, термінами формування і послідовністю складання. Природним є можливість внутрішнього аналітика проведення всіх трьох видів аналізу, розглянутих раніше, так як має доступ до всієї інформаційної бази. Одночасно зовнішній аналітик має більш скромні можливості для аналізу, що обумовлено наявністю вузького кола даних. Спрощений підхід проведення аналізу використовує тільки дані бухгалтерської звітності. При цьому звужуються рамки такого аналізу і знижується його результативність, тому що залишаються невивченими фактори, які мають значний вплив на об'єктивну оцінку фінансових результатів і фінансового стану. Такі фактори можуть бути пов'язані з галузевою належністю підприємства, зі станом зовнішнього середовища, а також іншими істотними факторами впливу, наприклад, стратегічна спрямованість діяльності, задана засновниками бізнесу і керівним

складом. Упущення таких факторів тягне можливість помилки в оцінці стійкості фінансової діяльності і фінансового стану в цілому [28, с. 373–374].

Розглянуті методи і методика фінансового аналізу призначені для забезпечення управління фінансовим станом підприємства в умовах ринкової економіки. У практиці аналізу фінансового стану виділяють такі основні методи: горизонтальний, вертикальний аналіз, аналіз коефіцієнтів, балансовий метод та метод угруповання, факторний аналіз. Основними блоками в ході проведення аналізу є аналіз основних економічних показників, загальна оцінка бухгалтерського балансу підприємства, аналіз ліквідності і платоспроможності, фінансової стійкості.

Результати аналізу дозволяють зробити висновок про фінансовий стан економічного суб'єкта, виявити негативні моменти в діяльності підприємства і розробити заходи щодо підвищення економічного потенціалу.

В даний час вітчизняна методика оцінки фінансового стану вимагає зменшення кількості аналізованих показників. При цьому необхідно віддавати перевагу розрахунку тих показників, які мають найбільшу змістовність і необхідність для аналітика. До переваг зарубіжних методик можна віднести їх конкретність і визначеність в кількісному складі показників та інтерпретації їх результатів, спрощеність таких методик аналізу і оцінки фінансового стану підприємств. Методики аналізу фінансового стану і ризиків в Україні навпаки характеризуються значною відмінністю серед різних авторів в наборі показників для аналізу того, чи іншого напрямку і різноманітною їх комбінацією. Таким чином, сучасна економіка має в своєму розпорядженні величезну кількість різноманітних прийомів і методів оцінки фінансових показників, які постійно змінюються в зв'язку зі зростанням вимог, що пред'являються до аналізу.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

ПАТ "МОТОР СІЧ"

2.1 Загальна характеристика промислового підприємства ПАТ "Мотор Січ"

Діяльність підприємства ПАТ «Мотор Січ» почалася у 1907 році. До грудня 1915 року на ньому вироблялися сільськогосподарські механізми та інструменти, виконувалися різні види механічної обробки, відливали чавун і мідь. У грудні 1915 акціонерне товариство «Дюфлон, Костянтинович і Дека» викупило завод і змінило профіль його виробничої діяльності.

Акціонерне товариство «Мотор Січ» засновано Фондом державного майна України у вигляді відкритого акціонерного товариства шляхом перетворення суб'єкта підприємницької діяльності державного підприємства.

ПАТ «Мотор Січ» відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 березня 1994р. № 216-Р і Наказу Фонду державного майна України від 04 травня 1994р. № 38-АТ і діяло відповідно до Законів України «Про підприємство в Україні», «Про власність», «Про підприємництво», «Про господарчі товариства», «Про цінні папери й фондову біржу». У 1995 р. підприємство перетворене у відкрите акціонерне товариство «Мотор Січ». Сьогодні це публічне акціонерне товариство «Мотор Січ». Сьогодні підприємство в своїй діяльності керується Господарським Кодексом, Податковим Кодексом та іншими законодавчими актами, що діють в Україні.

Підприємство створене з метою виробництва авіаційної техніки, продукції виробничо-технічного призначення, товарів надрового споживання, цивільної продукції на основі оптимального використання 47 виробничих потужностей і науково-технічного потенціалу, сільськогосподарської продукції, надання платних послуг населення, ведення торговельної, комерційної, інвестиційної й зовнішньоторговельної діяльності й одержання прибутку.

У 1999 році завод отримав статус спец-експортера (право на самостійний експорт продукції військового призначення).

Станом на 2010 рік ПАТ «Мотор Січ» виробляв та супроводжував в експлуатації 55 типів і модифікацій двигунів для 61 виду літаків і вертольотів.

До березня 2013 підприємство очолював В. О. Богуслаєв. З березня 2013 року виконуючим обов'язки голови ради директорів ПАТ «Мотор Січ» став директор з виробництва та міноритарний акціонер ПАТ «Мотор Січ» Войтенко Сергій Анатолійович.

У 2013 році «Мотор Січ» посів п'яте місце в рейтингу провідних підприємств високотехнологічного машинобудування України за рівнем управлінських інновацій.

До складу ПАТ «Мотор Січ» належать такі структурні одиниці, розташовані на території України:

- Запорізький моторобудівний завод (СМЗ). Історія головного заводу бере початок з моменту організації в 1907 році в м Олександрівську (з 1921 року - м. Запоріжжя) заводу «Дека». Головна структурна одиниця підприємства виробляла авіадвигуни, здійснювала їх ремонт і обслуговування, виготовляла приводи для газо- і нафтоперекачувальних агрегатів, пересувні автоматизовані електростанції, ряд товарів народного споживання.

- Сніжнянський машинобудівний завод (ВМЗ). У 1970 році в м Сніжне Донецької обл. був організований перший філія заводу, який в 1974 році був перетворений в Сніжнянський машинобудівний завод. СМЗ був першим в галузі спеціалізованим заводом з виробництва лопаток газотурбінних двигунів. Завод випускає деталі для авіаційних двигунів (диски компресорів, лопатки компресорів і турбін), деталі і вузли для гірничо-шахтного устаткування, товари народного споживання. Публічне акціонерне товариство «МОТОР СІЧ» заявило про втрату з 20.12.2017 р контролю над управлінням активами відокремленого підрозділу «Сніжнянський машинобудівний завод».

- Запорізький машинобудівний завод ім. В. І. Омельченко. У зв'язку з освоєнням виробництва великогабаритних двигунів Д-18Т на

правобережному майданчику (м. Запоріжжя) були побудовані нова випробувальна станція, сучасний ливарний цех точного лиття деталей з жароміцних сплавів і ряд інших цехів, на базі яких в 1988 році був створений Запорізький машинобудівний завод. Основний напрямок діяльності заводу - ливарне виробництво, випробування двигунів Д-18Т. Також на заводі виготовляються газотурбінні електростанції потужністю 1000, 6000 кВт.

– Волочиський машинобудівний завод (ВМЗ). У 1971 році в Волочиську Хмельницької області був створений Волочиський машинобудівний завод. Основне завдання створеного заводу - забезпечення складання авіадвигунів багатотиражними деталями та металовиробами, виготовлення технологічного оснащення. На ВМЗ організований цех по виготовленню пересувних автоматизованих електростанцій ПАЕС-2500, ремонт двигунів АІ-20 і його модифікацій АІ-20ДКЕ, АІ-20ДКН, АІ-20ДМЕ, АІ-20ДМН. Крім цього, ВМЗ випускає автозапчастини, ряд товарів сільськогосподарської групи.

– Авіакомпанія «Мотор Січ». Авіакомпанія «Мотор Січ» створена в 1991 році і є одним з підрозділів у складі ПАТ «Мотор Січ». Авіакомпанія оснащена пасажирськими і транспортними літаками, а також вертольотами. Літаковий парк авіакомпанії складають: Як-40, Як-42, Ан-12, Ан-24, Ан-26, Ан-74ТК-200, Ан-140.

– Лубенський верстатобудівний завод. З квітня 2012 ПАТ «Шліфверст» увійшов до складу «Мотор Січ» і отримав назву «Лубенський верстатобудівний завод». Основною продукцією заводу є круглошліфувальні верстати з різним рівнем автоматизації, від верстатів з ручним керуванням до верстатів з сучасними ЧПУ. Також завод успішно освоїв капітальний ремонт і модернізацію (з відновлення норм точності) верстатів токарних, плоскошліфувальних, вертикально-фрезерних, обробних центрів і інших металорізальних верстатів.

Дочірніми підприємствами «Мотор Січ» є:

- Гуляйпільський машинобудівний завод;
- Гуляйпільський механічний завод;

– Лебединський моторобудівний завод

У листопаді 1916 року був зроблений перший шестициліндровий двигун рідинного охолодження «Дека» М-100.

Відтоді на заводі освоєно виробництво і тривалий час випускалася широка гама поршневих двигунів: М-6, М-11, М-22, М-85, М-86, М-87, М-88, АШ-82ФН, АШ-62ІР, які не поступалися, а подеколи і перевершували найкращі світові аналоги тих часів.

У 1953 р. на заводі розпочалося виготовлення реактивних двигунів РД-45, РД-500, що поклало початок ері газотурбінних двигунів. Представниками нового покоління стали турбогвинтові двигуни АІ-20 (1957 р.) і АІ-24 (1962 р.) конструкції А. Г. Івченко, різноманітні модифікації яких експлуатуються досі.

Продукція, що виготовляє ПАТ «Мотор Січ»:

1. Авіаційні двигуни:

- турбогвинтові - АІ-20, АІ-24, МС-14, ТВ3-117ВМА-СБМ1;
- турбореактивні двоконтурні АІ-22, АІ-222-25, АІ-222К-25(Ф),
- АІ- 25 серії 2Е, АІ-25ТЛ/ТЛК/ТЛШ, Д-18Т серії 1/3/3М, Д-36 серії 1/2
- А- /3А/4А, Д-436 Т1/ТП/ТП- М, Д-436-148 , МС-400;
- турбо-гвинто-вентиляторні - Д-27;
- турбовальні - АІ-450М, ВК-2500, Д-136 серії 1, Д-136-2, МС-500В, ТВ3-117ВМ, ТВ3-117ВМА, ТВ3-117ВМА-СБМ1В;
- допоміжні - АІ-8, АІ-9, АІ-9В, АІ9-3Б, АІ-450-МС.

2. Головні вертолітні редуктори: ВР-442, ВР-17МС.

3. Промислові установки: серійна продукція, а також продукція в розробці.

4. Наземні газотурбінні двигуни:

- Д-336-1/2/2Т потужністю 6,3 МВт;
- АІ-336-1/2 потужністю 8 МВт;
- АІ-336-1/-2-10 потужністю 10 МВт.

5. Газотурбінні електростанції:

– "Мотор Січ ЭГ-1000" - Блочно-транспортбельна газотурбінна електростанція, призначена для живлення електроенергією промислових і побутових споживачів у базовому та інших режимах роботи;

– ПАЭС-2500, ЭГ-2500Т - пересувні автоматизовані електростанції призначені для живлення електроенергією промислових і побутових споживачів, покриття пікових навантажень і в якості резервних джерел енергії. Електростанції відрізняються підвищеною мобільністю, простотою в управлінні, надійністю і не потребують великих капітальних витрат при введенні в експлуатацію; стійко працюють в паралельному режимі, з зовнішньою енергосистемою; можуть транспортуватися автомобільним, залізничним, повітряним і водним транспортом.;

– Електростанції "Мотор Січ ЭГ-6000, ЭГ-8000" - призначені для живлення електроенергією промислових і побутових споживачів у базовому та інших режимах роботи, блочно-транспортбельні. Працюють в діапазоні температур від -60° до $+50^{\circ}$ С на газоподібному, на рідкому паливі або на їх суміші одночасно, з переходом з одного виду палива на інший без зупинки електростанції (установки) в автономному та паралельному з мережею режимах. Запуск ГТП виконується від електростартера.

6. Поряд з виробництвом авіаційної та наземної техніки підприємство виготовляє широку номенклатуру товарів народного споживання, які необхідні кожному: в побуті, для малого і середнього підприємництва, сільського і присадибного господарства, а також активного відпочинку:

- навісне обладнання для вертольота Мі-2;
- агротехніка;
- двигуни внутрішнього згоряння;
- комплектуючі;
- рушійні установки;
- молотили;
- сепаратори;
- товари для дому;

- бензопили та електропили;
- товари для автолюбителів.

7. Продукція медичного призначення: набір ендопротезів колінного суглоба «МОТОР СІЧ ЕПК-2», система ендопротезів тазостегнового суглоба «ІТО - МОТОР СІЧ», система ендопротезів тазостегнового суглоба «МОТОР СІЧ ЕТБС», набір інструментів «МОТОР СІЧ ІНЕТС-1», набір інструментів «МОТОР СІЧ ІНЕТС-2», набір інструментів «МОТОР СІЧ ІНЕКС-1».

Фірмовий салон «Мотор Січ» здійснює роздрібний продаж товарів народного споживання виробництва ПАТ «Мотор Січ».

На світовому ринку ПАТ «Мотор Січ» зарекомендувало себе підприємством, що випускає продукцію з високими технічними характеристиками на сертифікованій виробничій базі. Виробництво і ремонт авіадвигунів сертифіковані Авіаційним Регістром Міждержавного Авіаційного Комітету (МАК) і Державним департаментом авіаційного транспорту України. Поряд з високоякісним ремонтом в заводських умовах, фахівцями підприємства відпрацьовані технології відновлення двигунів середнім ремонтом в умовах експлуатації з забезпеченням високої якості виконуваних робіт.

Одним з найважливіших завдань підприємства є розширення ринків збуту. З метою заняття нової ринкової ніші АТ «Мотор Січ» розвиває напрямки з розробки, ремонту і модернізації вертольотів в рамках реалізації власної вертолітної програми.

Станом на 2016 рік підприємство «Мотор Січ» було учасником наступних об'єднань:

- Асоціація підприємств авіапромисловості України «Укравіапром» (Україна);
- «Міжрегіональна асоціація промисловців України» (Україна);
- Асоціація «Союз авіаційного двигуно-будування» (Російська Федерація);
- Корпорація «Науково-виробниче об'єднання А. Івченко» (Україна);

- Запорізький обласний союз промисловців, підприємців «Потенціал» (Україна);
- Некомерційна організація «Союз виробників нафтогазового обладнання Нафтогаз» (Російська Федерація);
- Консорціум «із транспортування природного газу технології» (Україна);
- Некомерційне партнерство «Союз авіапромисловості» (Російська Федерація);
- Казахсько-українська асоціація підприємців (Республіка Казахстан);
- European Aerospace Quality Group (EAQG).

Прибуток підприємства ПАТ "Мотор Січ" складається з надходжень, які отримуються від господарської діяльності, виробництва і реалізації.

Активно розвиваючись протягом 112 років, ПАТ "Мотор Січ" залишається одним з найбільших у світі та найбільшим в Україні підприємством з виробництва, обслуговуванню, ремонту і модифікації 55 типів авіадвигунів. Підприємство здійснює поставки в більше ніж сто країн світу, а його річний обіг реалізації складає приблизно 250 млн. дол.

2.2 Аналіз фінансових показників діяльності підприємства ПАТ "Мотор Січ"

Стійкий фінансовий стан формується протягом всієї господарської діяльності. Тому оцінювання фінансового стану потрібно робити за допомогою цілої системи, комплексу показників, які детально охарактеризують становище в якому знаходиться підприємство.

Оцінка економічного та фінансового стану підприємства передбачає певну послідовність виконання аналітичної роботи. Комплексний аналіз фінансового та економічного стану передбачає наступні кроки:

1. Кількісно в статичній і в динамічній оцінюється розмір порушення основних показників, що формуються в інформаційній базі підприємства.

2. Виявляються причини порушення пропорцій що визначені на підприємстві, динаміка зміни їх впливу на перебіг фінансової «хвороби» підприємства.

В економічній літературі на сьогодні пропонується досить значна кількість показників для аналізу фінансово-економічного стану підприємства. Найчастіше вони групуються, але й існують різні варіанти цього групування. Для аналізу фінансового стану ПАТ "Мотор Січ" обрано основні показники оцінювання, які формують п'ять груп:

- показники майнового стану: майно підприємства, коефіцієнти зношення, оновлення, вибуття та придатності основних засобів;
- показники ліквідності та платоспроможності: власний капітал, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами, коефіцієнт покриття, коефіцієнти абсолютної, швидкої ліквідності, чистий оборотний капітал та частка оборотних коштів у активах;
- показники фінансової стійкості: коефіцієнти платоспроможності, фінансової залежності, фінансування, співвідношення власних та позикових коштів;
- показники рентабельності: рентабельність продажів, основної діяльності та рентабельність власного капіталу;
- показники ділової активності: термін окупності власного капіталу, фондоддача, термін окупності основних засобів.

Така система показників буде використана для оцінки майнового і фінансового стану ПАТ «Мотор Січ» на дату фінансової звітності за останні три роки (2016-2018 роки), яка складається з наступних взаємопов'язаних форм: Баланс (ф.1); Звіт про фінансові результати, (ф. 2); Звіт про рух грошових коштів, (ф.3); Звіт про власний капітал, (ф.4); «Примітки до фінансової звітності», (ф.5) (Додатки А-В).

Фінансовий стан підприємства ПАТ "Мотор Січ", для початку, оцінюємо за допомогою вертикального та горизонтального аналізу балансу. Для цього дані фінансової звітності перетворюємо у відповідну аналітичну форму за якою визначаються структура та зміни в капіталі підприємства. У балансі підприємства відображається склад ресурсів і джерела формування ресурсів. Визначаються фактори, які впливають на можливість підприємства проводити плідну діяльність, співвідношення певних складових елементів активу і пасиву, а також залежність між ними.

Порівняльний аналітичний баланс ПАТ «Мотор-Січ» за 2016 рік представлений в додатку А і Б за 2017 рік представлений в додатку В і Г, а за 2018 рік представлений в табл.2.1-2.2.

Таблиця 2.1 – Актив порівняльного балансу ПАТ «Мотор-Січ» за 2018 рік (тис.грн.)

Актив	Абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни			
	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	на початок звітн. період у	на кінець звітного періоду	в абсолютних величинах (3 - 2)	у питомій вазі (5 - 4)	у % на початок періоду (6:2)·100	у % до зміни підсумку балансу (6:66)·100
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Необоротні активи	7640876	8366083	26,24	28,36	+725207	+2,12	+9,49	+191,28
II. Оборотні активи	21474881	21128848	73,76	71,63	-346033	-2,13	-1,61	-91,27
у тому числі	14290448	16462442	49,08	55,81	+2171994	+6,73	+15,20	+572,90
- запаси							*	
- векселі одержані								
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	3124540	1427761	10,73	4,84	-1696779	-5,89	-54,30	-447,55

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
- дебіторська заборгованість за розрахунками та інша	1200522	1567688	4,12	5,32	+367166	+1,20	+30,58	+96,85
- грошові кошти та їх еквіваленти	2756289	1469427	9,47	4,98	-1286862	-4,49	-46,69	-339,43
- інше	103082	201530	0,35	0,68	+98448	+0,33	+95,50	+25,97
III. Витрати майбутніх періодів	338	289	0	0	-49	0	-14,50	-0,01
Баланс	29116095	29495220	100	100	+379125	0	+1,30	+100

Згідно даних таблиць 2.1, 2.2 і додатків А-В варто зазначити, що на підприємстві відбулося збільшення майна підприємства на 4 496 506 тис.грн в 2016 році, на 3992425 тис.грн. в 2017р. і на +379125 в 2018 р., що у відносних величинах складає 21,8%, 15,8%. і 1,3% відповідно. Аналіз змін у питомій вазі свідчить, що істотних змін не відбулося протягом трьох років. А саме, частка необоротних активів в 2016 р. зменшилася на 1,63% , на 0,98% у 2017р. на користь оборотних активів і на 2,12% у 2018 на користь необоротних. При цьому, в 2016 році спостерігається позитивна динаміка щодо зменшення на 2,55% питомої ваги дебіторської заборгованості за розрахунками, при зростанні грошових коштів та їх еквівалентів на 3,19% та запасів на 1,61%. Вже в 2017 році питома вага запасів в структурі оборотних коштів зменшилась на 3,59%, а дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги зросли на 6,49%. В 2018 році дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги зменшилася на 5,89%, а питома вага запасів збільшилася на 6,73%.

Таблиця 2.2 – Пасив порівняльного балансу ПАТ «Мотор-Січ» за 2018 рік (тис.грн.)

Пасив	Абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни			
	на початок звітної періоду	на кінець звітної періоду	на початок звітної періоду	на кінець звітної періоду	в абсолютних величинах (3 - 2)	у питомій вазі (5 - 4)	у % на початок періоду (6:2)·100	у % до зміни підсумку балансу (6:66)* *100
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Власний капітал	20227838	21354360	69,47	72,40	+1126522	+2,93	+5,57	+297,14
II. Забезпечення наступних витрат і платежів	1328767	1097247	4,56	3,72	-231520	-0,84	-17,42	-61,07
III. Довгострокові зобов'язання	2257434	2332108	7,75	7,91	+74674	+0,16	+3,31	+19,70
IV. Поточні зобов'язання	5302056	4711505	18,21	15,97	-590551	-2,24	-11,14	-155,77
у тому числі -короткострокові кредити банків	804356	560539	2,76	1,90	-243817	-0,86	-30,31	-64,31
- поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	56919	84225	0,20	0,29	+27306	+0,09	+47,97	+7,2
- векселі видані	103	9103	0	0,03	+9000	+0,03	+8737,86	+2,37
- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	590241	775669	2,03	2,63	+185428,0	+0,60	+31,42	+48,91
- поточні зобов'язання за розрахунками та	3850437	3281969	13,22	11,13	-568468	-2,09	-14,76	-149,94
V. Доходи майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0	*	0

Баланс	29116095	29495220	100	100	+379125	0	+1,30	+100
--------	----------	----------	-----	-----	---------	---	-------	------

В 2016 році збільшення майна ПАТ «Мотор-Січ» було забезпечено зростанням власного капіталу на 2130135 тис.грн. та довгострокових зобов'язань на 2060053 тис.грн.. Хоча за питомою вагою доля власного капіталу зменшилась на 3,78% до 64,68%. В 2017 році зростання майна відбулося більшою часткою за рахунок зростання власного капіталу на 3066291 тис.грн. і питома вага його склала на кінець 2017 року 66,28%., що на 2,18% менше ніж на початок 2016 рік, але більше на 1,67% ніж на початок 2017р. В 2018 році зростання майна відбулося за рахунок зростання власного капіталу на 1126522 тис.грн. на кінець 2018 року його питома вага склала 72,40%. При цьому в 2017 році спостерігається зменшення в порівнянні з 2016 роком, як довгострокових зобов'язань на 0,58% так і поточних зобов'язань 1,06%. При порівнянні 2017 року з 2018 роком довгострокові зобов'язань збільшуються на 0,16%, а поточні зменшуються на 2,24%.

Баланс за 2016, 2017 і 2018 роки є позитивним за ознаками: зростання валюти балансу; зростання темпів приросту всіх активів над темпами приросту необоротних активів; перевищення власного капіталу над позиковим і збільшення темпів його зростання над залученим; перевищення частки власних оборотних коштів понад 10%. Можна стверджувати, що підприємство є фінансово стійким і достатньо незалежним від зовнішніх кредиторів.

Для оцінки інтенсивності та ефективності виробництва використовуємо показники рентабельності, або прибутковості. Вони повніше, аніж прибуток, характеризують кінцеві результати діяльності, оскільки їх величина показує співвідношення прибутку з наявними або використаними ресурсами.

Підприємство вважається рентабельним, якщо в результаті реалізації продукції воно покриває свої витрати і отримує прибуток. Але сума прибутку і рівень рентабельності, як правило, змінюються не в рівній пропорції, а іноді в різних напрямках: прибуток може збільшуватися швидшими темпами, ніж

рентабельність. Показники рентабельності характеризують ефективність поточних затрат підприємства, пов'язаних з виробництвом та реалізацією як усієї продукції, так і окремих її видів. У той же час ці показники відображають рівень використання всіх коштів підприємства, як авансованих у даному виробничому циклі, так і спожитих у ньому.

Оцінку показників рентабельності проводимо методом порівняння фактичного їх рівня з плановим, прогнозованим. Окрім того, порівнюємо фактичні темпи зростання показників з темпами зростання, передбаченими планом, прогнозом. В табл. 2.3. надано аналіз показників прибутковості та рентабельності ПАТ «Мотор Січ».

Таблиця 2.3 – Аналіз показників прибутковості та рентабельності ПАТ «Мотор Січ» за 2016-2018 роки

№ з/п	Назва показника	Формула для розрахунку	Дані за роки		
			2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6
1	Рентабельність виробництва (основної діяльності), %	Прибуток від операційної діяльності / Собівартість реалізованої продукції	82,32	83,54	23,78
2	Рентабельність сумарного капіталу, %	Чистий прибуток / Загальна вартість активів (середньорічна)	8,59	11,39	4,27
3	Рентабельність чистих активів, %	Чистий прибуток / (Вартість активів (середньорічна) - Короткострокові зобов'язання (середньорічні))	10,98	13,96	5,15

4	Рентабельність оборотного капіталу, %	Прибуток від операційної діяльності / Вартість оборотного капіталу (середньорічна)	21,06	27,92	8,14
---	---------------------------------------	--	-------	-------	------

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6
5	Рентабельність власного капіталу, %	Чистий прибуток / Величина власного капіталу (середньорічна)	12,93	17,39	6,02
6	Показник зміни валових продаж, %	(Виручка за звітний період - Виручка за попередній період) / Виручка за попередній період	-23,71	43,66	-18,53
7	Показник валового доходу, %	Валовий дохід / Виручка від реалізації	60,01	55,86	40,43
8	Показник чистого прибутку, %	Чистий прибуток / Виручка від реалізації	18,63	20,49	10,23

Можна сказати, що за останні два роки відбулися значні зміни в прибутковості підприємства. Порівняно з 2016 роком в 2017 році більшість показників змінювалася в сторону підвищення, що говорить про покращення результативності діяльності підприємства. Але в 2018 році всі показники змінилися в сторону зменшення.

Фінансовий стан підприємства оцінюємо з погляду його короткострокової та довгострокової перспектив. У короткостроковій перспективі критерієм оцінки фінансового стану підприємства є його ліквідність і платоспроможність, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі розраховуватись за короткостроковими зобов'язаннями.

Ліквідність підприємства – це його спроможність перетворювати свої активи на гроші для покриття всіх необхідних платежів. Найбільш ліквідним активом є готівка. Наступним за рівнем ліквідності активом є короткострокові інвестиції. Найменш ліквідним поточним активом є запаси, бо для перетворення їх на гроші спочатку їх треба продати. Таким же чином групуються пасиви, відповідно до зростання строків погашення зобов'язання.

Підприємство буде ліквідним, якщо його поточні активи перевищуватимуть короткострокові зобов'язання. Аналіз ліквідності підприємства передбачає два етапи: складання балансу ліквідності та розрахунок основних показників ліквідності. В табл. 2.4. 2.5 і 2.6 представлений баланс ліквідності за 2016 , 2017 і 2018 роки ПАТ «Мотор-Січ» відповідно.

Таблиця 2.4 – Баланс ліквідності за 2016 рік

2016 рік						Платіжний надлишок (+) або нестача (-)		У % до величини групи пасиву	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Актив	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	Пасив	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	на початок звітного періоду (2 - 5)	на кінець звітного періоду (3 - 6)	на початок звітного періоду (7:5)* *100	на кінець звітного періоду (8:6)* *100

A1	1908936	2912790	П1	566308	632068	+1342628	+2280722	+237,08	+360,83
A2	2223563	2078768	П2	3504794	2058348	- 1281231	+20420	-36,56	+0,99
A3	10551861	13303407	П3	1244143	4147698	+9307718	+9155709	+748,12	+220,74
A4	5944788	6830689	П4	14122181	16252316	8177393	9421627	-57,90	-57,97
Баланс	20629148	25125654	Баланс	20629148	25125654	-	-	-	-

Таблиця 2.5 – Баланс ліквідності за 2017 рік

2017 р						Платіжний надлишок (+) або нестача (-)		У % до величини групи пасиву	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Акти в	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	Пасив	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	на початок звітного періоду (2 - 5)	на кінець звітного періоду (3 - 6)	на початок звітного періоду (7:5)·100	на кінець звітного періоду (8:6)·100
A1	2912790	2765602	П1	661396	533649	+2251394	+2231953	+340,4	+418,24
A2	2074481	4387831	П2	2090908	2351923	-16427	+2035908	-0,79	+86,56
A3	13424412	14454107	П3	4148298	4626684	+9276114	+9827423	+223,61	+212,41
A4	6839349	7635917	П4	16315142	19381433	9475793	11745516	-58,08	-60,60
Баланс	25251032	29243457	Баланс	25251032	29243457	-	-	-	-

Таблиця 2.6 – Баланс ліквідності за 2018 рік

2018 р.	Платіжний надлишок (+) або	У % до величини групи пасиву
---------	----------------------------	------------------------------

						нестача (-)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Актив	на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду	Пасив	на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду	на початок звітнього періоду (2 - 5)	на кінець звітнього періоду (3 - 6)	на початок звітнього періоду о періоду (7:5)* *100	на кінець звітнього періоду (8:6)·100
A1	2765602	1479216	П1	590241	775669	+2175361	+703547	+368,55	+90,70
A2	4325062	2995449	П2	3383048	2838589	+942014	+156860	+27,85	+5,53
A3	14384555	16654472	П3	3586201	3429355	+10798354	+13225117	+301,11	+385,64

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A4	7640876	8366083	П4	20227838	21354360	12586962	12988277	-62,23	-60,82
Баланс	29116095	29495220	Баланс	29116095	29495220	*	*	*	*

За представленими розрахунками можна стверджувати, що ліквідність балансу ПАТ «Мотор Січ» збільшується в 2017р. порівняно з 2016р., і в 2018р. порівняно з 2017, тому що виконуються майже всі умови. Тобто, підприємство може повністю розраховуватись за своїми зобов'язаннями за рахунок наявних активів.

Поряд з абсолютними показниками для оцінювання ліквідності підприємства розраховуємо такі відносні показники: коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт абсолютної ліквідності. Порівняння цих показників надано в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Показники аналізу фінансово-економічного стану ПАТ «Мотор Січ» за 2016-2018 р.

№ з/п	Назва показника	Формула для розрахунку	Звітні періоди		
			2016р.	2017р.	2018р.
1	2	3	4	5	6
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(Грошові кошти + короткострокові ЦП) / Поточні зобов'язання	0,62	0,53	0,41
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Оборотні активи - товарно-матеріальні запаси) / Поточні зобов'язання	1,06	1,37	1,23

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6
3	Коефіцієнт проміжної ліквідності	(Оборотні активи - Виробничі запаси - НВЗ) / Поточні зобов'язання	1,29	1,62	0,8
4	Коефіцієнт покриття	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	3,87	4,13	4,48
5	Величина власного оборотного капіталу	Оборотні активи - Поточні зобов'язання	13569215	16371862	16417343
6	Коефіцієнт забезпеченості власними Оборотними	(Оборотні активи - Поточні зобов'язання) / Поточні	2,87	3,13	3,48

	засобами	зобов'язання			
7	Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	(Оборотні активи - Поточні зобов'язання) / Власний капітал	0,83	0,84	0,77
8	Коефіцієнт маневреності грошових коштів	Грошові кошти / Власний капітал	0,14	0,14	0,07
9	Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	Дебіторська заборгованість / Кредиторська заборгованість	1,78	5,99	2,02

Отже, ПАТ «Мотор Січ» має високий рівень ліквідності балансу. Підприємство своєчасно розраховується за своїми поточними зобов'язаннями, що підтверджують значення коефіцієнтів.

За 2016 - 2017 роки негативно на платоспроможність підприємства впливає співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості. Проте в 2018 році показники покращилися і у підприємства знижується ризик щодо неможливості погашення кредиторських зобов'язань за рахунок дебіторів протягом року.

Ділова активність підприємства – це комплексна характеристика, яка втілює різні аспекти діяльності підприємства. Вона визначається системою критеріїв, зокрема: місцем підприємства на ринку товарів, географією ділових стосунків, репутацією підприємства як партнера, активністю інноваційно-інвестиційної діяльності, конкурентоздатністю. Позитивна динаміка цих показників сприятиме зміцненню фінансово-економічного стану підприємства. Група показників ділової активності складається з таких коефіцієнтів, що представлені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Розрахунок основних показників оцінки ділової активності ПАТ «Мотор Січ» за період з 2015р. по 2016р.

№ з/п	Назва показника	Формула для розрахунку	Звітні періоди		
			2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6
1	Оборотність дебіторської заборгованості	Виручка від реалізації / (Дебіторська заборгованість на початок року + Дебіторська заборгованість на кінець року) / 2	10,34	7,02	5,38
2	Оборотність кредиторської заборгованості	Виручка від реалізації / (Кредиторська заборгованість на початок року + Кредиторська заборгованість на кінець року)	17,60	25,36	17,92

		року) / 2			
--	--	-----------	--	--	--

Продовження таблиці 2.8

1	2	3	4	5	6
3	Середній період погашення дебіторської заборгованості	365 / Оборотність дебіторської заборгованості	35,31	51,99	67,88
4	Середній період погашення кредиторської заборгованості	365/Оборотність кредиторської заборгованості	20,74	14,40	20,37
5	Оборотність активів	Виручка від реалізації /(Загальна сума активів на початок року + Загальна сума активів на кінець року) / 2	0,46	0,56	0,42

Розраховані показники ділової активності майже всі мають негативну динаміку змін, на зростання дебіторської заборгованості. Необхідно розробити та реалізувати комплекс заходів із прискорення оборотності дебіторської заборгованості.

Фінансова стабільність підприємства є однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. Вона пов'язана з рівнем залежності від кредиторів та інвесторів і характеризується співвідношенням власних і залучених коштів. Цей показник дає загальну оцінку фінансової стабільності.

Таблиця 2.9 – Аналіз показників фінансової стійкості ПАТ «Мотор Січ» за період 2016-2018 роки.

№ п/п	Назва показника	Формула для розрахунку	Звітні періоди		
			2016 р.	2017 р.	2018 р.

1	2	3	4	5	6
1	Коефіцієнт концентрації власного капіталу	Власний капітал / Активи	0,65	0,66	0,72

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4	5	6
2	Коефіцієнт фінансової залежності	Активи / Власний капітал	1,55	1,51	1,38
3	Коефіцієнт заборгованості	Загальна сума заборгованості/Активи	0,27	0,26	0,24
4	Коефіцієнт фінансової стабільності	Власний капітал /Позикові кошти	2,38	2,58	3
5	Коефіцієнт фінансової незалежності	Власний капітал / Валюта балансу	0,65	0,66	0,72

Дані розрахованих показників фінансової стійкості свідчить, що фінансовий стан підприємства поки що є стійким, але на кінець 2017 року спостерігається зниження фінансової стійкості і на кінець 2018 року тенденція продовжується.

2.3 Оцінка фінансового стану підприємства ПАТ "Мотор Січ"

Для того, щоб оцінити фінансовий стану підприємства, розділимо по групах основні показники фінансово стану, що об'єднані в єдину систему.

До основних показників фінансової стійкості відносяться такі:

1. Коефіцієнт концентрації власного капіталу характеризує частку власників підприємства в загальній сумі коштів, авансованих у його

діяльність. Чим вищим є значення цього показника, тим більше підприємство є фінансово стійким, стабільним і незалежним від зовнішніх кредиторів.

2. Показник фінансової залежності є оберненим до показника фінансової автономії. Він розраховується як співвідношення пасивів до власного капіталу. Значення показника говорить про те, скільки фінансових ресурсів використовує компанія на кожну гривню власного капіталу.

3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує співвідношення між власними оборотними ресурсами і власним капіталом компанії. Таким чином, значення показника говорить про те, яка частина власного капіталу може бути використана для фінансування оборотних активів, а яка частина спрямована на фінансування необоротних активів. Нормативним вважається значення 0,1 і вище.

4. Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів є найбільш загальною оцінкою фінансової стійкості підприємства.

5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами. Мінімальне значення цього показника — 0,1. Коли показник опускається нижче від цього значення, то структура визнається незадовільною, а підприємство — неплатоспроможним. Збільшення величини показника свідчить про непоганий фінансовий стан підприємства і його спроможність проводити незалежну фінансову політику.

6. Стійкість економічного зростання - показник рентабельності, який вказує на роль чистого прибутку в забезпеченні стабільного зростання власного капіталу. Він демонструє стійкість процесу зростання власного капіталу компанії. Показник розраховується як співвідношення приросту резервного капіталу і нерозподіленого прибутку до суми власного капіталу. Бажаним є високе значення показника. Воно говорить про те, що відбувається зростання власного капіталу за рахунок реінвестування чистого прибутку компанії. Низьке значення може говорити про різні явища.

7. Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів характеризує рівень забезпечення необоротних активів власними коштами.

Приблизне значення цього показника — 0,5...0,8. Якщо показник має значення менше від 0,5, то це свідчитиме про те, що підприємство має власний капітал в основному для формування оборотних коштів, що, як правило, розцінюють негативно. Якщо значення цього показника більше від 0,8 роблять висновки про залучення довгострокових позик і кредитів для формування частини необоротних активів, що є цілком виправданим для будь-якого підприємства.

8. Коефіцієнт чистої виручки розраховують як відношення суми чистого прибутку та амортизаційних відрахувань до виручки від реалізації, продукції і послуг.

Така кількість показників надто велика і використовується раз на рік, для детального дослідження економіки всього підприємства. Для забезпечення швидкої роботи обирається група показників, яка представлена в табл. 2.10.

Таблиця 2.10 - Система основних показників промислового підприємства ПАТ "Мотор Січ"

№ з/п	Показник	Дані за роки		
		2016 р.	2017 р.	2018 р.
1	2	3	4	5
Показники фінансової стійкості				
1	Коефіцієнт фінансової стабільності = Власний капітал / Позикові кошти	2,38	2,58	3,03
2	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) = Власний капітал / Валюта балансу	0,65	0,66	0,72
3	Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів = Позикові кошти / Власний капітал	0,42	0,39	0,33
4	Коефіцієнт маневреності власних коштів =	0,59	0,61	0,64

	(Власний капітал + Довгострокові кредити + Довгострокові позики - Необоротні активи) / (Власний капітал + Довгострокові кредити + Довгострокові позики)			
Показники ліквідності , %				
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності = (Грошові кошти + короткострокові ЦП)	0,62	0,53	0,31

Продовження таблиці 2.10

1	2	3	4	5
	/ Поточні зобов'язання			
6	Коефіцієнт проміжної ліквідності = (Оборотні активи - Виробничі запаси - НВЗ) / Поточні зобов'язання	1,29	1,62	1,26
7	Коефіцієнт покриття = Оборотні активи / Поточні зобов'язання	3,87	4,13	4,48
8	Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу = (Оборотні активи - Поточні зобов'язання) / Власний капітал	0,83	0,84	0,77
Показники прибутковості				
9	Рентабельність продажу = Прибуток від операційної діяльності/ Чиста виручка від реалізації · 100%	32,92	36,88	14,17
10	Рентабельність виробництва (основної діяльності)= Прибуток від операційної діяльності /Собівартість реалізованої продукції · 100%	82,32	83,54	23,78
11	Рентабельність чистих активів =	10,98	13,96	4,27

	Чистий прибуток /(Вартість активів (середньорічна) - Короткострокові зобов'язання (середньорічні)) ·100%			
12	Рентабельність оборотного капіталу = Прибуток від операційної діяльності / Вартість оборотного капіталу (середньорічна) ·100%	21,06	27,92	5,15

Продовження таблиці 2.10

1	2	3	4	5
13	Рентабельність власного капіталу = Чистий прибуток / Величина власного капіталу (середньорічна) ·100%	12,93	17,9	8,14
Показники ділової активності				
14	Оборотність активів = Виручка від реалізації / (Загальна сума активів на початок року + Загальна сума активів на кінець року) / 2	0,46	0,56	0,42
15	Оборотність власного капіталу = Виручка від реалізації / Власний капітал	0,69	0,85	0,59
16	Оборотність готової продукції = Виручка від реалізації / (Готова продукція на початок року + Готова продукція на кінець року) / 2	13,96	13,92	9,74
17	Оборотність дебіторської заборгованості	10,34	7,02	5,38
18	Оборотність кредиторської заборгованості	17,60	25,36	17,92

Такий підхід дозволяє:

- по-перше, врахувати завданні критерії для побудови системи ключових показників фінансово-економічного стану, яке буде використовуватися в системі діагностики;
- по-друге, відібрані показники найбільш повно і якісно характеризують ту чи іншу групу системи показників;
- по третє, отриманий результат буде сприйматися всіма користувачами звіту за даними діагностики в зв'язку з тим, що таке групування використовується для оцінки лише фінансового стану.

Основною проблемою підприємства є загроза неплатоспроможності, щоб її усунути потрібно збільшити кількість грошових активів, які забезпечать сплату зовнішніх і внутрішніх зобов'язань. Для підвищення показників рентабельності треба збільшувати виробництво та різновид товарів і послуг на продаж. Також підвищувати продуктивність праці, зменшувати витрати на виробництво. Щоб покращити показники ліквідності та платоспроможності, підприємству необхідно краще контролювати діяльність підприємства, для попередження збільшення і можливості покриття дебіторської заборгованості.

За даними аналізу можна сказати, що фінансовий стан ПАТ "Мотор Січ" є задовільним. Для закріплення фінансової стійкості на даному рівні треба, ліквідувати ризики неплатоспроможності, збільшенням кількості грошових коштів, які покривають поточні зобов'язання та зменшать суми поточних зовнішніх і внутрішніх фінансових боргів підприємства. Переглянути стратегію розвитку підприємства з метою швидшого економічного зростання та зниження інвестиційних ресурсів підприємства. Для того, щоб підвищити рентабельність підприємства треба збільшувати обсяги виробництва і продажу товарів, робіт, послуг, створювати умови для підвищення робото спроможності робітників, зменшувати витрати на виробництво.

Висновки до 2 розділу

Проведено аналіз фінансового стану підприємства ПАТ «Мотор Січ» за останні три роки господарської діяльності. Було застосовано методи: індексний метод, балансовий метод, коефіцієнтний аналіз, порівняльний аналіз, синтез, опис, систематизація та системний підхід, економіко-статистичні методи.

За даними порівняльного аналізу за 2016, 2017 і 2018 роки, стан підприємства можна характеризувати як задовільний. Але динаміка змін фінансового стану підприємства за більшістю розрахованих показників змінюється в сторону погіршення.

Для того щоб зміцнити рівень фінансової стійкості треба:

- усунути ризики щодо платоспроможності підприємства, шляхом збільшення величини грошових активів, які забезпечують покриття поточних зобов'язань;
- зменшення суми поточних зовнішніх та внутрішніх фінансових зобов'язань підприємств;
- змінити фінансову стратегію з метою прискорення економічного зростання;

Для збільшення показників рентабельності, підприємству необхідно:

- постійно нарощувати обсяги виробництва та реалізації продукції;
- здійснювати заходи щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників, зменшувати витрати на виробництво (реалізацію) продукції, тобто знижувати її собівартість;
- з максимальною віддачею використовувати потенціал, що є в розпорядженні підприємств, в тому числі і фінансові ресурси;
- грамотно будувати довірчі відносини з постачальниками,

посередниками та покупцями.

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Обґрунтування напрямків оцінювання фінансового стану

З роками виникає необхідність розширення нових підходів і методик аналізу фінансових показників діяльності підприємства. Потреба обумовлюється динамікою економічних перетворень, притаманних вітчизняній економіці, подальшим формуванням системи обліку в напрямку міжнародних стандартів фінансової звітності.

Перш за все варто змінити і оновити в методиці й організації останньої стадії облікового процесу – формуванні фінансової звітності – потребують глибокого опрацювання в аспекті вироблення практичних рекомендацій щодо використання цієї важливої звітної інформації в управлінні підприємством шляхом її оброблення із застосуванням методів і процедур економічного аналізу.

Під методом фінансового аналізу розуміється спосіб підходу до вивчення господарських процесів в їх становленні та розвитку [35, с. 21].

Основні напрями комплексного аналізу фінансового стану підприємств містять визначення [59]:

- сутності та завдань комплексного фінансового аналізу;
- інформаційної бази комплексного аналізу та системи вимог до неї;
- особливостей побудови моделі обробки вхідної інформації відповідно до специфіки об'єкта дослідження;
- цільового елемента комплексного фінансового аналізу – інтегрованого показника оцінювання фінансового стану підприємства;
- комерційної надійності підприємства – об'єкта дослідження;
- ймовірності настання банкрутства підприємства;
- майбутніх трендів фінансово-господарської діяльності підприємства на основі інтерпретації результатів комплексного фінансового аналізу.

Сутнісна характеристика згаданих вище завдань висуває низку вимог до організації процесу проведення комплексного фінансового аналізу підприємства.

По-перше, методологічна база комплексного оцінювання має базуватися на таких методиках, які давали б можливість в обмежені терміну оцінити фінансовий стан суб'єкта господарювання. Комплексний фінансовий аналіз повинен протягом двох-трьох тижнів не лише виявити проблемні елементи, але й допомогти зробити обґрунтовані висновки щодо розвитку тенденцій зміни фінансового стану підприємства загалом.

По-друге, використання ефективного прийому організації аналізу фінансових звітів - порівняльного аналізу, в залежності від поставленого завдання потребує оптимальної бази значень фінансових показників. Такою базою можуть слугувати середньогалузеві значення показників; показники підприємств, що є лідерами галузі, до якої належить об'єкт дослідження; нормативні значення фінансових показників відповідно до законодавчих або внутрішніх нормативних документів; цільові значення фінансових показників; оптимальні або критичні значення фінансових показників; усереднені за часом фінансові показники, обчислені в найбільш сприятливих періоди функціонування підприємства.

По-третє, для здійснення комплексного фінансового аналізу необхідно забезпечити формування групи показників, які б у сукупності відповідали вимогам комплексної характеристики фінансового стану підприємства та гарантували перспективу його подальшого розвитку.

По-четверте, ефективність комплексного аналізу значною мірою залежить від можливості побудови адекватної системи однозначності трактування результатів математичної та аналітичної обробки визначеної групи цільових показників для попередження та уникнення двозначності висновків експертів щодо оцінки стану об'єкта дослідження [60].

Поряд із процесом організації комплексного аналізу певним критеріям має відповідати і його інформаційна база. Вихідні дані, на основі яких буде

визначено абсолютне значення цільового інтегрованого показника, що має відповідати сукупності критеріїв, застосування яких забезпечується такими вимогами:

- проведення комплексного аналізу здійснюється на основі системи цільових фінансових показників та коефіцієнтів відповідно до обраної методики оцінювання фінансового стану об'єкта дослідження;
- вхідна інформація, що надається для подальшої обробки, має бути повною та достовірною;
- цільові показники обраної методики, як і вхідна фінансова інформація, повинні бути приведені до зіставних одиниць виміру, що забезпечує можливість їх адекватної обробки;
- кожен із сукупності фінансових показників та коефіцієнтів має бути максимально інформативним;
- обґрунтування вибору методів статистичного, математичного та аналітичного видів моделювання;
- формування цілісної картини фінансового стану підприємства на основі визначення цільового фінансового показника;
- здійснення порівняльного аналізу системи інтегрованих показників, отриманих у результаті аналітичної обробки первинної вхідної інформації в динаміці, а також порівняння з іншими показниками, взятими за орієнтири.

Ключовим елементом комплексного аналізу фінансового стану підприємства є модель обробки вхідної інформаційної бази, що представляє собою органічний синтез математичних, статистичних та аналітичних методів дослідження.

Загалом в організації процесу комплексного фінансового аналізу можна виокремити кілька взаємопов'язаних етапів, зміст яких може змінюватися залежно від потреб аналізу.

На першому етапі замовник комплексного аналізу забезпечує постановку цільової функції моделі обробки вхідної інформаційної бази. До виконавців аналізу доводяться такі елементи:

- 1)об'єкт дослідження та його специфіка;
- 2)інформаційна база;
- 3) мета та завдання проведення дослідження;
- 4) сукупність напрямів аналізу діяльності підприємства, які є складовими частинами узагальнюючого інтегрального показника;
- 5)форма подання кінцевої (вихідної)інформації;
- 6)методика формування пропозицій щодо здійснення заходів для забезпечення досягнення мети комплексного фінансового аналізу.

На другому етапі передбачається обґрунтування процедур та проведення первинної обробки, узагальнення та консолідації вхідної фінансової інформації.

Третій етап моделі обробки вхідної інформаційної бази передбачає забезпечення технічної реалізації методичних засад, визначених на першому етапі моделі, на основі обґрунтованої на другому етапі сукупності напрямів аналізу та об'єктів дослідження. При цьому забезпечуються вибір необхідної методики консолідації результатів первинної обробки вхідної інформації за певними напрямками дослідження, визначення структури та порядку формування цільового інтегрованого показника.

Інтерпретація та пояснення результатів обробки фінансової інформації відбувається на четвертому етапі.

Формулювання висновків щодо об'єкта дослідження на основі проведених розрахунків не лише дає можливість замовникам комплексного аналізу одержати відповіді на поставлені ними питання, а й є підґрунтям для прогнозування зміни економічного потенціалу об'єкта дослідження. Таким чином, логічним доповненням до попереднього етапу комплексного аналізу є процес формування сценаріїв майбутнього тренду фінансово-господарської діяльності підприємства, що виконується на останньому, п'ятому, етапі [61].

За даними проведеного дослідження підходів до проведення комплексного оцінювання фінансового стану підприємства можна виділити такі недоліки існуючих моделей оцінки фінансового стану підприємства:

- неврахування галузевої специфіки підприємства;
- різноманітність підходів до формування системи показників та їх відбору показників;
- відмінність методу розрахунку інтегрального показника, а саме: недостатнє обґрунтування присвоєних вагових коефіцієнтів при побудові інтегрального показника, недостатність теоретичних та емпіричних даних для обґрунтування критичних точок чи інтервалів для окремих фінансових індикаторів (зазвичай, запозичується іноземний досвід без врахування галузевої специфіки);
- достовірність інформації через неповне висвітлення у фінансовій звітності, що пов'язано з приховуванням підприємствами реального обсягу діяльності та існуванням тіньової економіки.

Без сумніву, об'єктивну оцінку фінансового стану можна отримати лише на основі розрахунку фінансових показників, що віддзеркалюють господарську діяльність підприємства. Оскільки за допомогою аналізу одного показника неможливо отримати повне уявлення про діяльність підприємства, для оцінки фінансового стану використовується система показників, упорядкована за певними ознаками, де кожен показник характеризує кількісну та якісну сторону стану або розвитку певного суб'єкта або явища у взаємозв'язку з іншими показниками, при цьому не дублюючи їх, що дозволяє отримати комплексну оцінку.

В таблиці 3.1 представлений порівняльний аналіз складових системи показників, що використовують різні автори під час комплексного аналізу фінансового стану підприємства.

Таблиця 3.1 – Порівняння складових системи показників оцінювання фінансового стану підприємства представлених різними авторами.

Показники за групами	Автори													Разом
	Поддєрьогін А.М.	Савицька Г.В.	Ковальов В.В.	Шеремет О.О.	Білик М. Д.	Шеремет А. Д.	Базилінська О. Я.	Цал-Цалко Ю.С	Рубан Л. О., Овчаренко Ю. С.	Биба В. В., Лоза Т. В	Бодруг Т. М. Гаватюк Л. С.	Проскурович О.В., Ястремський М. М., Сорока Л.О.	Олексів, І. Б. Фещур Р. В.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Показники фінансової стійкості														
коефіцієнт автономії	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	12
фінансової залежності	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-	6
фінансового ризику	+	-	+	+	+	+	+	-	-	-	-	+	-	7
маневрування власного капіталу	-	+	+	+	+	+	+		+	-	-	+	-	8
довгострокового залучення позикових коштів	-	-	+	+	+	+	-	+	+	-	-	-	+	6
забезпеченості запасів власним и оборотними коштами	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-	+	-	+	4
короткострокової заборгованості	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	+	2
реальної вартості майна	-	-	-	+	-	+	-	-	+	-	-	-	-	3
фінансового	-	-	+		-	-	-	+	+	-	+	-	+	5

леверид жу														
---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
інші	2	-	6	7	1	4	2	11	-	2	2	1	2	40
Разом	4	1	12	14	5	10	6	15	6	4	5	5	7	94
Показники ліквідності та платоспроможності														
коефіціє нт абсолют ної ліквідно сті	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	-	+	+	11
коефіціє нт швидкої ліквідно сті	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	12
коефіціє нт загальн ої ліквідно сті	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	-	10
власні оборотн і кошти	-	-	+	-	+	-	+	-	+	-	-	+	-	5
коефіціє нт критичн ої ліквідно сті	-	-	+	-	+	-	+	-	+	-	-	+	-	5
інші	-	1	9	-	3	-	5	-	-	5	2	-	4	29
Разом	3	4	14	-	8	3	10	3	5	7	4	5	6	72
Показники ділової активності														
оборотно сті активів (капіталу)	+	+	+	-	+	+	-	-	+	-	+	+	+	9
оборотно сті оборотни х активів	+	-	+	-	+	+	-	-	+	-	-	-	-	5
оборотно сті запасів	+	-	+	-	-	+	-	-	+	-	-	-	-	4
оборотно сті	+	-	+	-	-	+	-	-	+	-	+	+	+	7

дебіторсь кої заборгова ності														
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	12	14	15
оборотност і власного капіталу	+	-	+	-	+	+	-	-	-	-	+	+	-	6
оборотност і кредиторсь кої заборгован ості	+	-	+	-	-	-	-	-	+	-	+	+	-	5
стійкості економічн ого зростання	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	2
інші	4	1	6		6	3	-	-	-	2		3	4	
Разом	10	2	13	-	10	8	-	-	5	2	4	7	6	67
Показники рентабельності:														
активів	-	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-	9
продажу	-	+	+	-	-	+	+		+	+	+	+	+	9
власного капіталу	-	-	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	9
інвестицій	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
виробницт ва	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	2
поточних активів	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	1
інші	-	3	5	-	-	-	4	7			2	1	2	24
Разом	-	5	8	-	-	4	8	9	4	3	5	4	4	54
Показники майнового стану														
коефіцієнт зносу основних засобів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	3
коефіцієнт оновлення основних засобів	-	-	-	-	-	-		-	-	+	+	+	-	3
коефіцієнт вибуття основних засобів	-	-	-	-	-	-		-	-	+	-	+	-	2
коефіцієнт придатност і ОЗ	-	-	-	-	-	-		-	-	+	-	-	-	1

інші	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Разом	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	3	-	11
Разом за всіма показниками	17	12	47	14	23	25	24	27	20	20	22	24	23	298

Зазначимо, що окремі автори пропонують розраховувати або обмежену кількість показників [62], або досить широкий спектр фінансових коефіцієнтів [63] чи розрахунок однакових за назвою показників здійснюється по різному для оцінки фінансового стану підприємства, що не дозволяє уявити цілісну картину фінансового стану суб'єкта господарювання та сформулювати об'єктивну думку про ступінь стійкості його фінансового стану.

За даними порівняльного аналізу формування системи показників оцінки фінансового стану підприємства можна стверджувати, що більшість авторів використовують чотири групи показників. Не всі розглядають групу показників майнового стану, як елемент такої системи обґрунтовуючи це тим, що склад, розмір та рівень майна підприємства та джерела його утворення, не враховують ступінь платоспроможності, стійкості, оборотності, рентабельності, що формують уявлення про фінансовий стан суб'єкта господарювання. Лише 4 автори використовують таку групу показників. Більшість науковців використовує 4 групи, причому розподіл за кількістю показників в групі варіюється від 3 до 15. Деякі дослідники взагалі пропонують використовувати 3 групи показників, причому немає однозначної думки щодо зайвої групи.

Також, спостерігається значна відмінність в підходах до визначення цільового інтегрованого комплексного показника, за яким визначає фінансовий стан підприємства. В роботі Д. А. Жукова. [64] представлено всебічний аналіз існуючих методик аналізу ймовірності банкрутства підприємства та методики комплексного оцінювання фінансового стану, що

полягають в побудові інтегрального показника, розроблені відомими закордонними та вітчизняними вченими (табл. 3.2)

На основі наукових досліджень та висновків вчених були відібрані показники для побудови моделі. Ці моделі ефективні та працездатні за певних умов, їх складові є цілком обґрунтованими показниками фінансово-економічного стану підприємства. Постає питання, яку з моделей найбільш доцільно використовувати в умовах господарської діяльності машинобудівного підприємства України.

Таблиця 3.2 Моделі аналізу фінансового стану підприємств з формуванням інтегрального (комплексного) показника (складено за [64])

Кількість показників	Найменування моделі	Порядок розрахунку показників
1	2	3
2	Двофакторна модель Е. Альтмана	$Z = -0,3877 - 1,0736 \cdot K_1 + 0,0579 \cdot K_2$, де K_1 – коефіцієнт поточної ліквідності; K_2 – питома вага позикових активів.
3	Модель Ж. Лего	$RZ\text{-Score} = 4,5913 \cdot F + 4,5080 \cdot L + 0,3636 \cdot T - 2,7616$, де F – відношення акціонерного капіталу до загальної вартості активів; L – відношення прибутку до сплати податків та процентів до загальної вартості активів; T – відношення чистої виручки за два попередніх періоди до активів за два попередніх періоди.
4	Модель Р. С. Сайфулліна і Г. Г. Кадикова (рейтингове число)	$R = 2 \cdot K_0 + 0,1 \cdot K_1 + 0,08 \cdot K_2 + 0,45 \cdot K_3 + K_4$, де K_0 – коефіцієнт забезпеченості власними коштами; K_1 – коефіцієнт поточної ліквідності; K_2 – коефіцієнт оборотності активів; K_3 – комерційна маржа (чистий прибуток / виручка); K_4 – фінансова рентабельність.
	Модель Давидової-Белікова (R-модель, модель вчених Іркутської державної економічної академії)	$R = 8,38 \cdot K_1 + K_2 + 0,054 \cdot K_3 + 0,63 \cdot K_4$, де K_1 – доля оборотного капіталу в активах; K_2 – відношення чистого прибутку до власного капіталу; K_3 – відношення виручки від реалізації до сукупних активів; K_4 – відношення чистого прибутку до інтегральних витрат підприємства.
	Модель Р. Таффлера і Г. Тішоу	$Z = 0,53 \cdot K_1 + 0,13 \cdot K_2 + 0,18 \cdot K_3 + 0,16 \cdot K_4$, де K_1 – відношення операційного прибутку до короткострокових зобов'язань; K_2 – відношення оборотних активів до суми зобов'язань; K_3 – відношення короткострокових зобов'язань до суми активів; K_4 – відношення виручки до суми активів.

	Модель Р. Ліса	$Z=0,063 \cdot K_1+0,057 \cdot K_2+0,092 \cdot K_3+0,001 \cdot K_4$, де K_1 – доля оборотних активів у валюті балансу; K_2 – відношення нерозподіленого прибутку до суми активів; K_3 – відношення операційного прибутку до вартості активів; K_4 – відношення власного капіталу до запозиченого.
	Модель Г. Спрінгейта	$Z=1,03 \cdot A+3,07 \cdot B+0,66 \cdot C+0,4 \cdot D$, де A – відношення чистого оборотного капіталу до загальної вартості активів; B – відношення прибутку до сплати податків та процентів до загальної вартості активів;

Продовження таблиці 3.2

1	2	3
		C – відношення прибутку до сплати податків до короткострокових зобов'язань; D – відношення обсягу продажів до загальної вартості активів.
5	Модель Ж. Конана і М. Гольдера	$Z=0,16 \cdot X_1-0,22 \cdot X_2+0,87 \cdot X_3+0,1 \cdot X_4-0,24 \cdot X_5$, де X_1 – питома вага суми дебіторської заборгованості і грошових коштів та їх еквівалентів у валюті балансу; X_2 – доля постійного капіталу у валюті балансу; X_3 – відношення фінансових витрат до валюти балансу; X_4 – відношення витрат на персонал до доданої вартості; X_5 – відношення валового прибутку до позикового капіталу
	П'яти-факторна модель Е. Альтмана	Для підприємств, акції яких котируються на біржі: $Z_1=1,2 \cdot K_1+1,4 \cdot K_2+3,3 \cdot K_3+0,6 \cdot K_4+K_5$, де K_1 - доля чистого оборотного капіталу в активах; K_2 - відношення нерозподіленого прибутку до суми активів; K_3 - економічна рентабельність активів (прибуток до сплати податків та процентів / сума активів); K_4 - відношення ринкової вартості власного капіталу до зобов'язань; K_5 - відношення виручки до суми активів. Для підприємств, акції яких котируються на біржі: $Z_2=0,717 \cdot K_1+0,847 \cdot K_2+3,107 \cdot K_3+0,424 \cdot K_4+0,995 \cdot K_5$, де K_1 K_2 , K_3 та K_5 розраховуються аналогічно до попередньої моделі, а K_4 є відношенням балансової вартості власного капіталу до зобов'язань

	Логіко-економічна модель Турило А. М. та Святенко С. В.	$S = 10,2 \cdot X_1 - 10,5 \cdot X_2 + 11 \cdot X_3 + 10,2 \cdot X_4 + 10,1 \cdot X_5$ або $S = 5 \cdot X_1 - 2 \cdot X_2 + 1 \cdot X_3 + 5 \cdot X_4 + 6,67 \cdot X_5$, де X_1 – відношення суми грошових коштів та їх еквівалентів та поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань підприємства; X_2 – доля власного капіталу у загальній сумі капіталу підприємства; X_3 – відношення власних оборотних коштів до запасів; X_4 – прибутку від операційної діяльності до повної собівартості продукції; X_5 – відношення чистого прибутку до вартості капіталу.
	Модель К. О. Солом'янової-Кирильчук та О. В. Гребенікової (на основі української державної методики)	$I = -0,2628 \cdot X_1 + 0,1895 \cdot X_2 + 0,0071 \cdot X_3 + 4,2095 \cdot X_4 + 0,3312 \cdot X_5$, де X_1 – коефіцієнт виробничого потенціалу (відношення суми вартості незавершеного будівництва, основних засобів, виробничих запасів, незавершеного виробництва до сукупної вартості активів); X_2 – коефіцієнт трансформації (сума чистої виручки поділена на суму активів); X_3 – коефіцієнт оборотності чистої кредиторської заборгованості (співвідношення чистої виручки та чистої кредиторської заборгованості); X_4 – частка власних оборотних засобів в активах;

Продовження таблиці 3.2

1	2	3
		X_5 – рентабельність виробництва (відношення чистого прибутку до суми всіх витрат).
	Модель О. П. Зайцевої	$K_{\text{компл}} = 0,25 \cdot K_1 + 0,1 \cdot K_2 + 0,2 \cdot K_3 + 0,25 \cdot K_4 + 0,1 \cdot K_5 + 0,1 \cdot K_6$, де K_1 – коефіцієнт збитковості підприємства, що характеризується відношенням чистого збитку до власного капіталу; K_2 – співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості; K_3 – показник співвідношення короткострокових зобов'язань та найбільш ліквідних активів, що є зворотним показником до коефіцієнту абсолютної ліквідності; K_4 – збитковість реалізації продукції, що характеризується співвідношенням чистого збитку до обсягу реалізації продукції; K_5 – співвідношення позикового та власного капіталу; K_6 – коефіцієнт навантаження активів як величина, зворотна до коефіцієнта оборотності активів.
6	Модель Чессера	$Y = -2,0434 - 5,24 \cdot K_1 + 0,0053 \cdot K_2 - 6,6507 \cdot K_3 + 4,4009 \cdot K_4 - 0,0791 \cdot K_5 - 0,1220 \cdot K_6$, де K_1 – відношення суми грошових коштів та цінних паперів, що можуть бути швидко реалізовані до суми активів; K_2 – співвідношення чистої виручки та грошових коштів та вартості цінних паперів, що можуть бути швидко реалізовані; K_3 – відношення прибутку до сплати податків до вартості активів; K_4 – відношення сукупної заборгованості до вартості активів; K_5 – відношення капіталу до вартості активів; K_6 – відношення оборотного капіталу до чистої виручки. $Z = 1/[1+e^{-Y}]$, де e – число Ейлера (основа натуральних логарифмів), дорівнює 2,71828

	Універсальна дискримінантна функція О. Терещенка	$Z=1,5 \cdot X_1 + 0,08 \cdot X_2 + 10 \cdot X_3 + 5 \cdot X_4 + 0,3 \cdot X_5 + 0,1 \cdot X_6$, де X_1 – відношення грошового потоку до поточних зобов'язань; X_2 – відношення валюти балансу до зобов'язань; X_3 – відношення чистого прибутку до валюти балансу; X_4 – відношення чистого прибутку до виручки від реалізації; X_5 – відношення запасів до виручки від реалізації; X_6 – відношення виручки від реалізації до валюти балансу.
9	Модель Дж. Фулмера	$H=5,528 \cdot V_1 + 0,212 \cdot V_2 + 0,073 \cdot V_3 + 1,270 \cdot V_4 + 0,120 \cdot V_5 + 2,335 \cdot V_6 + 0,575 \cdot V_7 + 1,083 \cdot V_8 + 0,894 \cdot V_9 - 6,075$, де V_1 – відношення нерозподіленого прибутку до сукупних активів; V_2 – відношення обсягу реалізації до сукупних активів; V_3 – відношення прибутку до сплати податків до власного капіталу; V_4 – відношення грошового потоку до суми зобов'язань; V_5 – відношення боргу до сукупних активів; V_6 – відношення поточних зобов'язань до активів; V_7 – відношення основних засобів до активів; V_8 – відношення власних оборотних коштів до кредиторської заборгованості; V_9 – відношення прибутку до сплати процентів і податків до сплачених процентів.

Продовження таблиці 3.2

1	2	3
10	Дискримінантна функція Бесрмана	$Z=0,077 \cdot X_1 + 0,813 \cdot X_2 + 0,124 \cdot X_3 - 0,105 \cdot X_4 + 0,063 \cdot X_5 + 0,061 \cdot X_6 + 0,268 \cdot X_7 + 0,217 \cdot X_8 + 0,012 \cdot X_9 + 0,165 \cdot X_{10}$ де X_1 – питома вага позикового капіталу у валюті балансу; X_2 – відношення чистого прибутку до валюти балансу; X_3 – відношення чистого прибутку до позикового капіталу; X_4 – відношення чистого прибутку до чистого доходу від реалізації продукції; X_5 – відношення грошового потоку до позикового капіталу; X_6 – відношення чистого доходу від реалізації продукції до валюти балансу; X_7 – відношення запасів до чистого доходу від реалізації продукції; X_8 – відношення суми амортизації до вартості основних засобів на кінець періоду; X_9 – відношення введених основних засобів до суми амортизації; X_{10} – відношення заборгованості за банківськими послугами до позикового капіталу.

Для формування комплексного показнику, що характеризуватиме фінансово-економічний стан підприємства використовують різні методи згортки показників. При цьому використовуються різні варіанти шкали оцінювання отриманого результату.

Відмінності у назвах, методиці розрахунку фінансових коефіцієнтів, значні коливання у нормативних значеннях фінансових коефіцієнтів вказують на те, що методика оцінювання фінансового стану підприємства в Україні є неоднозначною та потребує удосконалення. Тому є необхідність сформувати таку систему показників, що буде враховувати виявлені недоліки, при цьому враховувати всі аспекти господарської діяльності підприємства та особливостей її фінансування.

Визначаючи напрямки удосконалення методики оцінювання фінансового стану підприємства слід враховувати те, що:

- застосовувати західний досвід використання показників та їх нормативних значень без інтерпретації їх використання на українських підприємствах небажано. Це пов'язано з тим, що функціонуючи в інших країнах світу методики аналізу фінансової стійкості здебільшого неспроможні правильно оцінити стан справ саме в Україні. Отже, потрібно розробити уніфіковану методику, яка б задовольнила широке коло користувачів. Адже фінансові показники повинні давати об'єктивну і точну характеристику фінансового стану підприємства, його стійкості; для всіх показників мають бути зазначені числові нормативи діапазону їх змін як у просторі, так і в часі [65, с. 30];

- відсутність системи в напрямках аналізу фінансового стану підприємства не дозволяє побачити зміни у фінансовому стані або результатах господарської діяльності та визначити тенденції і структуру таких змін, що, у свою чергу, не вказує керівництву підприємства на загрози та можливості, які йому властиві. Вважаємо, що для оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання потрібно використовувати не просто певний перелік фінансових коефіцієнтів, а їх систему, на основі вивчення яких можна було б сформувати цілісну картину діяльності підприємства;

- відсутність диференціації нормативних значень показників за видами економічної діяльності [66, с. 51]. Лише в роботі [67] розроблена методика оцінки фінансового стану на підставі нормативних значень фінансових

коефіцієнтів для підприємств машино- та верстатобудування, підприємств легкої і харчової промисловості, підприємств сфери обігу, які враховують особливості господарської діяльності кожної групи підприємств.

– велика кількість та складність розрахунків інтегрованого показнику фінансового стану та різноманіття шкал оцінювання збільшує час на оброблення інформації та формує неоднозначність оцінки отриманих результатів. Тобто, може скластися ситуація, коли за різними шкалами оцінювання одне і теж підприємство буде знаходитись в різних рангах фінансового стану.

Результати порівняння складових системи показників оцінювання фінансового стану підприємства дозволяють зробити висновки, що немає однозначної думки щодо групування показників ні за кількістю, ні за видом показників, що заважає отримати повну інформацію для встановлення фінансового стану, а тим паче порівняти з результатами аналізу підприємств галузі. Також розглянуто відмінність в підходах до визначення інтегрованого комплексного показника, за яким визначається фінансовий стан підприємства. Для формування комплексного показнику використовують різні методи згортки показників. При цьому використовуються різні варіанти шкали оцінювання отриманого результату.

3.2 Удосконалення підходів до оцінювання фінансового стану промислового підприємства ПАТ «Мотор-Січ»

Методика фінансового аналізу у світовій практиці в основному склалася. Відмінності існують лише у послідовності застосовуваних методів і прийомів, у переважанні тих чи інших напрямів аналізу. Вітчизняні ж розробки даного питання не відповідають вимогам комплексності, повноти аналізу. Однак, більш доцільно було б розробити загальну методику аналізу

фінансового стану підприємства, доповнюючи її необхідними показниками при оцінці суб'єкта господарювання за тих чи інших умов його діяльності.

Відповідно до встановленої мети аналізу фінансового стану необхідно удосконалити методичний підхід, що буде ґрунтуватися на теоретико-прикладних принципах та буде містити в собі такі організаційні елементи: цільові задачі та установки; методи та прийоми вирішення завдань; інформаційні технології та конкретні заходи.

Побудова системи оцінювання фінансового стану промислового підприємства повинна здійснюватись відповідно до таких принципів:

- системності;
- принцип комплексного аналізу всіх складових діяльності підприємства;
- динамічний принцип і принцип порівняльного аналізу;
- пріоритет кінцевої цілі виробничої діяльності підприємства;
- принцип взаємозв'язку і взаємозалежності елементів системи оцінки;
- принцип зв'язаності (всі елементи пов'язані не тільки між собою, але й з оточуючим середовищем);
- ієрархії прийняття рішення;
- принцип функціональності;
- принцип розвитку.

Пропонується на початку дослідження фінансового стану підприємства провести вертикальний аналіз фінансової звітності. Таке подання дозволяє побачити питому вагу кожної статті балансу в його загальному підсумку. Обов'язковим елементом аналізу є динамічні ряди цих величин, за допомогою яких можна відстежувати та прогнозувати структурні зміни у складі активів та їх джерел покриття. Вертикальний аналіз ПАТ «Мотор Січ» було проведено в розділі 2.2.

Наступним кроком здійснюється горизонтальний аналіз балансу. Він полягає в побудові однієї або декількох аналітичних таблиць, у яких абсолютні балансові показники доповнюються відносними темпами зростання (зниження). Ступінь агрегування показників визначає аналітик. Як

правило, враховують базисні темпи росту за ряд років, що дозволяє аналізувати зміну окремих балансових статей, а також прогнозувати їх значення.

Вертикальний і горизонтальний аналізи доповнюють один одного. Тому на практиці можна побудувати аналітичні таблиці, що характеризують як структуру звітної бухгалтерської форми, так і динаміку окремих її показників.

В подальшому доцільно провести аналіз ліквідності балансу. Він полягає в порівнянні коштів по активу, згрупованих за ступенем ліквідності і розташованих в порядку убутання з зобов'язаннями по пасиву, об'єднаними за строками їх погашення у порядку зростання термінів.

Розрізняють:

- поточну ліквідність - відповідність дебіторської заборгованості і грошових коштів дебіторської заборгованості;
- розрахункову ліквідність - відповідність груп активу і пасиву за термінами їх оборотності в умовах нормального функціонування підприємств;
- строкову ліквідність - здатність до погашення зобов'язань при ліквідності підприємств [43, с. 380].

Залежно від ступеня ліквідності, тобто швидкості перетворення в грошові кошти, активи організацій поділяються на такі групи:

1. Найбільш ліквідні активи А1:

- суми по всіх статтях грошових коштів, які можуть бути використані для проведення розрахунків негайно;
- короткострокові фінансові вкладення.

$$A1 = \text{стр.1250} + \text{стр.1260} \quad (3.1)$$

2. Швидко реалізованих активи А2 - активи, для обертання яких у наявні кошти потрібен певний час. Сюди відносяться:

- дебіторська заборгованість (платежі по якій очікуються протягом 12 місяців після звітної дати);
- інші дебіторські активи.

$$A2 = \text{стр. 1230} \quad (3.2)$$

3. Повільно реалізованих активів A3 - найменш ліквідні активи. Сюди входять:

- запаси, крім рядка «Витрати майбутніх періодів»;
- податок на додану вартість по придбаних цінностей;
- дебіторська заборгованість (платежі по якій очікуються більш ніж через 12 місяців після звітної дати).

$$A3 = \text{стр. 1210} + \text{стр. 1220} + \text{стр. 1260} + \text{стр. 1265} \quad (3.3)$$

4. Важко реалізовані активи A4. У цю групу включають всі статті 1 розділу балансу «Необоротні активи». Ці активи призначені для використання в господарській діяльності протягом досить тривалого періоду часу.

$$A4 = \text{стр. 1100} \quad (3.4)$$

Перші три групи активів змінюються протягом господарського періоду і відносяться до поточних активів підприємства. Вони більш ліквідні, ніж інше майно підприємства.

Зобов'язання підприємства (статті пасиву балансу) також групуються в чотири групи і розташовуються за ступенем терміновості їх оплати.

1. Найбільш термінові зобов'язання П1:

- кредиторська заборгованість;
- заборгованість учасникам (засновникам) по виплаті доходів;

- інші короткострокові зобов'язання;
- позики, не погашені в строк.

$$П1 = \text{стр.1520} \quad (3.5)$$

2. Короткострокові пасиви П2:

- короткострокові позикові кредити банків;
- інші позики.

$$П2 = \text{стр.1510} + \text{стр.1540} + \text{стр.1550} \quad (3.6)$$

3. Довгострокові пасиви П3:

До групи входять довгострокові кредити і позики, статті IV розділу балансу.

$$П3 = \text{стр.1400} \quad (3.7)$$

4. Постійні пасиви П4:

- це статті III розділу балансу «Капітал і резерви»;
- окремі статті V розділу балансу «Поточні зобов'язання»;
- доходи майбутніх періодів;
- резерви майбутніх витрат.

$$П4 = \text{стр. 1300} + \text{стр.1530} + \text{стр.1260} \quad (3.8)$$

Для визначення ліквідності балансу слід зіставити підсумки наведених груп по активу і пасиву.

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо мають місце такі співвідношення:

$$A1 \geq П1 \quad A2 \geq П2 \quad A3 \geq П3 \quad A4 \leq П4 \quad (3.9)$$

При цьому якщо виконується три перших умови (тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства), то обов'язково виконується і остання нерівність ($A_4 \leq P_4$), яке підтверджує наявність у підприємства власних оборотних коштів.

Співставлення структури та динаміки змін показників ліквідності балансу ПАТ «Мотор Січ» представлено на рисунках 3.1. – 3.2, за яким можна констатувати позитивний їх рух за останні три роки.

Другим етапом аналізу є розрахунок фінансових коефіцієнтів, які входитимуть в систему показників оцінки фінансового стану підприємства (для ПАТ «Мотор Січ» показники розраховані в розділі 2.2).

В економічній літературі на сьогодні пропонується досить значна кількість показників для аналізу фінансового стану підприємства. Загальноприйнятий склад основних показників оцінювання фінансового стану підприємства визначається такими:

- показники майнового стану: майно підприємства, коефіцієнти зношення, оновлення, вибуття та придатності основних засобів;
- показники ліквідності та платоспроможності: власний капітал, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами, коефіцієнт покриття, коефіцієнти абсолютної, швидкої ліквідності, чистий оборотний капітал та частка оборотних коштів у активах;
- показники фінансової стійкості: коефіцієнти платоспроможності, фінансової залежності, фінансування, співвідношення власних та позикових коштів;
- показники рентабельності: рентабельність продажів, основної діяльності та рентабельність власного капіталу;
- показники ділової активності: термін окупності власного капіталу, фондоддача, термін окупності основних засобів [68].

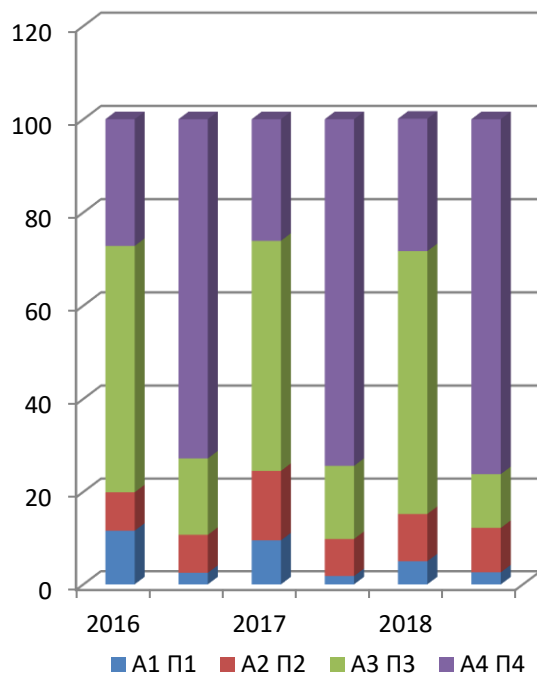

Рисунок 3.1- Структура ліквідності балансу ПАТ «Мотор Січ»

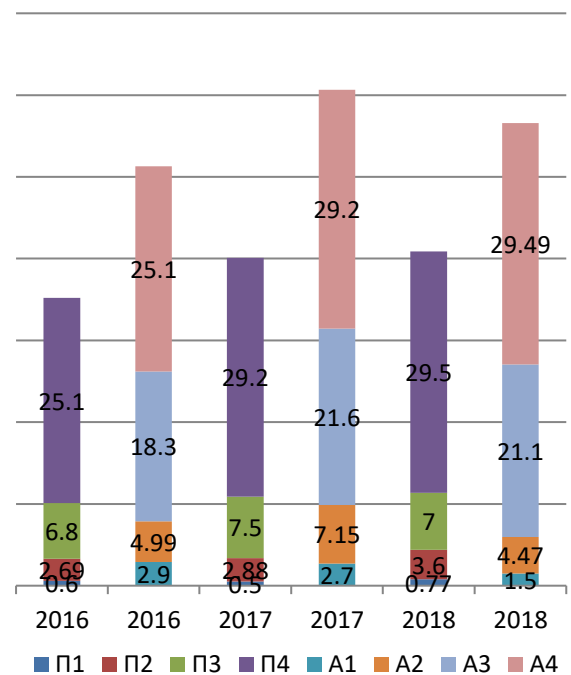

Рисунок 3.2 - Динаміка змін ліквідності балансу ПАТ «Мотор Січ»

Кількість та набір показників, які входять до системи, визначаються метою та завданнями аналізу, часовими обмеженнями, існуючим інформаційним забезпеченням, доступними технічними засобами тощо. Складність підбору показників, потрібних для аналізу, обумовлена також тим, що необхідно досягти оптимального співвідношення між затраченими зусиллями та отриманим результатом.

При формуванні системи показників необхідно керуватись певними принципами:

1. В системі повинні бути представлені часткові та узагальнюючі показники, які характеризують в цілому певну сторону або напрямок роботи підприємства і можуть бути розкладені на ряд часткових.
2. Сукупність показників повинна бути оптимальною для даного підприємства, тобто доступною для огляду.

3. Показники системи повинні доповнювати, але не дублювати один одного, бути істотними. Недотримання цього принципу призводить до перевантаженості системи, оскільки показники, що корелюють, однаково змінюються у динаміці.

4. Дотримання оптимального співвідношення між абсолютними та відносними показниками. Відносні показники дозволяють порівнювати об'єкти, що є не порівнюваними за абсолютними величинами, дозволяють елімінувати вплив деяких загальноекономічних факторів (наприклад, інфляції), більш стійкі в просторі та часі, дозволяють покращити статистичні властивості показників (привести їх до розподілу, близькому до нормального) для забезпечення їх коректної обробки за допомогою економіко-математичних методів. В аналізі фінансового стану підприємства динамічні і просторові співставлення проводяться переважно з використанням відносних показників.

5. Система повинна мати максимальний ступінь аналітичності, тобто забезпечувати можливість оцінки поточного фінансового стану підприємства і перспектив його розвитку, а також бути придатною для прийняття управлінських рішень. Цього можна досягти шляхом включення до системи показників, що використовуються у традиційному аналізі, використання однозначних алгоритмів їх розрахунку, переважним використанням в якості інформаційної бази даних бухгалтерського обліку та звітності.

На нашу думку, оцінити фінансовий стан підприємства можна шляхом аналізу чотирьох груп показників, кожна з яких характеризує окремий аспект діяльності суб'єктів господарювання.

Пропонується для оцінки ПАТ "Мотор Січ" використати наступні групи показників:

— показників фінансової стійкості - використовуються для оцінки здатності підприємства протягом певного періоду часу виконувати зобов'язання перед кредиторами (коефіцієнт фінансової стабільності, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт співвідношення позикових та

власних коштів, коефіцієнт маневреності власних коштів);

– показників ліквідності - характеризують спроможність підприємства швидко перетворити активи на грошові кошти, тобто в найкоротший проміжок часу з найменшими транзакційними витратами (коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт проміжної ліквідності, коефіцієнт покриття коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу)

– показників прибутковості (рентабельності) - визначають ефективність діяльності підприємства (коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу, рентабельність виробництва, рентабельність чистих активів, рентабельність оборотного капіталу, рентабельність власного капіталу);

– показники ділової активності (для акціонерних товариств) - характеризують положення підприємства на фондовому ринку (оборотність активів, оборотність власного капіталу, оборотність готової продукції, оборотність дебіторської заборгованості, оборотність кредиторської заборгованості).

Використовувана система показників фінансового стану підприємства ПАТ "Мотор Січ" наведена в таблиці 3.3.

Кожен показник має самостійне значення та вагомість, яка визначає його внесок у формування фінансового стану підприємства в цілому. Саме тому необхідно аналізувати систему показників, а не кожен з них окремо, оскільки їх індивідуальне дослідження не дозволить зробити висновок щодо загального стану підприємства.

Таблиця 3.3 - Система показників фінансового стану підприємства ПАТ "Мотор Січ"

№ з/п	Показники	Аналітичні показники
1	2	3
1	Показники фінансової стійкості	- власні оборотні активи; - показники автономії (незалежності); - фінансової стійкості; - інвестування власних та довгострокових залучень; - фінансового левериджу

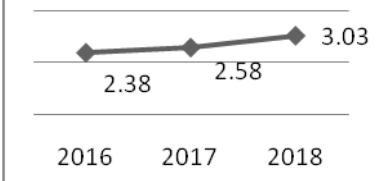
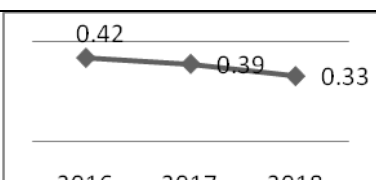
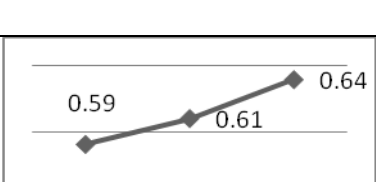
2	Показники ліквідності	- абсолютної ліквідності; - загальної ліквідності; - поточної заборгованості
3	Показники прибутковості (рентабельності)	- власного капіталу; - активів за чистим прибутком і прибутком від звичайної діяльності; виробничих засобів; - реалізованої продукції за прибутком від реалізації, від операційної діяльності та чистим прибутком; - рентабельності діяльності;
4	Показники ділової активності	- коефіцієнти оборотності активів; - дебіторської оборотності; - кредиторської заборгованості; - оборотних коштів, запасів

Проблемою використання системи показників є те, що її практичне застосування ускладнюється через проведення великої кількості розрахунків. Крім того, існування "порогу складності" призводить до того, що об'єктивну оцінку фінансового стану можна отримати аналізуючи не більше ніж 3 – 7 параметрів одночасно. Аналіз надлишкових показників призводить до додаткових витрат часу на їх розрахунок та аналітичне дослідження, в тому числі з метою визначення взаємозалежних показників. Подолати цю проблему дозволяє використання інтегрального показника, який дозволяє охарактеризувати фінансовий стан підприємства як абсолютно стійкий, нормальний, нестійкий або критичний, чого не можна зробити розглядаючи окремі групи показників, оскільки їх аналіз може призвести до протилежних висновків.

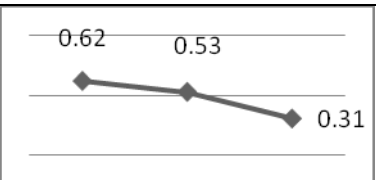
Аналіз динаміки основних показників фінансового стану підприємства та їх норматив ПАТ «Мотор Січ» за 2016-2018 роки представлено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Аналіз динаміки основних показників фінансового стану підприємства та їх норматив

№ з/п	Показник	Нормативне значення	Дані за роки			Динаміка змін
			2016 р.	2017 р.	2018 р.	

Показники фінансової стійкості						
1	2	3	4	5	6	7
1	Коефіцієнт фінансової стабільності = Власний капітал / Позикові кошти	↑	2,38	2,58	3,03	
2	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) = Власний капітал / Валюта балансу	>0,6 ↑	0,65	0,66	0,72	
3	Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів = Позикові кошти / Власний капітал	↓	0,42	0,39	0,33	
4	Коефіцієнт маневреності власних коштів = (Власний капітал + Довгострокові кредити + Довгострокові позики - Необоротні активи) / (Власний капітал + Довгострокові кредити + Довгострокові позики)	↑	0,59	0,61	0,64	
Показники ліквідності , %						

Продовження таблиці 3.4

1	2	3	4	5	6	7
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності = (Грошові кошти + короткострокові ЦП) / Поточні зобов'язання	>0 (0,25-0,35)	0,62	0,53	0,31	

6	Коефіцієнт проміжної ліквідності = (Оборотні активи - Виробничі запаси - НВЗ) / Поточні зобов'язання	↑	1,29	1,62	1,26	
7	Коефіцієнт покриття = Оборотні активи / Поточні зобов'язання	>1 (2-2,5)	3,87	4,13	4,48	
8	Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу = (Оборотні активи - Поточні зобов'язання) / Власний капітал	↑	0,83	0,84	0,77	
Показники прибутковості						
9	Рентабельність продажу = Прибуток від операційної діяльності / Чиста виручка від реалізації · 100%	↑	32,92	36,88	14,17	
10	Рентабельність виробництва (основної діяльності) = Прибуток від операційної діяльності / Собівартість реалізованої продукції · 100%	↑	82,32	83,54	23,78	

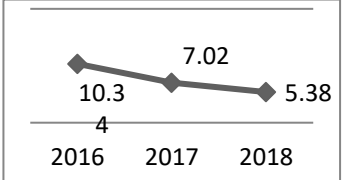
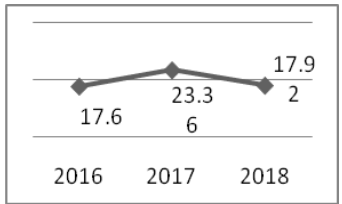
Продовження таблиці 3.4

1	2	3	4	5	6	7
11	Рентабельність чистих активів = Чистий прибуток / (Вартість активів (середньорічна) - Короткострокові зобов'язання	↑	10,98	13,96	4,27	

	(середньорічні)) ·100%											
12	Рентабельність оборотного капіталу = Прибуток від операційної діяльності / Вартість оборотного капіталу (середньорічна) ·100%	↑	21,06	27,92	5,15	<table><tr><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td></tr><tr><td>21.06</td><td>27.92</td><td>5.15</td></tr></table>	2016	2017	2018	21.06	27.92	5.15
2016	2017	2018										
21.06	27.92	5.15										
13	Рентабельність власного капіталу = Чистий прибуток / Величина власного капіталу (середньорічна) ·100%	↑	12,93	17,9	8,14	<table><tr><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td></tr><tr><td>12.93</td><td>17.9</td><td>8.14</td></tr></table>	2016	2017	2018	12.93	17.9	8.14
2016	2017	2018										
12.93	17.9	8.14										
Показники ділової активності												
14	Оборотність активів = Виручка від реалізації / (Загальна сума активів на початок року + Загальна сума активів на кінець року) / 2	↑	0,46	0,56	0,42	<table><tr><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td></tr><tr><td>0.46</td><td>0.56</td><td>0.42</td></tr></table>	2016	2017	2018	0.46	0.56	0.42
2016	2017	2018										
0.46	0.56	0.42										
15	Оборотність власного капіталу = Виручка від реалізації / Власний капітал	↑	0,69	0,85	0,59	<table><tr><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td></tr><tr><td>0.69</td><td>0.85</td><td>0.59</td></tr></table>	2016	2017	2018	0.69	0.85	0.59
2016	2017	2018										
0.69	0.85	0.59										
16	Оборотність готової продукції = Виручка від реалізації / (Готова продукція на початок року + Готова продукція на кінець року) / 2	↑	13,96	13,92	9,74	<table><tr><td>2016</td><td>2017</td><td>2018</td></tr><tr><td>13.96</td><td>13.92</td><td>9.74</td></tr></table>	2016	2017	2018	13.96	13.92	9.74
2016	2017	2018										
13.96	13.92	9.74										

Продовження таблиці 3.4

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

17	Оборотність дебіторської заборгованості	↑	10,34	7,02	5,38	
18	Оборотність кредиторської заборгованості	↑	17,60	25,36	17,92	

Отримані дані свідчать про те, що на підприємстві спостерігається негативна динаміка змін фінансового стану. Використовуючи метод динамічного нормативу для показників оцінки фінансового стану за їх групами дозволяє встановити взаємозалежність темпів змін в групі та відповідність такої залежності нормативу(таблиця 3.5).

Таблиця 3.5 - Аналіз динаміки основних показників фінансового стану промислового підприємства ПАТ "Мотор Січ" та їх норматив динамічної взаємозалежності

№ з/п	Показник	Позначення	Динаміка змін	
			2016р. до 2015р.	2017р. до 2018р.
1	2	3	4	5
Показники фінансової стійкості				
1	Коефіцієнт фінансової стабільності	T(К _{ФС})	1,08	1,17
2	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	T(К _А)	1,02	1,09
3	Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	T(К _{ПК/ВК})	0,93	0,85
4	Коефіцієнт маневреності власних коштів	T(К _{МВК})	1,03	1,05
Нормативне значення		1< T(К _{ПК/ВК})< T(К _{МВК})< T(К _{ФС})< T(К _А)		
Фактична динаміка 2016 р. по 2017 р.		T(К _{ПК/ВК})< 1< T(К _А)< T(К _{МВК})< T(К _{ФС})		
Фактична динаміка 2017 р. по 2018 р.		T(К _{ПК/ВК})<1< T(К _{МВК})< T(К _{МВК})< T(К _{ФС})		
Показники ліквідності				

Продовження таблиці 3.5

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	T(КАЛ)	0,85	0,58
6	Коефіцієнт проміжної ліквідності	T(КПЛ)	1,26	0,77
7	Коефіцієнт покриття	T(КП)	1,07	1,08
8	Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	T(КМВОК)	1,01	0,91
Нормативне значення		1 < T(КМВОК) < T(КП) < T(КПЛ) < T(КАЛ)		
Фактична динаміка 2016 р. по 2017 р.		T(КАЛ) < 1 < T(КМВОК) < T(КП) < T(КПЛ)		
Фактична динаміка 2017 р. по 2018 р.		T(КАЛ) < T(КПЛ) < T(КМВОК) < 1 < T(КП)		
Показники прибутковості				
9	Рентабельність продажу	T(КРП)	1,12	0,38
10	Рентабельність виробництва (основної діяльності)	T(КРВ)	1,01	0,28
11	Рентабельність чистих активів	T(КРЧА)	1,27	0,3
12	Рентабельність оборотного капіталу	T(КРОК)	1,3	0,18
13	Рентабельність власного капіталу	T(КРВК)	1,38	0,45
Нормативне значення		1 < T(КРВ) < h(КРП) < h(КРЧА) < h(КРОК) < h(КРВК)		
Фактична динаміка 2016 р. по 2017 р.		1 < T(КРВ) < T(КРП) < T(КРЧА) < T(КРОК) < T(КРВК)		
Фактична динаміка 2017 р. по 2018 р.		T(КРОК) < T(КРВ) < T(КРЧА) < T(КРП) < T(КРВК) < 1		
Показники ділової активності				
14	Оборотність активів	T(КОА)	1,2	0,84
15	Оборотність власного капіталу	T(КОВК)	1,23	0,694
16	Оборотність готової продукції	T(КОГП)	0,99	0,699
17	Оборотність дебіторської заборгованості	T(КДЗ)	0.68	0,766
18	Оборотність кредиторської заборгованості	T(ККЗ)	1,44	0,767
Нормативне значення		1 < T(КДЗ) < T(ККЗ) < T(КОА) < T(КОВК) < T(КОГП)		
Фактична динаміка 2016 р. по 2017 р.		T(КДЗ) < T(КОГП) < 1 < T(КОА) < T(КОВК) < T(ККЗ)		
Фактична динаміка 2017 р. по 2018 р.		T(КОВК) < T(КОГП) < T(КДЗ) < T(ККЗ) < T(КОА) < 1		

Для того щоб охарактеризувати фінансовий стан підприємства в цілому пропоную використати згортання результату розрахунків часткових коефіцієнтів через середнє геометричне відставання ключових коефіцієнтів від нормативного його значення. Для цього використовується формула:

$$I_i = \sqrt[n]{\prod_{j=1}^n I_i} \quad (3.2)$$

Розрахунок інтегрального показника оцінки фінансового стану промислового підприємства ПАТ "Мотор Січ" надано в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 - Розрахунок інтегрального показника оцінки фінансового стану промислового підприємства ПАТ "Мотор Січ"

№	Показники					
	Позначення	Норматив не значення	Дані за роки		Відхилення	
			2017 р. до 2016 р.	2018 р. до 2017р.	2017 р. .	2018 р.
Показники фінансової стійкості						
1	2	3	4	5	6	7
1	2	3	4	5	6	7
1	T(K _{ФС})	> 1	1,08	1,17	0,8	0,17
2	T(K _A)	> 0,6	1,02	1,09	0,42	0,49
3	T(K _{ПК/ВК})	> 1	0,93	0,85	-0,07	-0,15
4	T(K _{МВК})	>1	1,03	1,05	0,03	0,05
Інтегральний показник I _i		0,9	1,015	1,04	0,115	0,14
Показники ліквідності						
5	T(K _{АЛ})	> 0,25-0,35	0,85	0,58	0,55	0,28
6	T(K _{ПЛ})	>0,6	1,26	0,77	0,66	0,17
7	T(K _П)	>1	1,07	1,08	0,07	0,08
8	T(K _{МВОК})	>0,5	1,01	0,91	0,51	0,41
Інтегральний показник I _i		0,6	1,05	0,84	0,45	0,24
Показники прибутковості						
9	T(K _{РП})	>1	1,12	0,38	0,12	-0,63
10	T(K _{РВ})	>1	1,01	0,28	0,01	-0,72

Продовження таблиці 3.6

1	2	3	4	5	6	7
11	T(КРЧА)	>1	1,27	0,3	0,27	-0,7
12	T(КРОК)	>1	1,3	0,18	0,3	-0,82
13	T(КРВК)	>1	1,38	0,45	0,38	-0,55
Інтегральний показник I_i		1	1,2	0,3	0,2	-0,7
Показники ділової активності						
14	T(К _{ОА})	>1	1,2	0,84	0,2	-0,16
15	T(КОВК)	>1	1,23	0,694	0,23	-0,306
16	T(КОГП)	>1	0,99	0,699	-0,01	-0,301
17	T(К _{ДЗ})	>1	0,68	0,766	-0,32	-0,234
18	T(К _{КЗ})	>1	1,44	0,767	0,44	-0,56
Інтегральний показник		1	1,1	0,75	0,1	-0,25
Інтегральний показник фінансового стану підприємства			1,09	0,73		

Дані таблиці 3.5 свідчать, що в 2018 році порівняно з 2017 р. відбулися негативні зміни фінансового стану ПАТ "Мотор Січ". Для встановлення рівня фінансового стану промислового підприємства пропонується використати шкалу оцінювання для всіх показників, що представлено в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7 - Шкала оцінювання показників фінансового стану ПАТ "Мотор Січ" в 2016-2018 роках

Показник	Оцінка	Нормативне значення	Значення показника за роки	
			2017р. до 2016р	2018 р. до 2017р.
1	2	3	4	5
Показники фінансової стійкості				
T(К _{ФС})	<i>Добре</i>	> 1	1,08	1,17
	Задовільно	1		
	Погано	<1		
T(К _А)	<i>Добре</i>	>1	1,02	1,09
	Задовільно	> 0,6		
	Погано	<0,6		
Показники ліквідності				

Продовження таблиці 3.7

1	2	3	4	5
Т(КАЛ)	Добре	$> 0,35$	0,85	0,58
	Задовільно	$>0,25$		
	Погано	$<0,2$		
Т(КПЛ)	Добре	$>0,6$	1,26	0,77
	Задовільно	0,6		
	Погано	$< 0,6$		
Т(КПК/ВК)	Добре	> 1		
	Задовільно	1-0,6	0,93	0,85
	Погано	$<0,6$		
Т(КМВК)	Добре	>1	1,03	1,05
	Задовільно	1-0,6		
	Погано	$<0,6$		
Т(КП)	Добре	>1	1,07	1,08
	Задовільно	1		
	Погано	$<0,7$		
Т(КМВОК)	Добре	$>0,5$	1,01	0,91
	Задовільно	0,5		
	Погано	$<0,4$		
Показники прибутковості				
Т(КРП)	Добре	>1	1,12	
	Задовільно	1-0,6		
	Погано	$<0,6$		0,38
Т(КРВ)	Добре	>1	1,01	
	Задовільно	1-0,6		
	Погано	$<0,6$		0,28
Т(КРЧА)	Добре	>1	1,27	
	Задовільно	1-0,6		
	Погано	$<0,6$		0,3
Т(КРОК)	Добре	>1	1,3	
	Задовільно	1-0,6		
	Погано	$<0,6$		0,18
Т(КРВК)	Добре	>1	1,38	
	Задовільно	1-0,6		
	Погано	$<0,6$		0,45
Показники ділової активності				
Т(КОА)	Добре	>1	1,2	
	Задовільно	0,5		0,84
	Погано	$<0,5$		

Продовження таблиці 3.7

1	2	3	4	5
T(К _{ОВК})	<i>Добре</i>	>1	1,23	
	<i>Задовільно</i>	0,5		0,694
	Погано	<0,5		
T(К _{огп})	<i>Добре</i>	>1		
	<i>Задовільно</i>	0,5	0,99	0,699
	Погано	<0,5		
T(К _{дз})	<i>Добре</i>	>1		
	<i>Задовільно</i>	0,5	0.68	0,766
	Погано	<0,5		
T(К _{кз})	<i>Добре</i>	>1	1,44	
	<i>Задовільно</i>	0,5		0,767
	Погано	<0,5		

За результатами оцінювання показників фінансової стійкості можна констатувати, що лише один показник має негативну динаміку змін як в 2017 так і в 2018 роках. Це коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства. За показниками ліквідності можна зробити висновок, що підприємство достатньо приділяє уваги платоспроможності підприємства. Всі показники прибутковості в 2018 році мають погану динаміку змін, на що впливають як зовнішні так і внутрішні фактори та негативні зміни ділової активності підприємства.

Такий підхід до оцінювання можна виразити моделлю оцінювання фінансового стану підприємства (рисунку 3.3) яка буде охоплювати три фази циклу кругообігу капіталу:

- залучення;
- розміщення;
- використання.

Фазу залучення капіталу характеризують зазвичай показниками фінансової стійкості, фазу розміщення – показниками ліквідності та платоспроможності, а фазу використання – показниками прибутковості (рентабельності) та оборотності капіталу (ділової активності).

Відібрані для оцінювання фінансові показники системи в такому випадку будуть узгоджені з завданнями та метою визначення фінансового стану підприємства. А також враховує механізм оцінювання результатів дослідження.

Алгоритм оцінювання фінансового стану набуде вигляду, що представлено на рисунку 3.4.

Запропонований алгоритм оцінювання включає 5 етапів, зміст яких дозволяє спростити процедуру оцінювання фінансового стану.

На першому етапі формуються вихідні дані для оцінювання на основі фінансової звітності підприємства та бази інформаційної системи управління підприємством.

Другий етап пов'язаний з визначенням фінансових показників, що використовуються в системі оцінювання.

Третій етап визначає динаміку змін та їх взаємозалежність для визначення групових інтегральних показників. Четвертий етап алгоритму оцінювання фінансового стану підприємства здійснюється за блок-схемою, що надана на рисунку 3.5.

Рисунок 3.3 - Модель оцінювання фінансового стану промислового підприємства (розроблено автором на основі [72])

Рисунок 3.4 - Етапи оцінювання фінансового стану підприємства

Ієрархічна структура оцінювання фінансового стану складається з інтегрального показника, трьох блоків, кожен блок розбивається на підблоки, які розбиваються на ряд груп, а останні – на деталізовані показники, за допомогою яких визначається рівень фінансового стану підприємства. На найнижчому рівні цієї ієрархії містяться абсолютні показники балансу підприємства та його фінансові результати, далі розміщуються деталізовані одиничні властивості показників фінансового стану, а саме фінансові коефіцієнти (нами обрано 18 коефіцієнтів, що згруповано у 4 груп: показники ліквідності і платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності). Вершиною ієрархії є інтегральний показник оцінювання фінансового стану промислового підприємства. Принцип цілісності передбачає, що узагальнений показник дасть оцінку, яка якісно перевершить сукупність коефіцієнтів, що входять у цей блок.

На п'ятому етапі розробляється програма заходів що до поліпшення або зміцнення фінансового стану підприємства відповідно до виявлених "слабких місць" в управлінні.

Такий підхід до оцінювання фінансового стану підприємства дозволяє:

- врахувати задані критерії до побудови системи основних показників фінансово-економічного стану, які буде використовуватися в системі аналізу;
- швидко і якісно оцінити фінансовий стан підприємства;
- забезпечити якісною інформацією, для прийняття управлінського рішення;
- виявити «слабкі місця» для прийняття управлінського рішення.

Проведено комплексний аналіз підприємства ПАТ "Мотор Січ". На основі вертикального аналізу розглянуто кожну статтю балансу. Далі проводився горизонтальний аналіз. Вертикальний і горизонтальний аналізи доповнюють один одного. На їх основі побудовано динаміка змін ліквідності балансу ПАТ "Мотор Січ".

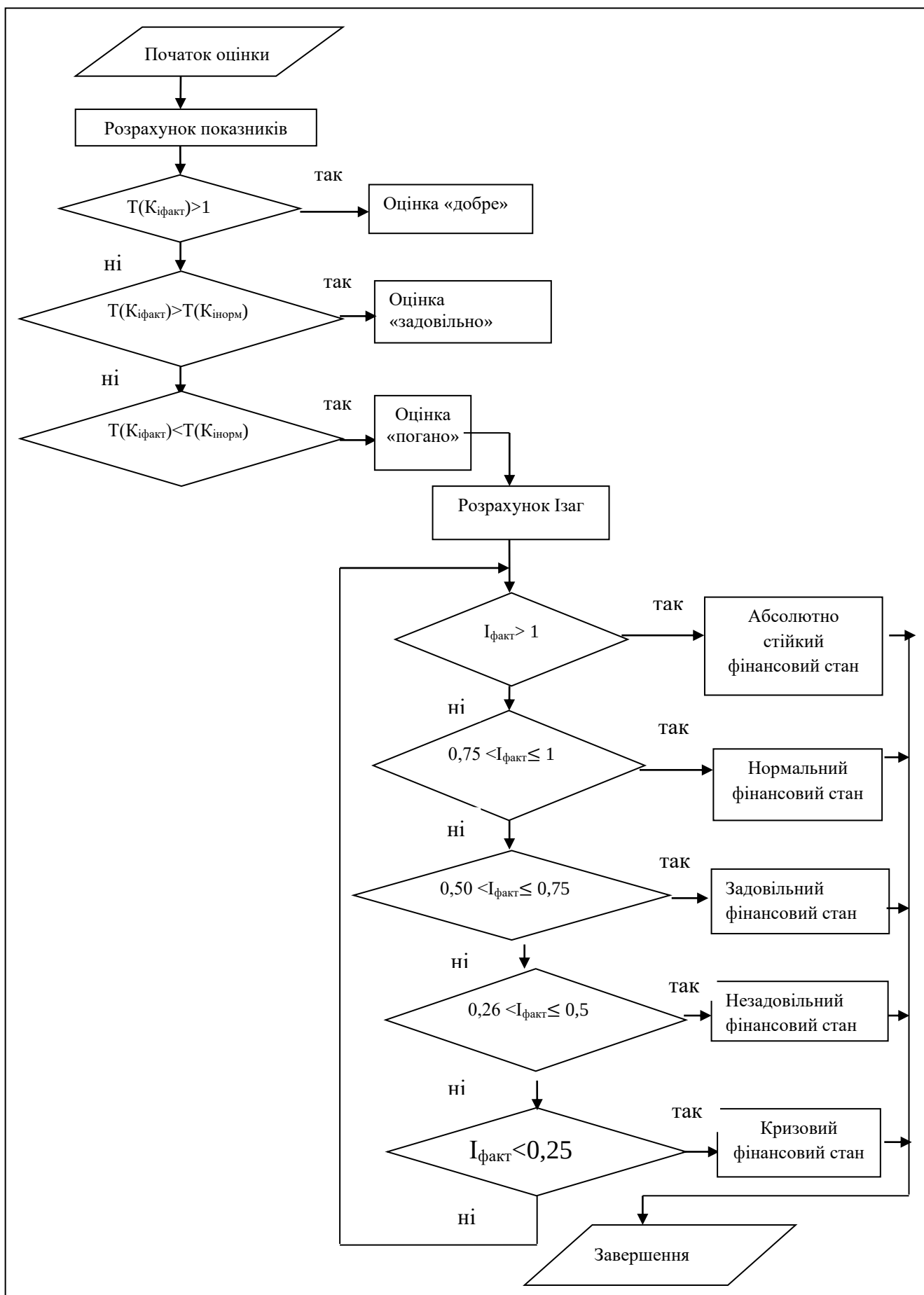

Рисунок 3.5 - Блок-схема оцінювання фінансового стану підприємства

В економічній літературі пропонується багато показників для аналізу фінансового стану, вони визначаються метою та завданням. Запропоновано оцінити фінансовий стан підприємства шляхом аналізу чотирьох груп показників: фінансової стійкості, ліквідності, прибутковості, ділової активності.

Проаналізовано динаміку основних показників фінансового стану підприємства ПАТ "Мотор Січ" і порівняно їх з нормативними значеннями. Для того, щоб охарактеризувати фінансовий стан підприємства використано згортання результату розрахунків часткових коефіцієнтів через середнє геометричне відставання ключових коефіцієнтів від нормативного його значення. Розроблено модель і алгоритм проведення оцінювання фінансового стану промислового підприємства.

3.3 Управління фінансовим станом ПАТ «Мотор Січ»

Представлений підхід до оцінювання фінансового стану підприємства не тільки дозволяє визначити рівень фінансового стану та його динаміку змін, але і прийняти управлінські рішення щодо його змін.

Виявлені в процесі аналізу та оцінювання відхилення від нормативу складових системи показників фінансового стану підприємства вказують на «слабкі місця» в управлінні фінансовим станом, тому пропонується розробити модель, що буде враховувати завдання управління фінансовим станом, формування і обробку первинної вхідної інформації, процес оцінювання фінансового стану, чинники впливу на прийняття управлінського рішення та зони прийняття управлінського рішення.

Така модель набуде вигляду, що представлено на рисунку 3.6.

Перерахуємо чинники, які впливають на фінансовий стан підприємства, поділивши їх на внутрішні і зовнішні [69].

До чинників внутрішнього впливу на фінансовий стан підприємства можна віднести:

- організаційну структуру управління підприємством, яка впливає на фінансовий стан через систему прийняття рішень. Якщо ця система є неефективною або нераціональною (не забезпечує швидкого прийняття управлінських рішень, неефективні між особові комунікації), то вона негативно впливає на фінансовий стан підприємства;

- організаційну структуру підприємства, яка впливає на рівень досягнення планових значень основних економічних показників і відповідно зумовлює значення показників фінансового стану підприємства;

- систему взаємовідносин з постачальниками і покупцями. Якщо така система є раціональною, то це дає змогу підприємству вчасно поставити готову продукцію та закупити сировину і матеріали, що відповідно дозволяє спрогнозувати майбутні фінансові результати підприємства;

- систему грошових потоків підприємства. Ефективність такої системи проявляється у вчасності грошових розрахунків з контрагентами, запобіганні довготривалого відтоку коштів;

- кваліфікацію персоналу підприємства, яка є одним з визначальних факторів при здійсненні внутрішнього фінансового аналізу підприємства та при розробці фінансових планів та прийнятті управлінських рішень. Вона безпосередньо впливає на всі внутрішні фактори;

- інформаційне забезпечення підприємства, від якого залежать вчасність і достовірність інформації, яка використовується при прийнятті управлінських рішень щодо впровадження перспективних видів продукції, нової техніки і технології і, відповідно, фінансовий стан підприємства;

- характеристику товарів і послуг. Цей фактор знаходиться під впливом ринкового попиту і відповідно впливає на обсяги продажу та на маркетингові витрати підприємства.

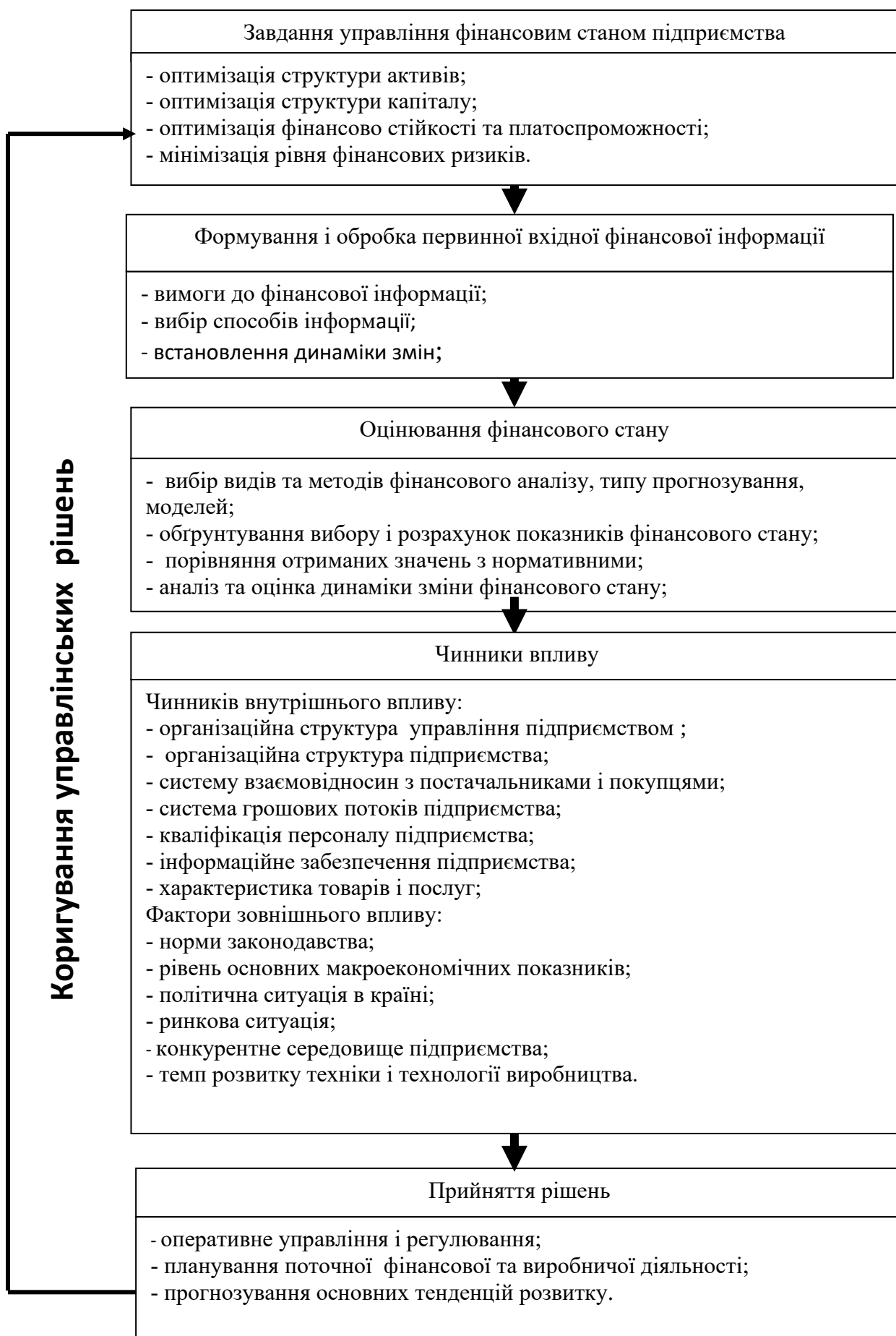

Рисунок 3.6 - Модель управління фінансовим станом підприємства

До факторів зовнішнього середовища, які впливають як на діяльність підприємства загалом, так і на його фінансовий стан належать:

- норми законодавства (наприклад, в сфері реклами, ліцензування діяльності, забезпечення визначених умов праці, виконання економічних вимог тощо), які можуть сприяти обмеженню або спричинити зростання витрат;
- рівень основних макроекономічних показників (інфляція, рівень доходів на душу населення);
- політична ситуація в країні, а також стан її політичних і економічних відносин з іншими країнами;
- ринкова ситуація (попит залежить від поведінки клієнтів, їх схильності до споживання товарів підприємства, консерватизму або лібералізму при сприйнятті нових товарів, їх смаків та уподобань).
- конкурентне середовище підприємства (наявність сильних конкурентів є причиною збільшення витрат підприємства на маркетингову діяльність.);
- темп розвитку техніки і технології виробництва, який ставить перед підприємством нові завдання (підприємства, що першими впровадять технічні новинки, часто отримують конкурентні переваги і мають можливість нав'язувати умови проведення конкурентної гри. Запізнення у впровадженні нових технічних рішень може привести підприємство до банкрутства).

Відповідно до представленої моделі визначимо «слабкі місця» в управлінні фінансовим станом ПАТ «Мотор Січ» в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8 - Прогнозування динаміки змін основних фінансових показників оцінювання фінансового стану ПАТ «Мотор Січ»

№	Показник	Фактичне значення 2018 по 2017 р.	Бажане відхилення, %	Бажане значення для забезпечення нормативного показника
1	2	3	4	5
Показники фінансової стійкості				
1	T(K _{ПК/ВК})	0,85	20	1,02
2	T(K _{МВК})	1,05	20	1,26
3	T(K _{ФС})	1,17	20	1,4
4	T(K _А)	1,09	30	1,42
Нормативне значення		1 < T(K _{ПК/ВК}) < T(K _{МВК}) < T(K _{ФС}) < T(K _А)		
Фактична динаміка		T(K _{ПК/ВК}) < 1 < T(K _{МВК}) < T(K _{МВК}) < T(K _{ФС})		
Бажана динаміка		1 < 1,02 < 126 < 1,4 < 1,42		
Показники ліквідності				
1	2	3	4	5
5	T(K _{МВОК})	0,91	18,7	1,08
6	T(K _П)	1,08	18,7	1,28
7	T(K _{ПЛ})	0,77	69	1,3
8	T(K _{АЛ})	0,58	126	1,31
Нормативне значення		1 < T(K _{МВОК}) < T(K _П) < T(K _{ПЛ}) < T(K _{АЛ})		
Фактична динаміка		T(K _{АЛ}) < T(K _{ПЛ}) < T(K _{МВОК}) < 1 < T(K _П)		
Бажана динаміка		1 < 1,02 < 1,28 < 1,3 < 1,56		
Показники прибутковості				
9	T(K _{РВ})	0,28	261	1,01
10	T(K _{РП})	0,38	261	1.37
11	T(K _{РЧА})	0,3	360	1.38
12	T(K _{РОК})	0,18	680	1.4
13	T(K _{РВК})	0,45	680	3,51
Нормативне значення		1 < T(K _{РВ}) < T(K _{РП}) < T(K _{РЧА}) < T(K _{РОК}) < T(K _{РВК})		
Фактична динаміка		T(K _{РОК}) < T(K _{РВ}) < T(K _{РЧА}) < T(K _{РП}) < 1		
Бажана динаміка		1 < 1,01 < 1,37 < 1,38 < 1,4 < 3,51		
Показники ділової активності				
14	T(K _{ДЗ})	0,766	32	1,01
15	T(K _{КЗ})	0,767	33	1,02
16	T(K _{ОА})	0,84	33	1,12
17	T(K _{ОВК})	0,694	63	1,13
18	T(K _{ОГП})	0,699	63	1,14
Нормативне значення		1 < T(K _{ДЗ}) < T(K _{КЗ}) < T(K _{ОА}) < T(K _{ОВК}) < T(K _{ОГП})		

Фактична динаміка	$T(K_{ОВК}) < T(K_{ОГП}) < T(K_{ДЗ}) < T(K_{КЗ}) < T(K_{ОА}) < 1$
Бажана динаміка	$1 < 1,01 < 1,02 < 1,12 < 1,13 < 1,14$

За представленими розрахунками можна спрогнозувати рівень фінансового стану підприємства за умов збільшення показників, що відстають від нормативної динаміки змін. Виявлені «слабкі місця» в управлінні фінансовим станом підприємства представлені в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9 – «Слабкі місця» в управлінні та заходи покращення фінансового стану ПАТ "Мотор Січ"

Показник	Слабкі місця	Причини	Заходи
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Недостатній рівень ліквідності	Низька вартість поточних активів	Реалізація необоротних активів
Коефіцієнт покриття			Внески в уставний або резервний фонди
Коефіцієнт проміжної ліквідності			Отримання безоплатної допомоги
Оборотність кредиторської заборгованості		Високе значення вартості короткострокових пасивів	Реструктуризація кредиторської заборгованості
Рентабельність виробництва (основної діяльності)	Занизька рентабельність та ділова активність	Високий рівень витрат на виробництво	Скорочення матеріальних витрат
Рентабельність продажу			Скорочення витрат на заробітну плату
Рентабельність оборотного капіталу			Скорочення накладних витрат
Оборотність готової продукції		Недостатній обсяг виручки від реалізації продукції	Збільшення джерел доходів
Рентабельність виробництва (основної діяльності)			Освоєння випуску нової продукції
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу			Маркетинг
Оборотність власного капіталу			Ціноутворення
Рентабельність чистих активів		Зниження рентабельності продажів	Оптимізація асортименту продукції
Оборотність готової продукції			Маркетинг

Оборотність активів			Ціноутворення
---------------------	--	--	---------------

Продовження таблиці 3.9

Оборотність власного капіталу		Зниження оборотності активів	Продаж надлишкового обладнання
Оборотність готової продукції			Зниження частки невиробничих активів
Оборотність дебіторської заборгованості			Зменшення запасів та готової продукції на складах
			Зменшення рівня дебіторської заборгованості

Прогнозування меж зміни основних показників оцінки фінансового стану за рахунок впровадження запропонованих заходів представлене в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10 - Прогноз змін основних фінансових показників за умов забезпечення зростання фінансового стану ПАТ «Мотор Січ»

Показник	Норматив	2018 р.	Темп зростання в 2018 р.	Прогноз, %	Показник за прогнозуванням	Темпи зростання
1	2	3	4	5	6	7
Показники фінансової стійкості						
КПК/ВК	↓	0,33	1,17	20	0,34	1,02
Т(КМВК)	↑	0,64	1,09	20	0,81	1,26
Т(КФС)	↑	3,08	0,85	20	4,3	1,4
Т(КА)	↑>0,6	0,72	1,05	30	1,02	1,42
I _Г		0,82	1,04		1,05	1,26
Показники ліквідності						
КМВОК	>1	0,77	0,58	18,7	0,83	1,08
К _П	>1- 2,5	4,48	0,77	18,7	5,73	1,28
К _{ПЛ}	↑	1,26	1,08	69	1,64	1,3
КАЛ	>0,25-0,35	0,31	0,91	126	0,41	1,31
I _Г		0,73	0,84		1,34	1,24
Показники прибутковості						
Т(КРВ)	↑	0,24	0,38	261	0,24	1,01
Т(КРП)	↑	0,14	0,28	261	0,19	1,37
Т(КРЧА)	↑	0,04	0,3	360	0,06	1,38

T(КРОК)	↑	0,05	0,18	680	0,07	1,4
T(КРВК)	↑	0,08	0,45	680	0,29	3,51

Продовження таблиці 3.10

I ₁		0,09	0,3		0,14	1,57
Показники ділової активності						
K _{ДЗ}	↑	5,38	0,84	32	5,43	1,01
K _{КЗ}	↑	17,92	0,694	33	18,28	1,02
K _{ОА}	↑	0,42	0,699	33	0,47	1,12
K _{ОВК}	↑	0,59	0,766	63	0,67	1,13
K _{ОГП}	↑	9,74	0,767	63	11,1	1,14
I ₁		2,97	0,75		3,2	1,07
Загальний I ₁ показник		0.63	0,67		0,89	

Так, в зв'язку з тим, що майже всі показники рентабельності останнім часом мали негативну динаміку змін, то і для поліпшення фінансового стану підприємства необхідно збільшувати розмір чистого прибутку мінімум в 2,6 рази за рахунок збільшення асортименту продукції, зниження витрат, оптимізації цінової політики та запровадження дієвих заходів маркетингу. Це дозволить збільшити фінансовий стан ПАТ «Мотор Січ» на 32,8%, та набуде оцінки «нормальний» фінансового стану.

Погоджуючись з В.В. Биба [71], вважаємо, що шляхами поліпшення фінансового стану підприємства є наступні:

- для того, щоб зміцнити рівень фінансової стійкості треба, перш за все, усунути неплатоспроможність підприємства, шляхом збільшення величини грошових активів, які забезпечують покриття поточних зобов'язань та зменшення суми поточних зовнішніх та внутрішніх фінансових зобов'язань підприємств;

- далі змінити фінансову стратегію з метою прискорення економічного зростання та знизити обсяги споживання інвестиційних ресурсів підприємств у поточному періоді;

- для збільшення показників рентабельності, підприємству треба нарощувати обсяги виробництва і реалізації товарів, робіт, послуг,

здійснювати заходи щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників, зменшувати витрати на виробництво (реалізацію) продукції, тобто знижувати її собівартість, з максимальною віддачею використовувати потенціал, що є в розпорядженні підприємств, в тому числі і фінансові ресурси та грамотно будувати довірчі відносини з постачальниками, посередниками, покупцями;

- щоб покращити показники ліквідності та платоспроможності, підприємствам необхідно управляти на вищому рівні запасами з метою оптимізації запасів матеріалів незавершеного виробництва та готової продукції, проводити аналіз активів підприємств з метою виявлення збільшення дебіторської заборгованості, здійснювати планування та прогнозування фінансової діяльності підприємств, а також проводити контроль виконання фінансових планів.

Сукупність заходів щодо удосконалення підходу до оцінювання фінансового стану промислового підприємства включає такі заходи [70]:

- удосконалити інформаційно-методичне забезпечення процесу прогнозування фінансового стану підприємства;
- оптимізувати структуру аналізу фінансового стану підприємства залежно від мети та змісту роботи на кожному етапі;
- впроваджувати методику комплексної оцінки фінансового стану підприємства, яка б сприяла оптимальній сукупності фінансових показників; скоординувати форми і методи фінансового забезпечення функціонування підприємства;
- адаптувати інформаційну базу та методику аналізу фінансового стану до сучасних економіко-правових умов.

Такий підхід до оцінювання дозволяє приймати ефективні управлінські рішення щодо змін фінансового стану. Для цього розроблена модель управління фінансовим станом підприємства, яка включає завдання управління фінансовим станом, формування і обробку первинної вхідної інформації, чинники зовнішнього і внутрішнього впливу, а також подальше

прийняття управлінських рішень. Згідно представленої моделі визначено "слабкі місця" підприємства ПАТ "Мотор Січ". Визначено причини погіршення фінансового стану. Запропоновано заходи для покращення фінансового стану промислового підприємства.

Висновки до 3 розділу

Динамічні перетворення, що притаманні вітчизняній економіці сприяють не тільки змінам системи обліку в напрямку міжнародних стандартів фінансової звітності, але і підходу до оцінювання фінансового стану підприємства, в зв'язку з тим, що така звітність є його основною інформаційною базою.

Проведені дослідження сучасних напрямків оцінювання фінансового стану дозволили виявити, що:

для вирішення основних завдань комплексного аналізу фінансового стану підприємства необхідно задовольнити низку вимог до його організації, а саме: короткий термін виконання; оптимальна база значень фінансових показників; групування показників відповідно до вимог комплексної характеристики фінансового стану підприємства; можливості побудови адекватної системи однозначності трактування результатів математичної та аналітичної обробки визначеної групи цільових показників;

інформаційна база проведення аналізу фінансового стану підприємства має відповідати критеріям: повноти та достовірною інформації; системності цільових фінансових показників та коефіцієнтів; порівнянності одиниць виміру; максимальної інформативності; обґрунтованості вибору методів статистичного, математичного та аналітичного видів моделювання; цілісності картини фінансового стану підприємства; порівнянності інтегрованих результуючих показників.

В цілому, організація процесу комплексного фінансового аналізу здійснюється в кілька взаємопов'язаних етапів, зміст яких може змінюватися

залежно від потреб аналізу. Дослідження підходів до проведення комплексного оцінювання фінансового стану підприємства дозволили виділити такі недоліки існуючих моделей оцінки фінансового стану підприємства: неврахування галузевої специфіки підприємства; різноманітність підходів до формування системи показників та їх відбору; відмінність методу розрахунку інтегрального показника; недостатній рівень достовірності інформації через неповне висвітлення у фінансовій звітності. Тому і напрямками удосконалення підходу до оцінювання фінансового стану повинні стати система показників, алгоритм їх розрахунку та аналізу та визначення інтегрального узагальнюючого показника фінансового стану підприємства.

Запропоновано удосконалення підходу до оцінювання фінансового стану підприємства здійснювати в частині формування оптимальної системи показників, що враховують всі фази кругообігу капіталу та складається з чотирьох груп цільових показників. Їх згортання через середнє геометричне відставання коефіцієнтів від нормативного значення дозволяє визначити більш точно рівень фінансового стану підприємства. При цьому пропонується використовувати відповідну шкалу оцінювання. Узагальнена модель здійснення оцінки фінансового стану підприємства та алгоритм його проведення дозволяє виявити «слабкі місця» в управлінні.

В результаті використання такого підходу до оцінювання основних показників фінансового стану підприємства ПАТ "Мотор Січ" і порівняння їх з нормативними значеннями, що враховують галузеві особливості, було визначено, що фінансовий стан ПАТ «Мотор Січ» в 2018 році був задовільний, але зміни, що відбуваються в структурі капіталу та фінансових результатах господарської діяльності стримують розвиток підприємства. Встановлено, що для покращення фінансового стану слід збільшити обсяг чистого прибутку як мінімум в 2,6 рази. Запропоновані заходи, що можуть дозволити досягти бажаної динаміки змін окремо за всіма показниками та за підприємством в цілому. Отже, можна зробити висновок про доцільність

використання запропонованих заходів по удосконаленню підходів до оцінювання фінансового стану підприємства, як дієвого інструменту системи управління.

РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Тема дипломного проекту « Оцінювання фінансового стану ПАТ "Мотор Січ"». Роботи при виконанні дипломного проекту проводяться у економічному відділі.

4.1 Аналіз потенційних небезпек

Основними потенційними небезпеками при проведенні робіт є такі:

- а) ураження електричним струмом, у наслідок несправності електрообладнання, яке використовується під час виконання трудових обов'язків, невиконання правил техніки безпеки при користуванні електричним обладнанням, що може призвести до електротравм різного ступеню або навіть до летального наслідку;
- б) механічне травмування в наслідок не раціонального розташування робочих місць;
- в) нервово-психічні навантаження, через специфічність роботи працівників економіко-гуманітарної сфери, яка передбачає постійний контакт з колегами по роботі, керівництвом, контрагентами при вирішенні робочих питань;
- г) кістково-м'язові порушення, у зв'язку з тривалим статичним напруженням м'язів спини, шиї, рук і ніг, що призводить до ушкодження опорно-рухового апарату;
- д) негативний вплив електромагнітних, в тому числі і рентгенівських випромінювань при використанні моніторів персональних комп'ютерів з

електронно-променевою трубкою, що призводить до погіршень зору, зниження імунітету;

е) недостатнє або надмірне освітлення робочих місць, в зв'язку з несправністю, або хибним вибором освітлювальних приладів, в зв'язку з неправильним розташуванням робочих місць по відношенню до джерел природного та штучного освітлення, що призводить до погіршення зору або ефекту засліплення;

є) підвищений рівень шуму, який створюється перетворювачем напруги електронно-обчислювальної машини (далі ЕОМ), її технічною периферією, а також людьми, що працюють у приміщенні, і який призводить до погіршення слуху;

ж) незадовільні параметри мікроклімату робочого місця, у зв'язку із відсутністю приладів, що забезпечують необхідний повітрообмін та опалювальної системи, які можуть викликати загальні захворювання;

з) вірогідність загоряння, в зв'язку з використанням несправного електрообладнання, обігрівачів, недотриманням, або порушенням правил протипожежної безпеки, відсутністю систем пожежної сигналізації і пожежогасіння, що призводить до пожежі;

и) неправильні дії персоналу в умовах надзвичайних ситуацій, які призводять до паніки та загибелі людей.

4.2 Заходи по забезпеченню безпеки

У приміщенні офісу застосовується широке різноманіття електричного обладнання: персональні комп'ютери, принтери, ксерокси, факси, освітлювальні прилади, кондиціонери, побутові електроприлади тощо. Небезпека ураження електричним струмом при використанні цих приладів з'являється при недотриманні заходів обережності, а також при відмові або

несправності цього обладнання.

Для запобігання ураження електричним струмом встановлено електроустаткування, яке відповідає вимогам: ПУЕ («Правила устрою електроустановок») і ГОСТ 12.1.030-81 (2001) «ССБТ. Электробезопасность. Защитное заземление, зануление», величина опору захисного заземлення електрообладнання приміщення - 4 Ом; НПАОП 40.1-1.32-01 «Правила устройства электроустановок».

Усі працівники повинні пройти навчання та перевірку знань з питань охорони праці відповідно до "положення про порядок проведення навчання" затверджено наказом держнагляду охорони праці"

Ймовірність механічного травмування може виникнути внаслідок не раціонального розташування робочих місць, захаращення робочих місць або у зв'язку з недбалістю та неуважністю обслуговуючого персоналу. Для виключення травматизму згідно ДСанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» зроблено більш зручне та раціональне розташування робочих місць, таким чином збільшена відстань між ними, яка відповідає нормованим значення (площа на одне робоче місце має становити не менше ніж 6,0 м², а об'єм не менше ніж 20,0 м³).

4.3 Заходи по забезпеченню виробничої санітарії та гігієни праці

З метою зниження нервово-емоційного напруження, стомлення зорового аналізатора, поліпшення мозкового кровообігу, подолання несприятливих наслідків гіподинамії, запобігання втоми, згідно ДСанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» для робітників із застосування ЕОМ, передбачені регламентовані перерви для

відпочинку тривалістю 15 хвилин через кожні дві години, а також обладнані побутові приміщення для відпочинку під час роботи, кімната психологічного розвантаження. В кімнаті психологічного розвантаження передбачені пристрої для приготування й роздачі тонізуючих напоїв, а також місця для занять фізичною культурою.

З метою зменшення навантаження на органи зору при роботі передбачено режими праці та відпочинку в залежності від характеру праці:

- слід призначати регламентовані перерви для відпочинку в залежності від кількості робочих годин;
- у всіх випадках, коли виробничі обставини не дозволяють застосувати регламентовані перерви, тривалість безперервної роботи не повинна перевищувати 4 години;
- з метою зменшення негативного впливу монотонності роботи є доцільним застосовувати чергування операцій сприйняття, редагування тексту і введення даних (зміна змісту роботи);
- для зниження нервово-емоційного напруження, стомлення зорового аналізатору, поліпшення мозкового кровообігу, подолання несприятливих наслідків гіподинамії, запобігання втомі доцільні деякі перерви використовувати для виконання комплексу фізичних вправ;
- незважаючи на дотримання санітарно-гігієнічних вимог до режимів праці і відпочинку, а також застосування засобів локального захисту очей, допускається індивідуальний підхід до обмеження часу робіт, зміни характеру праці, чергування з іншими видами діяльності.

Основними причинами недостатньої або надмірної освітленості робочих місць є несправність або хибний вибір освітлювальних приладів, неправильне розташування робочих місць по відношенню до джерел освітлення.

Незадовільна освітленість на робочому місці або на робочій зоні може бути причиною зниження продуктивності та якості праці, отримання травм. Недостатнє або надмірне освітлення викликає зоровий дискомфорт, що

виражається у відчутті незручності або напруженості. Тривале перебування в умовах зорового дискомфорту призводить до розсіювання уваги, зменшення зосередженості, зоровій і загальній втомі.

У офісному приміщенні, згідно ДБН В.2.5-28-2006 «Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення» передбачене природне та штучне освітлення. Природне освітлення здійснено через світлові прорізи, які забезпечують коефіцієнт природної освітленості (КПО) не нижче 1,5%. Для захисту від прямих сонячних променів, які створюють прямі та відбиті відблиски на поверхні екранів і клавіатури, передбачено сонцезахисні пристрої, на вікнах встановлені жалюзі або штори.

Розрахунок штучного освітлення відбувається в приміщенні розміром 8 х 4 х 3,5м, ЛПО (растровим) типом світильника, числовим значенням коефіцієнта світильника 1,4, колір стелі, стін, підлоги 70%, 50%, 30%. Площина нормування освітленості, висота площини над підлогою Г– 0,8, розряд і під розряд зорової роботи Б-1, освітленість робочих поверхонь при загальному освітленні 300.

1. Розрахую кількість рядів світильників у приміщенні N_p :

$$N_p = \frac{B}{(H - h_p) \cdot \left(\frac{L}{h}\right)} \text{ шт}; \quad (4.1)$$

$$N_p = \frac{4}{(3.5 - 0.8) \cdot 1.4} = 1,058 = 2 \text{ шт.}$$

де: B – ширина приміщення, м;

H – висота приміщення, м;

h_p – висота робочої поверхні, м;

L/h - числове значення коефіцієнта світильника.

2. Визначити максимальну припустиму відстань між рядами світильників $L_{\max}$;

$$L_{\max} = \frac{B}{N_p} \text{ м}; \quad (4.2)$$

$$L_{\max} = \frac{4}{2} = 2 \text{ м.}$$

де: B – ширина приміщення, м;

N_p – кількість рядів світильників у приміщенні, шт.

3. Визначити значення індексу приміщення i , що характеризує співвідношення розмірів освітлювального приміщення і висоти розміщення світильників:

$$i = \frac{A \cdot B}{(H - h_p) \cdot (A + B)} \quad (4.3)$$

$$i = \frac{8 \cdot 4}{(3,5 - 0,8) \cdot (8 + 4)} = 0,99$$

де: A – довжина приміщення, м;

B – ширина приміщення, м;

H – висота приміщення, м;

h_p – висота робочої поверхні, м.

4. Визначити значення коефіцієнта використання світлового потоку η , створюваного світильниками вибраного типу.

Коефіцієнт використання світлового потоку при індексі приміщення 1.33 : $\eta = 47 \%$.

5. Визначити сумарний світловий потік освітлювальної установки у даному приміщенні Φ_{Σ} :

$$\Phi_{\Sigma} = \frac{E_n \cdot A \cdot B \cdot k_3 \cdot z}{\eta}, \text{ лм} \quad (4.4)$$

$$\Phi_{\Sigma} = \frac{300 \cdot 8 \cdot 4 \cdot 1,4 \cdot 1,1}{0,47} = 31455 \text{ лм}$$

де: E_n – рівень нормованого загального освітлення, лк;

A – довжина приміщення, м;

B – ширина приміщення, м;

k_3 – коефіцієнт запасу;

z – коефіцієнт нерівномірності (мінімальної) освітленості (відношення середньої освітленості до мінімальної освітленості), як правило дорівнює (для люмінесцентних ламп $z = 1,1$);

η – коефіцієнт використання світлового потоку.

6. Визначити умовну загальну кількість світильників у приміщенні $N_{св}$:

$$N_{св} = \frac{A \cdot B}{L_{\max}^2} \text{ шт} \quad (4.5)$$

$$N_{св} = \frac{8 \cdot 4}{2^2} = 8 \text{ шт}$$

де: A – довжина приміщення, м;

B – ширина приміщення, м;

$L_{\max}$ – максимально припустима відстань між рядами світильників, м.

7. Розрахувати світловий потік умовного джерела світла $\Phi_{л}$:

$$\Phi_{л}^* = \frac{\Phi_{\Sigma}}{N_{л}}, \text{ лм} \quad (4.6)$$

$$\Phi_{л}^* = \frac{31455}{32} = 983, \text{ лм}$$

де Φ_{Σ} - сумарний світловий потік освітлювальної установки, лм;

$N_{\text{л}}$ – загальна кількість ламп у світильнику, яка розраховується за формулою:

$$N_{\text{л}}^* = N_{\text{св}} \cdot n, \text{ шт} \quad (4.7)$$

$$N_{\text{л}}^* = 8 \cdot 4 = 32, \text{ шт}$$

де: n – кількість ламп у світильнику, шт.

8. Обираємо тип стандартної лампи з найближчим значенням фактичного світлового потоку лампи і знаходжу коефіцієнт m .

Лампа потужністю 18Вт, світловий потік 1050 лк.

$$m = \frac{\Phi_{\text{л}}^*}{\Phi_{\text{л}}} \quad (4.8)$$

$$m = \frac{983}{1050} = 0,88$$

9. Визначити оптимальну (фактичну) кількість світильників:

$$N_{\text{св}} = N_{\text{св}}^* \cdot m, \text{ шт} \quad (4.9)$$

$$N_{\text{св}} = 8 \cdot 0,88 = 7,04 = 8$$

де $N_{\text{св}}^*$ - умовна загальна кількість світильників у приміщенні, шт.

m - співвідношення між розрахунковим світловим потоком лампи та фактичним світловим потоком вибраної стандартної лампи.

10. Визначити фактичну кількість ламп у приміщенні $N_{\text{л}}$:

$$N_{\text{л}} = N_{\text{св}} \cdot n, \text{ шт} \quad (4.10)$$

$$N_{\text{л}} = 8 \cdot 4 = 32 \text{ шт}$$

11. Визначити загальну розрахункову освітленість E_p у приміщенні, що створюється при застосуванні стандартних ламп:

$$E_p = \frac{\Phi_{\text{л}} \cdot N_{\text{л}} \cdot \eta}{A \cdot B \cdot k_s \cdot z}, \text{ лк}; \quad (4.11)$$

$$E_p = \frac{1050 \cdot 32 \cdot 0,47}{8 \cdot 4 \cdot 1,4 \cdot 1,1} = 320,45, \text{ лк.}$$

Таким чином, розрахункова освітленість у приміщенні, що створюється при застосуванні стандартних ламп на 20 лк вища ніж нормована освітленість робочих поверхонь при загальному освітленні, що задовольняє умови освітленості у робочому приміщенні.

Рівні звукового тиску в октавних смугах частот, рівні звуку та еквівалентні рівні звуку на робочих місцях приміщення відповідають вимогам ДСанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» та ДСН 3.3.6.037-99 «Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку». Зниження рівня шуму в приміщенні здійснено за допомогою:

- використання більш сучасного обладнання;
- розташування принтерів та різноманітного устаткування колективного користування на значній відстані від більшості робочих місць працівників;
- переведення жорсткого диска в режим сну, якщо комп'ютер не працює протягом визначеного часу;

- використання блоків живлення ПК з вентиляторами на гумових підвісках;

Неправильне проектування або несправність систем опалення та вентиляції в приміщенні офісу може призвести до негативних впливів на здоров'я працівників у вигляді простудних захворювань, перегрівань.

Метеорологічні умови в приміщенні офісу – температура повітря, відносна вологість повітря й швидкість його переміщення відповідають встановленим санітарно-гігієнічним вимогам ДСН 3.3.6.042-99 «Державні санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень» і ГОСТ 12.1.005-88». Роботи в офісному приміщенні, належать до категорії І - легка робота, тому передбачені наступні оптимальні значення параметрів мікроклімату:

- у холодний період року: температура 21-23 С; відносна вологість: 40-60%; швидкість переміщення повітря: 0,1 м/с;

- у теплий період року: температура 22-24 С; відносна вологість: 40-60%; швидкість переміщення повітря: 0,2 м/с;

4.4 Заходи з пожежної безпеки

В цілях пожежної безпеки в приміщенні встановлена пожежна сигналізація, план евакуації та вогнегасник. Заходи з пожежної безпеки включають в себе основну нормативну документацію, до складу якої входять різні накази, інструкції та рекомендації.

Робоче приміщення в відділі оснащено оргтехнікою, тому в ньому розміщують порошковий або вуглекислотний вогнегасник. Залежно від площі приміщення, за нормами встановлюють певну кількість вогнегасників.

Вогнегасник порошковий ОП-2 (ВП-2) забезпечений запірним пристроєм, що забезпечує вільне відкривання і закривання, індикатором для візуального контролю тиску в вогнегаснику. застосовується для гасіння

загорянь класів А, В1, С і Е. До них відноситься горіння твердих, рідких (нерозчинних у воді) або зріджених твердих речовин і матеріалів, горіння газів. Гасіння горючих елементів електроустановок порошковим вогнегасником дозволено під напругою не більше 1000В.

4.5 Заходи по забезпеченню безпеки у надзвичайних ситуаціях

Для захисту людей від деяких факторів небезпеки, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій у мирний час, та дії засобів ураження в особливий період використовуються захисні споруди, споруди подвійного призначення та найпростіші укриття.

Захисні споруди цивільного захисту – інженерні споруди, призначені для захисту населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

До захисних споруд цивільного захисту належать:

- сховище – герметична споруда для захисту людей, в якій протягом певного часу створюються умови, що виключають вплив на них небезпечних факторів, які виникають внаслідок надзвичайної ситуації, воєнних (бойових) дій та терористичних актів

- протирадіаційне укриття – негерметична споруда для захисту людей, в якій створюються умови, що виключають вплив на них іонізуючого опромінення у разі радіоактивного забруднення місцевості

- швидко споруджувана захисна споруда цивільного захисту – захисна споруда, що зводиться із спеціальних конструкцій за короткий час для захисту людей від дії засобів ураження в особливий період

Споруда подвійного призначення – це наземна або підземна споруда, що може бути використана за основним функціональним призначенням і для захисту населення. (підземний простір метрополітену, підземні стоянки,

підземні переходи тощо)

Найпростіше укриття - це фортифікаційна споруда, цокольне або підвальне приміщення, що знижує комбіноване ураження людей від небезпечних наслідків надзвичайних ситуацій, а також від дії засобів ураження в особливий період.

Приміщення сховищ розділяються на основні (приміщення для укривання людей, тамбури-шлюзи, тамбури) допоміжні (приміщення для розміщення обладнання систем фільтровентиляції, електрозабезпечення, водо-забезпечення і каналізації). В сховищах передбачаються захисні входи і виходи.

Герметизація сховищ виконується для виключення проникнення всередину сховищ отруйних речовин, радіоактивного пилу, біологічних аерозолів, газоподібних продуктів горіння при пожежах і затікання повітряної ударної хвилі, а гідроізоляція — для виключення проникнення ґрунтових і поверхневих вод.

Сховища обладнуються механічними системами припливної і припливно-витяжної вентиляції для підтримання допустимих теплових і вологих та газових параметрів повітря на протязі всього часу перебування в них людей.

Система вентиляції сховищ повинна забезпечувати нормальну її роботу по режиму чистої вентиляції впродовж 48 годин і в режимі фільтровентиляції 12 годин.

Для забезпечення водою сховище оборудується підключеним до зовнішньої водопровідної мережі водопроводом. На вводі водопровідної мережі встановлюється запірна арматура. На випадок виходу із строю зовнішніх водопровідних мереж передбачається ємності для аварійного запасу води.

Електрозабезпечення сховища виконується від зовнішньої мережі міста або суб'єкта господарської діяльності.

Висновки до 4 розділу

Отже, з цього розділу можна зробити висновок, що заходи, які проводяться на підприємстві для забезпечення охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях створюють безпечні умови праці, попередження травматизму та сприятливий санітарний стан.

Охорона праці включає систему законодавчих актів та соціально-економічні, технічні, санітарно-гігієнічні, організаційні засоби, які направлені на забезпечення безпеки та створення умов збереження.

Пожежна безпека на підприємстві включає в себе не тільки оснащення інструментами пожежогасіння і речовинами, а й розробку плану екстреної евакуації, а також проведення заходів з навчання персоналу.

У розділі було з'ясовано такі питання при проведенні робіт в приміщенні:

- визначено заходи по забезпеченню безпеки;
- оцінка параметрів виробничого середовища на відповідність санітарно-гігієнічним нормам;
- проведені розрахунки рівня штучного освітлення у приміщенні та проведене порівняння їх з нормованими показниками для робочого приміщення;
- запропоновано рішення щодо поліпшення санітарно-гігієнічних параметрів у робочому приміщенні;
- визначено категорію приміщення за вибухо-пожежною та пожежною небезпекою й ступеню їх вогнестійкості та розробка протипожежних заходів;
- визначені захисні споруди для захисту населення від деяких факторів небезпеки.

ВИСНОВКИ

Кризове становище, в якому знаходиться зараз економіка країни, потребує від промислових підприємств підвищення ефективності фінансової і виробничо-господарської діяльності. Головним в даній ситуації є ефективність управлінських рішень, які приймаються за даними аналізу фінансового стану підприємства. Такі аналізи проводяться для того, щоб знайти вагомі проблеми, дізнатися причини їх виникнення і запропонувати заходи для покращення фінансового стану підприємства.

В дипломній роботі були вирішені такі завдання, як:

- розглянуто роль та значення оцінки фінансового стану підприємства;
- досліджено та проаналізовано існуючі підходи до оцінки фінансового стану підприємства;
- розглянуто зарубіжний досвід щодо визначення фінансового стану підприємства;
- надано загальну характеристику підприємства ПАТ "Мотор Січ";
- проведено аналіз фінансових показників діяльності промислового підприємства ПАТ "Мотор Січ" та здійснено оцінку його фінансового стану;
- розглянуто основні напрямки удосконалення підходу до оцінювання фінансового стану підприємства;
- розроблено рекомендації по удосконаленню підходу до оцінювання фінансового стану промислового підприємства ПАТ «Мотор Січ» та визначено ефективність їх впровадження в систему управління підприємства.

Отримані результати дозволили сформулювати такі висновки.

Проведені дослідження визначення таких понять, як «фінансовий стан», «аналіз фінансового стану» допомогли сформулювати поняття про «аналіз фінансового стану промислового підприємства», він розглядається, як процес розпізнавання і виявлення на основі визначених ознак (ключових оціночних показників, вивчення окремих результатів, неповної інформації)

проблем у функціонуванні об'єкта дослідження з метою оцінки наявних тенденцій і виявлення можливих перспектив його розвитку та аналіз варіантів найкращого вирішення виявлених проблем.

На даний момент не складено єдиних класифікаційних способів, методів і прийомів проведення фінансового аналізу стану суб'єктів господарювання в зв'язку з різноманіттям задач такого аналізу. Залежно від авторського підходу методики передбачають різну кількість етапів, способів і інструментів їх реалізації. Тому на основі порівняння основних сучасних підходів та методів до проведення аналізу фінансового стану підприємства запропоновано використовувати загальну систему різних методів аналізу для отримання сукупності даних стосовно об'єкта аналізу, що стане підґрунтям для відповідних висновків щодо економічного розвитку підприємства. У практиці аналізу фінансового стану виділяють такі основні методи: горизонтальний (тимчасовий), вертикальний аналіз, аналіз коефіцієнтів, балансовий метод та метод угруповання, факторний аналіз

На основі розглянутого в роботі підходу до формування системи аналізу фінансового стану промислового підприємства визначено, що системі аналізу фінансового стану підприємства характерні: системність, цілеспрямованість, цілісність, повнота, об'єктивність, динамічність, ефективність, перспективність.

В процесі дослідження структурних елементів систем та методик аналізу визначено, що отримані результати не дозволяють в повній мірі використовувати їх як підґрунтя для відбору ефективних заходів щодо забезпечення розвитку підприємства. Це пояснюється тим, що набір якісних та кількісних показників занадто великий або занадто малий, чи недостатньо віддзеркалює наявні проблеми, що не дозволяє швидко і своєчасно надати результати таких розрахунків. Також критерії оцінки показників фінансового стану невизначені, це не дозволяє чітко визначити «сліпі зони» в управлінні розвитком підприємства. Узагальнення результатів за комплексним підходом не дозволяє визначити першочерговість управлінських рішень відповідно до

виявлених потенційних загроз та ризиків. Отже удосконалення підходу до аналізу фінансового стану підприємства лежить в площині зміни в системі аналізу фінансового стану підприємства та усунення означених проблем.

На основі проведеного аналізу фінансового стану промислового підприємства ПАТ «Мотор Січ» з використанням горизонтального, вертикального, порівняльного аналізу та визначення динаміки змін основних показників фінансового стану було встановлено, що за останні три роки фінансово-економічний стан ПАТ «Мотор Січ» задовільним. Але динаміка змін фінансового стану підприємства за більшістю розрахованих показників змінюється в сторону погіршення.

Визначено, що для зміцнення фінансового стану підприємства необхідно усунути ризики щодо платоспроможності підприємства, шляхом збільшення величини грошових активів, які забезпечують покриття поточних зобов'язань; зменшити суми поточних зовнішніх та внутрішніх фінансових зобов'язань підприємств; змінити фінансову стратегію з метою прискорення економічного зростання та знизити обсяги споживання інвестиційних ресурсів підприємства у поточному періоді. Для підвищення показників рентабельності, підприємству необхідно нарощувати обсяги виробництва та реалізації продукції, зменшити витрати на виробництво продукції, здійснювати заходи щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників.

Дослідження шляхів удосконалення системи показників оцінки фінансового стану промислового підприємства дозволило запропонувати підхід до оцінювання фінансового стану, який носить комплексний характер, що опирається на такі теоретично обґрунтовані принципи побудови: системності, динамічності змін показників, порівнянності результатів аналізу, взаємозв'язку і взаємозалежності елементів системи оцінки, пріоритетності мети аналізу, прогнозованості ієрархії прийняття рішення щодо розвитку підприємства.

Пропонується розпочати оцінку фінансового стану з вертикального та горизонтального аналізу фінансової звітності. Вертикальний аналіз дозволяє побачити питому вагу кожної статті балансу, а горизонтальний дозволяє аналізувати зміну окремих балансових статей і прогнозувати їх значення. Надалі, керуючись принципами цілісності охопту, оптимальності складу, повноті висвітлення результатів, максимальної інформативності та прогнозованості розвитку запропоновано систему показників оцінки фінансового стану підприємства ПАТ "Мотор Січ" сформувати за групами: показники фінансової стійкості, показники ліквідності, показники прибутковості, показники ділової активності. Розглянуто і проведено аналіз динаміки змін складових цих груп показників, що дозволило не тільки визначити поточний фінансовий стан підприємства за інтегральним показником та відповідній шкалі оцінювання, але і виявити «сліпі зони» в управлінні підприємством. За результатами оцінювання показників можна констатувати, що лише один показник має негативну динаміку змін як в 2017 так і в 2018 роках. Це коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства. Всі показники прибутковості в 2018 році мають погану динаміку змін, на що впливають як зовнішні так і внутрішні фактори та негативні зміни ділової активності підприємства.

Такий підхід до оцінювання дозволив створити модель оцінювання фінансового стану підприємства. Запропонований алгоритм оцінювання, що включає всього 5 етапів не тільки спрощує процедуру оцінювання фінансового стану, але і висвітлює «слабкі зони» в управлінні та визначає першочерговість прийняття управлінського рішення щодо його змін.

Розроблені в 4 розділі заходи, які проводяться на підприємстві для забезпечення охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях створюють безпечні умови праці, попередження травматизму та сприятливий санітарний стан. Охорона праці включає систему законодавчих актів та соціально-економічні, технічні, санітарно-гігієнічні, організаційні

засоби, які направлені на забезпечення безпеки та створення умов збереження людей та майна від небезпек.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Семенов Г. А. Ярошевская О. В. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2011. № 1(19). С.136–141.
2. Петлівська Ю. О. Суть, важливість та методичні підходи до оцінки фінансово-економічного стану підприємства. *Науковий простір сучасної Європи*: матеріали міжнародної наук.-практ. конф. Одеса : 2016. т. 1. С. 71–73.
3. Подольська В. О. Яриш О. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Вид. ЦНЛ, 2007. 488 с
4. Косова Т. Д., Сухарев П. М., Ващенко П. О. Організація та методика економічного аналізу; навч. посіб. Київ : Центр учбової л-ри, 2012. 528с.
5. Городня Т. А. Тезбір Р. В. Підходи до діагностики фінансово-економічного стану підприємства в сучасних умовах. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.8. С.191–195.
6. Москаленко В. П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства. Актуальні проблеми економіки. наук. економ. журнал. 2006. № 6. С. 180–191.
7. Дерій В. А. Теоретико-методологічні засади обліку і контролю витрат та доходів підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук. Тернопіль : ТНЕУ, 2012. 36 с.
8. Шеремет А. Д., Сайфулин Р. С., Негашев Е. В. Методика фінансового аналізу : Инфра-М, 2013. 450 с.
9. Савицкая, Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий АПК : учебник для ВУЗов. М. : Новое знание, 2015. 651 с.
10. Чернелевський Л. М., Слободян Н. Г., Михайленко О. В. Аналіз діяльності підприємств та банківських установ: економічний, фінансово-інвестиційний, стратегічний: підручник. Київ : Хай-Тек Прес, 2009. 640 с

11. Бень Т. Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємств. *Фінанси України*: №6, 2006. С. 75–78.
12. Буряк Л. Д. Фінансово-економічний аналіз. Київ : ВД «Професіонал», 2008. 528 с.
13. Баканов М. И., Шеремет А. Д. Теория экономического анализа : учебник. Изд. 3-е, перераб. М. : Финансы и статистика, 1995.
14. Ефимова О. В. Финансовый анализ. Бухгалтерский учет, 1996.
15. Бороненкова С. А. Экономический анализ в управлении предприятием. Финансы и статистика, 2003. 224с.
16. Фінансовий аналіз / Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Київ: КНЕУ, 2005. 592 с.
17. Донцова Л. В. , Никифорова Н. А. Комплексный анализ бухгалтерской отчетности. М. : ДИС, 2015. 284 с.
19. Грачев, А. В. Анализ и управление финансовой устойчивостью предприятия. М. : Финпресс, 2014. 30 с.
20. Панас Я. В., Ткач С. М. Управління інноваційною діяльністю підприємств: теоретичний аспект. *Науково-практичний журнал «Регіональна економіка»*. – Львів : ПП «Арал», 2013 р. № 1. С. 69–75.
21. Акмаева Р. И. Елифанова Н. Ш.Методика экспресс-диагностики уровня управления - важнейший инструмент контроллинга как системы "управленияуправлением". *Современны аспекты экономики*. 2003. № 10. С.122–134.
22. Семенов Г.А. Таран Н.В. Контролінг, як база обґрунтування й прийняття управлінських рішень. *Вісник економічної науки України*. 2010. №1. С.154–159.
23. Штанько П.О. Економічна діагностика: консп. лекцій для студ. спеціальності «Економіка підприємства». К. : НУХТ, 2009. 159с.
24. Войтоловский Н. В., Калинина А. П., Мазурова И. И. Экономический анализ в 2 ч. : учебник для бакалавриата и специалитета. Москва : Издательство Юрайт, 2018. 273 с.

25. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник. 3-тє вид перероб. і допов. К., 2008. 630 с.
26. Файдушенко, В. А. Финансовый анализ: теория и практика : учебное пособие. Хабаровск: Изд-во Хабар. гос. тех. ун-та, 2013. 190 с.
27. Аверина, О. И, Давыдова В. В., Лушенкова Н. И. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности: учебник. Москва, 2012. 432 с.
28. . Бердникова, Л. Ф., Альдебенева С. П. Финансовый анализ: понятие и основные методы. *Молодой ученый*. 2014. №1. С. 330–338
29. Леоненко, В. А. Основные направления развития финансового анализа в современных условиях. *Молодой ученый*. 2016. №3. С. 557–560
30. Ефимова, О.В. Финансовый анализ современный инструментарий для принятия экономических решений: учебник 5-е изд., испр. Москва, Омега-Л, 2014. 348 с.
31. Жилкина, А. Н. Финансовый анализ : учебник и практикум для прикладного бакалавриата. Москва Юрайт, 2015. 285 с.
32. Власова, В.В. «Основы анализа бухгалтерской отчетности»: конспект лекций по МДК. Старый Оскол, 2015. 120 с.
33. Соловьева, Н.А., Дягель О.Ю. Методика экспресс-анализа финансового состояния коммерческой организации. *Аудит и финансовый анализ*. 2014. № 2. С. 161-167.
34. Крейнина, М.Н. Финансовый менеджмент. Москва : *Дело и сервис*, 2012. 436 с.
35. Ковалев, В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры Москва : *Финансы и статистика*, 2015. 560 с.
36. Ендовицкий Д.А., Любушин Н.П., Бабичева Н.Э., Финансовый анализ: учебник. Изд. 3-е. перераб. Москва : КНОРУС, 2016. 300 с.
37. Стоун Д, Хитчинг К. Бухгалтерский учет и финансовый анализ: подготовительный курс. 2004. 304 с.

38. Уралова Д. Ж. Сравнение зарубежного и российского опыта проведения финансового анализа и управления рисками. *Молодой ученый*. 2016. №7. С. 1012–1017.
39. Кармин Т. Р., Макмин А. Р. Анализ финансовых отчетов. / пер. с англ. М. : Инфра-М, 2009. 240 с.
40. Филимонова Ю.С. Экономический анализ и его значение в управлении предприятием. *Актуальные проблемы науки, экономики и образования XXI века*: материалы II Междунар. науч.-практ. конф, 5 марта – 26 сент. 2013. Самара: Самарский институт (фил.) РГТЭУ, 2013. 392 с.
41. Шеремет А. Д., Сайфулин Р. С. Методика финансового анализа. М. : ИНФРА-М, 1996. 176 с
42. Ронова Г.Н., Финансовый менеджмент: учебно-практическое пособие. М. : МЭСИ, 2002. 107 с.
43. Ионова А. Ф., Селезнёва Н. Н. Финансовый анализ : учеб. М. : ТК Велби, изд-во Проспект, 2006. 624 с.
44. Москаленко В. П. Актуальні проблеми економіки. *Наук. економ. журнал*. 2006. № 6. С. 180–191.
45. Офіційний сайт ПАТ «Мотор-Січ». : веб-сайт. URL: <http://www.motorsich.com/ukr/profile/history1>
46. Банк В. Р., Банк С. В., Тараскина А. В. Финансовый анализ. М. : 2006. С 344.
47. Романова Л. Е. Анализ хозяйственной деятельности: методические указания по проведению практических занятий по АХД. Тула : ТулГУ, 1998. 43с.
48. Грязнова А. Г., Федотова М. А. Оценка недвижимости : учебник. М. : Финансы и статистика, 2010. 554 с.
49. Богданова Л. С., Ляшко Е. Ф., Махитько В. П. Финансово-экономический анализ в авиастроении : учебное пособие. Ульяновск: УлГТУ, 2006. 188.

50. Борисов Р., Борисовский И. Показатели, обеспечивающие контроль реализации стратегии и текущего финансового состояния. 2014. №12. С. 42–48.
51. Алексеева, А. И. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности. М. : КноРус, 2014. 688 с.
52. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности / под ред. В. И. Стражева, Л. Д. Бариленко. Минск : Высшая школа, 2014. 650 с.
53. Романовский, М. В., Врублевская О. В., Сабанти. Б. М. Финансы : учебник для ВУЗов. М. : Юрайт, 2000. 361 с.
54. Стефаненко М. М. Застосування методологічного інструментарію контролінгу в фінансовому управлінні вітчизняних підприємств. *Фінанси України*. 2010. №5. С.144–151.
55. Литвин Б. М., Стельмах М. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ, 2008. 336 с.
56. Бороненкова С. А. Экономический анализ в управлении предприятием. Финансы и статистика, 2003. 224с.
57. Бень Т. Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємств. *Фінанси України*. 2006. №6, С.75–78.
58. Ансофф И. Стратегическое управление / пер. с англ. И. Ансофф. Москва, 2007. 380 с.
- 59 Власюк Н. І. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства на основі показників ліквідності. *Економіка і суспільство*. Випуск № 9 . 2017. С.357–362.
60. Дорошенко А.П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства. *Ефективна економіка*. 2010. № 3. С. 34–42.
61. Райковська І. Т. Проблеми застосування методик аналізу фінансового стану в діяльності промислових підприємств. *Вісник ЖДТУ*. 2009. № 3. С. 154–158.

62. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник. К. : 2008. 630 с.
63. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навч. посібник. – К. : КНЕУ, 1999. 132с.
64. Жуков Д. А. Методичне забезпечення аналізу фінансово-економічного стану машинобудівних підприємств. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2015. № 3 (19). С. 60–69.
65. Пилипенко О. І. Економічна безпека підприємства в умовах комп'ютеризації процесу бюджетування. *Статистика України*. 2016. № 3. С. 18–24.
66. Купчина, Л. А. Оценка недвижимости. *Бух. учет*. 1998. №2. С. 72–74.
67. Фінансовий аналіз : навч. посібник / Митрофанов Г. В., Кравченко Г. О., Барабаш Н. С., Большакова О. Ю. / За ред. Г. В. Митрофанова. К. : КНТЕУ, 2002. 301с.
68. Фінанси підприємств: теоретично практичний посібник./ Шило В. П., Ільїна С. Б., Барабанова В. В., Криштопа І. І. К. : Кондор, 2011. 429 с.
69. Олексів І. Б., Фещур Р. В. Проблеми аналізу та оцінки фінансового стану підприємства.
70. Ковалевська А. В. Асєєв С. І. Критичний аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства. *Бізнес Інформ. Економіка. Серія: Економіко-математичне моделювання*. 2012. № 3. С. 163–169 .
71. Биба В. В., Лоза Т. В. Діагностика та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. *Економіка та держава*. 2015. № 5. С. 110–113.
72. Рубан Л. О., Овчаренко Ю. С. Построение системы диагностики финансового состояния промышленного предприятия. *Молодий вчений*. 2017 р. №5. С 709–714.

73. Закаблук Г. О., Дослідження динаміки показників фінансово-економічного стану промислових підприємств на засадах інтегрального оцінювання. *Економічна наука*. 2018 р. №12. С 36–41.

Додаток А

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ"	Дата (рік, місяць, число)	2017	01	01
Територія	ЗАПОРІЗЬКА	за ЄДРПОУ	14307794		
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОАТУУ	2310137500		
Вид економічної діяльності	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	за КОПФГ	230		
		за КВЕД	30 30		

Середня кількість працівників 26537

Адреса, телефон проспект Моторобудівників, буд. 15, м. ЗАПОРІЖЖЯ, ЗАПОРІЗЬКА обл., 69068 0617204797

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2-к), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "х" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

х

Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2016 р.

Форма №1-к Код за ДКУД 1801007

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 884	5 366
первісна вартість	1001	2 770	7 583
накопичена амортизація	1002	886	2 217
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	5 733 581	6 443 786
первісна вартість	1011	8 686 955	10 314 752
знош	1012	2 953 374	3 870 966
Інвестиційна нерухомість	1015	28 437	26 824
первісна вартість	1016	35 011	35 061
знош	1017	6 554	8 237
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість	1021	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	58 603	27 082
інші фінансові інвестиції	1035	29 824	1 545
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відірачені податкові активи	1045	-	120 717
Гудвіл при консолідації	1055	-	-
Відірачені аквізиторські витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервах фондів	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	92 439	205 369
Усього за розділом I	1095	5 944 788	6 830 689
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	10 500 001	13 192 781
Виробничі запаси	1101	3 365 997	3 816 055
Незавершене виробництво	1102	6 563 541	8 401 944
Готова продукція	1103	552 776	958 682
Товари	1104	17 687	16 100
Поточні біологічні активи	1110	138	165
Депозити перестрахування	1115	-	-
Некеш одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцією, товари, роботи, послуги	1125	915 209	1 125 428
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	871 230	581 123
з бюджетом	1135	281 971	49 041
у тому числі з податку на прибуток	1136	3 370	47
з нарахованих доходів	1140	383	375
із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	154 770	322 801
Поточні фінансові інвестиції	1160	635 516	559 935
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 273 420	2 352 855
Готівка	1166	804	1 672
Рахунки в банках	1167	1 149 135	2 349 829
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестрахування у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження додатку А

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	40 183	110 331
Усього за розділом II	1195	14 672 821	18 294 855
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	11 539	110
Баланс	1300	20 629 148	25 125 654

Поясн.	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	280 529	280 529
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	7 112	122 128
Додатковий капітал	1410	451 774	491 729
Емсійний дохід	1411	416 087	417 238
Накопичені курсові різниці	1412	35 562	74 358
Резервний капітал	1415	71 184	71 251
Перерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	13 397 346	15 369 225
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(177)	(2 852)
Інші резерви	1435	-	-
Неконтрольована частка	1490	(85 387)	(79 694)
Усього за розділом I	1495	14 122 181	16 252 316
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	5 446	18 476
Пенсійні зобов'язання	1505	62 118	76 913
Довгострокові кредити банків	1510	17 878	359 177
Інші довгострокові зобов'язання	1515	29 097	1 734 821
Довгострокові забезпечення	1520	72 352	71 923
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	1 056 084	914 902
Благотворна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв наданих виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-пота	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 242 975	3 176 212
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	601 461	874 166
Векселі видані	1605	103	103
Поточна кредиторська зборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	40 329	19 323
товари, роботи, послуги	1615	366 308	632 068
розрахунками з бюджетом	1620	1 299 669	186 335
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 277 816	158 878
розрахунками зі страхування	1625	34 440	33 017
розрахунками з оплати праці	1630	89 337	93 344
за одержаними авансами	1635	2 518 833	2 752 056
за розрахунками з учасниками	1640	19 968	35 356
із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	60 369	59 284
Доходи майбутніх періодів	1665	1 168	971 486
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	32 007	20 588
Усього за розділом III	1695	5 263 992	5 697 126
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	20 629 148	25 125 654

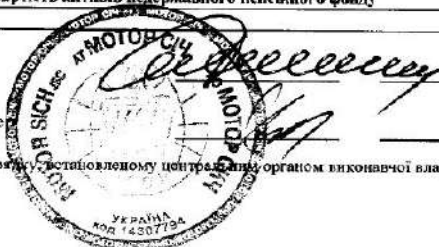
Керівник

Войтенко Сергій Анатолійович

Головний бухгалтер

Тиханський Анатолій Олександрович

1 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Продовження додатку А

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ" (паймистування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2017	01	01
			14307794		

Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за Рік 2016

р.

Форма N2-к Код за ДКУД

1801008

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	10 546 207	13 824 039
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестраховування	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 217 243)	(4 933 107)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	6 328 964	8 890 932
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	9 991 300	10 562 058
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, звільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(1 041 515)	(997 124)
Витрати на збут	2150	(779 587)	(804 272)
Інші операційні витрати	2180	(11 027 717)	(11 802 464)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	3 471 445	5 849 130
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	9 187	14 184
Інші фінансові доходи	2220	21 501	55 118
Інші доходи	2240	255 137	339 035
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(190 164)	(100 003)
Втрати від участі в капіталі	2255	(1)	(9 486)
Інші витрати	2270	(893 075)	(1 634 929)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	2 674 030	4 513 049
збиток	2295	(-)	(-)

Продовження додатку А

Продовження додатка 2

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(709 587)	(1 183 399)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 964 443	3 329 650
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	193 281	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	49 676	(11 823)
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	(5)
Інший сукупний дохід	2445	(13 375)	108 175
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	229 582	96 347
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	229 582	96 347
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	2 194 025	3 425 997
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	2 047 640	3 408 073
неконтрольованій частці	2475	(83 197)	(78 423)
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	2 188 052	3 500 473
неконтрольованій частці	2485	5 973	(74 476)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	5 224 356	5 738 689
Витрати на оплату праці	2505	1 835 971	1 793 253
Відрахування на соціальні заходи	2510	390 650	514 503
Амортизація	2515	757 681	700 643
Інші операційні витрати	2520	2 359 416	13 534 351
Разом	2550	10 568 074	22 281 439

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2077990	2077990
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2077990	2077990
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	945,35729	1 602,34169
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	945,35729	1 602,34169
Дивіденди на одну просту акцію	2650	30,00000	30,00000

Керівник:

Войченко Сергій Анатолійович

Головний бухгалтер:

Тиханський Анатолій Олексійович

Додаток Б

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ"	Дата (рік, місяць, число)	2017 04 01
Територія	ЗАПОРІЗЬКА	за ЄДРПОУ	14307794
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОАТУУ	2310137500
Вид економічної діяльності	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, судинного устаткування	за КОПФТ	250
Середня кількість працівників	25276	за КВЕД	30.30
Адреса, телефон	проспект Моторобудівників, буд. 15, м. ЗАПОРІЖЖЯ, ЗАПОРІЗЬКА обл. 69068		0617204797
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2-к), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (сробити позначку "х" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 березня 2017 р.

Форма №1-к Кол. за ДКУД

1801007

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	5 366	4 861
первісна вартість	1001	7 583	7 762
накопичена амортизація	1002	2 217	2 901
Незакінчені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	6 443 786	6 531 889
первісна вартість	1011	10 314 752	10 612 201
знос	1012	3 870 966	4 080 312
Інвестиційна нерухомість	1015	26 824	26 402
первісна вартість	1016	35 061	35 061
знос	1017	8 237	8 659
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість	1021	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	27 082	28 983
інші фінансові інвестиції	1035	1 545	1 546
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	120 717	120 576
І уділ при консолідації	1055	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	205 369	266 349
Усього за розділом I	1095	6 830 689	6 980 606
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	13 192 549	13 775 816
Виробничі запаси	1101	3 815 488	3 915 143
Незакінчене виробництво	1102	8 402 078	8 638 327
Готова продукція	1103	958 883	1 204 473
Товари	1104	16 100	17 873
Поточні біологічні активи	1110	165	149
Депозити перестрахування	1115	-	-
Всесвітні одержанні	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 125 543	1 548 414
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	581 123	662 877
з бюджетом	1135	49 041	177 116
у тому числі з податку на прибуток	1136	47	101
з нарахованих доходів	1140	375	56
з внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	322 801	286 916
Поточні фінансові інвестиції	1160	559 935	610 124
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 352 855	2 412 904
Готівка	1166	1 672	524
Расунки в банках	1167	2 349 829	2 378 263
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестрахування у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження додатку Б

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	110 351	93 593
Усього за розділом II	1195	18 294 738	19 567 965
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	110	260
Баланс	1300	25 125 537	26 548 831

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	280 529	280 529
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	122 128	122 128
Додатковий капітал	1410	491 729	505 713
Емсійний дохід	1411	417 258	417 553
Накопичені курсові різниці	1412	74 358	88 047
Резервний капітал	1415	71 251	71 251
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	15 369 036	16 833 343
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(2 852)	(1 347)
Інші резерви	1435	-	-
Неконтрольована частка	1490	(79 694)	(77 476)
Усього за розділом I	1495	16 252 127	17 734 141
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Виділений податковий зобов'язання	1500	18 476	18 350
Пенсійні зобов'язання	1505	76 913	77 714
Довгострокові кредити банків	1510	359 177	410 294
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 734 821	1 746 158
Довгострокові забезпечення	1520	71 923	71 914
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	914 902	876 591
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату дяків-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	3 176 212	3 201 021
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	874 166	717 452
Векселі видані	1605	103	103
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	19 323	14 769
товари, роботи, послуги	1615	632 068	549 323
розрахунками з бюджетом	1620	186 335	55 011
у тому числі з податку на прибуток	1621	158 878	25 022
розрахунками зі страхування	1625	33 017	30 724
розрахунками з оплати праці	1630	93 344	99 713
за одержаними авансами	1635	2 752 052	3 040 275
за розрахунками з учасниками	1640	55 356	54 824
із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	59 284	75 492
Доходи майбутніх періодів	1665	971 486	950 507
Виділений комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	20 664	25 476
Усього за розділом III	1695	5 697 198	5 613 669
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	25 125 537	26 548 831

Керівник

Войченко Сергій Анатолійович

Головний бухгалтер

Тиханський Анатолій Олексійович

† Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Продовження додатку Б

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ" (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2017	04	01
			14307794		

Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за **І Квартал 2017** р.

Форма N2-к Код за ДКУД **1801008**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 430 575	2 100 135
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестрахування	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 452 816)	(748 333)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	1 977 759	1 351 802
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	2 277 216	2 443 383
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(289 658)	(247 338)
Витрати на збут	2150	(271 439)	(238 758)
Інші операційні витрати	2180	(2 168 927)	(2 784 980)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1 524 951	524 109
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 161	8 500
Інші доходи	2240	43 477	18 389
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(55 756)	(24 706)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(31 850)	(97 224)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 481 983	429 068
збиток	2295	(-)	(-)

Продовження додатку Б

Продовження додатка 2

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(25 181)	(124 402)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 456 802	304 666
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	23 412	13 774
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	23 412	13 774
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	23 412	13 774
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 480 214	318 440
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	1 464 307	312 648
неконтрольованій частці	2475	(7 505)	(7 982)
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	1 477 996	326 055
неконтрольованій частці	2485	2 218	(7 615)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 215 997	1 227 160
Витрати на оплату праці	2505	476 866	443 821
Відрахування на соціальні заходи	2510	102 375	94 799
Амортизація	2515	204 615	179 094
Інші операційні витрати	2520	2 716 683	3 140 099
Разом	2550	4 716 536	5 084 973

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2077990	2077990
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2077990	2077990
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	701,06305	146,61572
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	701,06305	146,61572
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	30,00000

Керівник

Головний бухгалтер

Войтенко Сергій Анатолійович

Тиханський Анатолій Олександрович

Додаток В

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ"	Дата (рік, місяць, число)	2019 01 01
Територія	ЗАПОРІЗЬКА	за ЄДРПОУ	14307794
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОАТУУ	2310137500
Вид економічної діяльності	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	за КОПФГ	230
		за КВЕД	30.30

Середня кількість працівників 1 22221

Адреса, телефон проспект Моторобудівників, буд. 15, м. ЗАПОРІЖЖЯ, ЗАПОРІЗЬКА обл., 69068 0617204797

Одиниця виміру, тис. грн. без десяткового знаку (окрім розділу IV Консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2-к), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2018 р.

Форма №1-к Код за ДКУД 1801007

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	3 695	2 520
первісна вартість	1001	8 688	9 471
накопичена амортизація	1002	4 993	6 951
Незавершена капітальна інвестиція	1005	70 607	135 421
Основні засоби	1010	7 021 147	7 212 062
первісна вартість	1011	11 400 829	12 014 124
знос	1012	4 379 682	4 802 062
Інвестиційна нерухомість	1015	26 744	358 241
первісна вартість	1016	36 671	371 382
знос	1017	9 927	13 141
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість	1021	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	31 272	22 038
інші фінансові інвестиції	1035	1 541	8 616
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	199 881
Відстрочені податкові активи	1045	67 003	95 464
Гудвіл при консолідації	1055	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	418 867	331 840
Усього за розділом I	1095	7 640 876	8 366 083
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	14 290 361	16 462 336
Виробничі запаси	1101	4 099 943	4 610 208
Незавершене виробництво	1102	8 905 486	10 585 339
Готова продукція	1103	1 265 291	1 247 841
Товари	1104	19 641	18 948
Поточні біологічні активи	1110	87	106
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 124 540	1 427 761
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	562 525	948 111
з бюджетом	1135	270 757	271 532
у тому числі з податку на прибуток	1136	24	119
з нарахованих доходів	1140	439	310
із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	366 801	347 735
Поточні фінансові інвестиції	1160	9 313	9 789
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 756 289	1 469 427
Готівка	1166	1 591	4 222
Рахунки в банках	1167	2 752 625	1 464 382
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження додатку В

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	93 769	191 741
Усього за розділом II	1195	21 474 881	21 128 848
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	338	289
Баланс	1300	29 116 095	29 495 220

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	280 529	280 529
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	121 682	-
Додатковий капітал	1410	1 745 106	1 606 600
Емісійний дохід	1411	419 651	420 390
Накопичені курсові різниці	1412	-5 017	139
Резервний капітал	1415	71 251	71 251
Нерозподілений прибуток (непозитивний збиток)	1420	18 017 886	19 397 065
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(625)	(1 387)
Інші резерви	1435	-	-
Неконтрольована частка	1490	(7 991)	302
Усього за розділом I	1495	20 227 838	21 354 360
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Виділені податкові зобов'язання	1500	15 603	-
Пенсійні зобов'язання	1505	155 681	307 475
Довгострокові кредити банків	1510	369 971	280 751
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 571 842	1 631 285
Довгострокові забезпечення	1520	144 337	112 597
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	1 328 767	1 097 247
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв не зроблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату даек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	3 586 201	3 429 355
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	804 356	560 539
Векселі видані	1605	103	9 103
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	56 919	84 225
товари, роботи, послуги	1615	590 241	775 669
розрахунками з бюджетом	1620	208 736	243 654
у тому числі з податку на прибуток	1621	175 449	214 877
розрахунками зі страхування	1625	40 647	46 934
розрахунками з оплати праці	1630	119 991	132 887
за одержаними авансами	1635	3 279 677	2 638 148
за розрахунками з учасниками	1640	98 133	32 336
із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	63 235	102 417
Доходи майбутніх періодів	1665	3 374	3 092
Виділені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	36 644	62 501
Усього за розділом III	1695	5 302 056	4 711 505
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	29 116 095	29 495 220

Керівник

Войченко Сергій Анатолійович

Головний бухгалтер

Тиханський Анатолій Олексійович

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Продовження додатку В

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МОТОР СІЧ" (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2019	01	01
			14307794		

Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2018 р.

Форма N2-к Код за ДКУД **1801008**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	12 239 687	15 024 451
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестрахування	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(7 291 413)	(6 669 907)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	4 948 274	8 354 544
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	1 008 736	1 006 204
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(1 482 211)	(1 247 392)
Витрати на збут	2150	(768 210)	(945 853)
Інші операційні витрати	2180	(1 972 444)	(1 745 664)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1 734 145	5 421 839
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	17 812	3 824
Інші фінансові доходи	2220	103 813	7 713
Інші доходи	2240	330 356	45 896
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(271 862)	(232 205)
Втрати від участі в капіталі	2255	(2 977)	(1 138)
Інші витрати	2270	(54 479)	(1 306 762)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 856 808	3 939 167
збиток	2295	(-)	(-)

Продовження додатку В

Продовження додатка 2

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(604 615)	(1 082 879)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 252 193	2 856 288
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	(34)
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	(690)	4 986
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	(8)	-
Інший сукупний дохід	2445	(144 393)	(33 155)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(145 091)	(28 203)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(145 091)	(28 203)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 107 102	2 828 085
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	1 257 497	2 846 346
неконтрольованій частці	2475	(5 304)	9 941
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	1 118 252	2 814 173
неконтрольованій частці	2485	(11 150)	13 912

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	6 971 731	5 860 340
Витрати на оплату праці	2505	2 772 299	2 352 259
Відрахування на соціальні заходи	2510	587 070	498 880
Амортизація	2515	863 505	804 089
Інші операційні витрати	2520	3 839 249	10 906 838
Разом	2550	15 033 854	20 422 406

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2077736	2077170
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2077736	2077170
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	602,67185	1 375,08630
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	602,67185	1 375,08630
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Войтенко Сергій Анатолійович

Головний бухгалтер

Тиханський Анатолій Олексійович